

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
факультет соціології
кафедра соціальних структур та соціальних відносин

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«ІНТЕРСЕКЦІЙНИЙ АНАЛІЗ МЕДІА-ДИСКУРСУ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ»

Спеціальність: 054 «Соціологія»
Освітня програма «Гендерні студії»
Форма ОП: подвійне дипломування
Освітній рівень: магістр
Кваліфікація: магістр соціології

Виконавець:

Краснікова Катерина Вадимівна,
студентка магістратури

Науковий керівник:

Бабенко Світлана Сергіївна,
кандидат соціологічних наук, доцент

Науковий консультант:

Малін Екерстрьом, професор, Лундський
університет

Магістерська робота допущена до захисту
рішенням кафедри *соціальних структур та соціальних відносин*

Протокол № _____ від « ____ » _____ 2020 р.

В.о. зав. кафедри _____ д.с.н., проф. Куценко О.Д.
підпис

Київ -2020

Реєстрація

номер

дата

підпис лаборанта кафедри**Рекомендовано
до захисту**

підпис наукового керівника

ініціали, прізвище наукового керівника**Результат захисту**

оцінка

дата захисту**Голова ЕК**

підпис

ініціали, прізвище**Члени ЕК**

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище

підпис

ініціали, прізвище**Секретар ЕК**

підпис

ініціали, прізвище

ІНТЕРСЕКЦІЙНИЙ АНАЛІЗ МЕДІА-ДИСКУРСУ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ

АНОТАЦІЯ

Застосований інтерсекційний аналіз у соціологічному дослідженні щодо аргументацій легалізації проституції в Україні та характеристик основних акторів медіа-дискурсу. Теоретичним обґрунтуванням дискурсу щодо феномену проституції стало застосування структурно-діяльнісного підходу Маргарет Арчер та концепції інтерсекційності, до опису та пояснення зв'язку між суб'єктом-структурою-культурою. Розглянуто соціально-історичні та правові особливості проституції в Україні та моделі врегулювання проституції, що існують в світі. Застосований феміністичний підхід до аналізу феномену проституції та якісна методологія соціологічного дослідження, емпіричний аналіз виконаний за допомогою методу дискурс-аналізу текстів та відеоматеріалів в українських медіа. Проведене дослідження продемонструвало наявність зв'язку та перетинів між владною позицією актора у структурі, належністю до певної соціально-класової групи, представленістю в медіа-дискурсі, гендеру, та аргументацією щодо легалізації проституції в Україні. Отримані висновки можуть бути залучені до публічного обговорення та показу основних перепон України на шляху до врегулювання проституції в Україні.

Ключові слова: проституція, легалізація, медіа дискурс, інтерсекційний аналіз, Україна

INTERSECTIONAL ANALYSIS OF MEDIA DISCOURSE ON LEGALIZATION OF PROSTITUTION IN UKRAINE

ABSTRACT

The intersectional analysis was applied in a sociological study on the arguments of the legalization of prostitution in Ukraine and the characteristics of the main actors of media discourse. The theoretical rationale for the discourse on the phenomenon of prostitution was the application of Margaret Archer's structural-activity approach and the concept of intersectionality, to describe and explain the connection between the subject-structure-culture. The socio-historical and legal features of prostitution in Ukraine and the models of prostitution regulation in the world are considered. The feminist approach to the analysis of the phenomenon of prostitution and the qualitative methodology of sociological research were applied, the empirical analysis was performed using the method of discourse analysis of texts and videos in the Ukrainian media. The research has shown that there is a link and intersection between the actor's own position in the structure, belonging to a certain social class group, representation in the media discourse, gender, and argumentation regarding the legalization of prostitution in Ukraine. The findings can be drawn to public discussion and demonstration of Ukraine's major obstacles to regulating prostitution in Ukraine.

Key words: prostitution, legalization, media discourse, intersectional analysis, Ukraine

ЗМІСТ

ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ	12
1.1. Структурно-діяльнісна теорія Маргарет Арчер як теорія пояснення структур та акторів залучених до легалізації проституції в Україні.....	13
1.2. Інтерсекційний аналіз як теорія феміністичного аналізу перетинів ...	19
1.3. Методологічні засади дослідження проституції	23
1.3.1. Інтерсекційний аналіз як специфічний метод феміністичного аналізу.....	23
1.3.2. Дискурс-аналіз як якісний метод соціологічного аналізу.....	27
Висновки до розділу 1	31
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ	33
2.1. Правові аспекти врегулювання феномену проституції в Україні	37
2.1.1. Історичний контекст та сучасний стан.....	37
2.1.2. Законодавчі проекти та ініціативи.....	41
2.2. Моделі боротьби з проституцією в світі та в Україні.....	46
2.2.1. Криміналізація проституції	48
2.2.2. Легалізація проституції	50
2.2.3. Шведська модель боротьби з проституцією.....	52
2.3. Феміністична перспектива дискусій щодо проституції.....	57
Висновки до розділу 2	60
РОЗДІЛ 3. МЕДІА-ДИСКУРС ЩОДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ	62
3.1. Модель дискурс-аналізу медіа-дискурсу щодо легалізації проституції в Україні.....	63
3.2. Громадська думка щодо легалізації проституції в Україні.....	77
3.3. Обговорення результатів дослідження.....	81
Висновки до 3 розділу	85
ВИСНОВКИ	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90
ДОДАТКИ	104

ВСТУП

Однією з світових проблем, яка несумісна з гідністю та правами людини та часто як наслідок призводить до торгівлі людьми, є проституція. В Україні проституція офіційно визначається як незаконний та заборонений вид діяльності, але практично він широко поширений та слабо завуальований. Офіційної статистики немає, оскільки проституція представлена лише як тіньовий бізнес і ніхто не може надати точні дані. Критику підходу до певного сценарію завжди слід підтримувати з урахуванням досвіду іншої країни.

Влітку 2012 року, коли в Україні відбувся чемпіонат Європи з футболу, в ЗМІ використовувалися стереотипи, щоб зобразити Україну як країну "сексуального туризму" [Schuster, 2010]. Через три роки у 2015 році проект закону про легалізацію проституції був запропонований депутатом Верховної Ради. Це призвело до великих дискусій та розбіжностей думок у суспільстві. На сьогодні проблема легалізації/декриміналізації проституції чи дискусій навколо Шведської моделі залишається в центрі уваги ЗМІ в Україні. Це підкреслюється нещодавнім медіа-скандалом із участю одного з депутатів Верховної Ради, якого журналіст під час засідання парламенту засняв у момент, коли той замовляв жінку, що залучена до проституції, по телефону [Папарацци, 2019].

Актуальність теми дослідження пов'язана з неврегульованістю положення жінок в проституції в Україні як групи підвищених множинних ризиків та дискримінації, а саме ставленням до них та вирішенням долі того чи буде їх діяльність легальною чи зберігатиметься як тіньова економіка, без фактичного права надання їм голосу. Натомість рішення приймаються акторами, які знаходяться у вищому по відношенню до вразливої групи положенні, володіють владними повноваженнями, своїми діями (у нашому випадку аргументами, які можуть перерости в дії) впливають на громадську думку та підсилюють аргументи за чи проти тої чи іншої моделі врегулювання проституції. Важливу роль разом з положенням у структурі відіграють соціальні статуси акторів, які впливають на те, до якої аргументації можуть

вдаватись актори. Усе це відбувається у медіа-дискурсі, який є специфічним по відношенню до відображення соціальної реальності. Усе це робить тему актуальною для вивчення та розуміння, а також може розглядатись не лише в академічному колі, але й буде корисною для втілення певних законодавчих практик чи сценаріїв у дію. Найперший крок, це привернення уваги і намагання донести до спільноти важливість вирішення соціальних проблем, пов'язаних із проституцією та прийняття моделі врегулювання проституції в Україні.

До вітчизняних дослідників, які вивчали тему проституції та моделей її врегулювання можна у більшості віднести феміністок, таких як Олену Зайцеву, Марію Дмитрієву, Дафну Рачок, окрему ініціативну групу (Nordic Model UA) у мережі Фейсбук, які публікують актуальні новини щодо Шведської моделі. Дослідниці цієї проблематики побічно розглядали акторів, залучених до аргументацій, а більше концентрували увагу на правовій стороні питання та позиції жінок у цьому. Також розглядалися аргументи за та проти певної моделі врегулювання проституції. Серед зарубіжних науковців тематику проституції вивчали Меліса Дітмор, яка концентрувала увагу на історичному контексті та сучасному стані досліджень проституції [Ditmore, 2006], Петра Остергрєн та Сюзан Доділет, які активно розписували положення за та проти Шведської моделі зі сторони шведських дослідниць [Dodillet & Östergren, 2013], Андрея Дворкін, яка описує роль та ціну насиллю, якому піддаються жінки у проституції [Dworkin, 1981, 1993] та інші. Контекст самої проституції, форм врегулювання, проблематики насилля та торгівлі людьми був добре розроблений та вивчений дослідницями, але залишилось не вивченим сама характеристика акторів та їх аргументацій, яка чинить значний вплив на дискусію у публічному просторі.

Логіку нашого дослідження можна представити як послідовну відповідь на дослідницьке питання:

- *Як медіа конструює дискусію за допомогою акторів медіа-дискурсу, щодо моделей врегулювання проституції в Україні?*

- *Яке місце відводиться акторам у їх аргументації щодо моделей врегулювання проституції в Україні?*

Жінки, що залучені до проституції, є вразливою групою, яка має 'міфічний' захист від сутенерів, а насправді – знаходиться під їх контролем та вимогами, потерпають від множинної дискримінації та стигматизації. Чинники потрапляння у проституцію найменше пов'язані з особистим бажанням жінки, а частіше є вимушеними, щоб мати, чим сплачувати за комунальні послуги та житло, забезпечувати дитину [Єреміца, 2013]. Не менший вплив чинить система патріархату, у якій жінка знаходиться у підлеглому положенні відносно чоловіка, та капіталістична система, яка посилює соціальну нерівність, але за А. Хайеком повинна бути заснована на справедливих взаємовідносинах між людьми по обміну послугами [Науек, 1984, 2012].

Відчувається також культурна вразливість, яка полягає в надмірному моралізаторстві суспільства, стигматизації жінок, що залучені до проституції, що провокує їх соціальне відчуження на перетворення на маргінальну групу [Томчук-Пономаренко, 2015]. Знаходження в проституції має свої наслідки, які втілюються в більшому ризикові захворіти на венеричні хвороби, зокрема ВІЛ/СНІД, отриманні психічних розладів, що можуть перейти до суїцидальних спроб та вбивств. До того ж, часто клієнти або сутенери вдаються до насильства жінок в проституції, а останні, щоб витримати це вдаються до алкоголізму та наркоманії [Farley, 2004].

Отже **проблема дослідження** полягає в протиріччі між системністю структурних, соціальних, культурних та особистісних наслідків до жінок в проституції та медіа-дискурсом щодо легалізації проституції як можливості підтримання економіки, шляхом отримання доходу – податків до держбюджету.

Проблема дослідження: протиріччя медіа-дискурсу щодо легалізації проституції в Україні

Об'єкт дослідження: медійний дискурс легалізації проституції в Україні

Предмет дослідження: аргументації та законодавчі ініціативи, що представлені в медіа дискурсі щодо легалізації проституції в Україні

Мета дослідження: виявити основні аргументи за чи проти легалізації проституції у медіа-дискурсі та характеристики основних акторів медіа-дискурсу

Завдання дослідження:

- 1) описати соціально-історичні та правові особливості проституції в Україні;
- 2) описати моделі врегулювання проституції в світі та Україні;
- 3) застосувати феміністичну перспективу, структурно-діяльнісну теорію, інтерсекційний аналіз до опису та пояснення дискурсу щодо легалізації проституції в Україні;
- 4) визначити основні аргументи, присутні в медіа-дискурсі щодо легалізації проституції шляхом аналізу дискурсу;
- 5) охарактеризувати акторів медіа-дискурсу, які беруть участь у аргументації "за" і "проти" легалізації проституції;
- 6) застосовувати інтерсекційний підхід для обґрунтування системи диспозиції щодо легалізації проституції

У своїй роботі я аналізую основні хвилі щодо легалізації проституції, що присутня в українських ЗМІ у період з 2015 року, коли з'явився текст законопроекту про легалізацію проституції в Україні [Проект, 2015] і до 2020 року, щоб простежити можливу нову появу дискурсу після виборів, що відбулись у 2019 році та спричинили нову хвилю дискусії, у зв'язку із скандалом у Верховній Раді у кінці жовтня 2019 р. Робота спрямована та написана у феміністичній перспективі, оскільки стосується основних прав людини, зокрема жінок в проституції, і є предметом аналізу різних авторок в межах даного підходу. В Україні, як і в інших країнах світу, більше 85% задіяними в проституції є жінки (за даними nordicmodelnow.org), тому в

своєму аналізі я зосереджуюсь лише на цій групі і не включатиму до аналізу чоловіків в проституції.

Теоретичною рамкою, яка використовується для розміщення знання у науковому полі досліджень, є морфогенетична теорія Маргарет Арчер, яка показує систему диспозицій у ланцюгу актор-система-культура. Крім того, теорія інтерсекційності, зокрема за П. Коллінз та С. Більге, використана для того, щоб побачити, як ЗМІ впливають на те як ми сприймаємо наші реалії. Беручи до уваги соціальний статус, стать, вік та професію прихильників різних моделей врегулювання проблеми проституції, можна виявити їх взаємний вплив (інтерсекційні перетини), що може пояснити їхню позицію щодо проституції. Одним з фокусів дослідження є концепція матриці домінування влади стосовно різних суб'єктів груп підтримки та їх представленість у медіа-дискурсі.

Для дослідження медіа-дискурсу щодо легалізації проституції я використовую якісну методологію соціологічного дослідження. Остання, у порівнянні з кількісною стратегією, дає глибше розуміння та знання стосовно різних соціальних груп та агентів, задіяних в проституції, та дає змогу проаналізувати аргументи навколо різних моделей, прийнятих на міжнародному рівні [Mason, 2018]. Для опрацювання та виявлення латентних структур через дискурси застосований метод якісної методології – дискурс-аналіз.

Застосувавши дискурс-аналіз письмових та відео виступів різних акторів, представлених в українських ЗМІ, визначено диспозиції щодо сприйняття проституції в Україні, де вона є незаконною, але широко розповсюдженою та процвітаючою, та були виокремлені аргументації акторів медіа-дискурсу. Через дискурс ми вийшли на пояснення латентних структур, що містять у собі елементи інтерсекційності позицій акторів медіа-дискурсу.

Структура роботи відповідає логіці від загального аналізу моделей врегулювання проституції до конкретного випадку аналізу медіа-дискурсу щодо законопроектів та пропозицій підтримки легалізації проституції в

Україні. Робота містить вступну частину, 3 розділи, висновки та додатки. У першому розділі розкриваються особливості застосування структурно-діяльнісної теорії М. Арчер та інтерсекційного аналізу П. Коллінз та С. Більге задля пояснення феномену проституції в Україні та однієї з моделей боротьби з нею – легалізації. У другому розділі розглядається правове врегулювання через розгляд історичного контексту, законодавчих ініціатив та проектів, моделі боротьби з проституцією та актуальна дискусія в феміністичному русі. У третьому розділі розкривається застосування дискурс-аналізу задля виявлення акторів та їх характеристик, які висувають явні та приховані аргументи і формують медіа-дискурс щодо легалізації проституції в Україні.

Наукова новизна роботи полягає в виявленні латентних структур через дискурси. Простежується інтент-аналітична складова, роль владних відносин та формування відносин “ми-вони”, щодо того, хто приймає законодавчі ініціативи щодо легалізації проституції та безпосередньо тими, хто задіяний в проституції.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ

Феномен проституції в Україні є складним феноменом, як напівкримінальна діяльність, частина тіньової економіки, девіантна поведінка, соціально не схвалювана та стигматизована, тому потребує складного теоретичного пояснення процесів, що стоять за ним і також методологічного обґрунтування для того, щоб зрозуміти, хто є агентами, що виступають за чи проти легалізації проституції в Україні. У межах структурно-діяльнісного чи активістсько-діяльнісного підходу працював Е. Гідденс зі своєю теорією структурації, П. Штомпка з теорією соціокультурної травми, П. Бурдьє з концепцією габітусу, структури та агентності, М. Арчер з морфологічної теорією. Ці теоретичні концепції окреслюють поле нашого теоретичного спрямування, пропонуючи індикатори та теоретичне обґрунтування взаємозв'язку структур та агентів.

Для пояснення моделі суб'єкт -дія-дискурс у нашому дослідженні підходить теорія агентності Маргарет Арчер. Саме вона розглядає суб'єкта як активного агента змін, що може своїми діями змінити структуру. Остання вплине на конструювання дискурсу медіа про легалізацію проституції і через звернення до дискурсу ми зможемо побачити як сконструйовані латентні структури та сенси.

Інтерсекційний аналіз як теоретичний концепт показує ті нерівності та опозиції, що формуються у соціальній реальності. У останній голос надається домінантній групі, у руках якої сконцентрована влада і вона говорить за маргінальну групу – у нашому дослідженні, за жінок у проституції. Інтерсекційність також використовується як аналітична лінза, що показує та пояснює перетини між гендером, статтю, сексуальністю, етнічністю, расою, національністю, класом і поглиблює якість аналізу шляхом перетину й нашарування цих незалежних змінних одна на одну.

Важливим є також використаний нами понятійний апарат, який є нейтральним та не стигматизованим, соціально не відокремлюючи жінок від інших соціальних груп, і не принижуючи їх. Саме тому у своїй роботі ми будемо надалі користуватись терміном – ‘жінки в проституції’ або ‘жінки, що залучені до проституції’, що зберігають нейтральне забарвлення. Поняття ‘повії’, ‘проституйовані жінки’, ‘секс-робітниця’, ми не будемо використовувати, адже їх не можна віднести до нейтральних форм, а таких, що дискримінують та стигматизують.

1.1. Структурно-діяльнісна теорія Маргарет Арчер як теорія пояснення структур та акторів залучених до легалізації проституції в Україні

Однією з визначних теорій, що пояснювала взаємодію структури та актора була теорія структурації Ентоні Гідденса. Його теорія мала наступні компоненти: структура, система та структурованість. Соціальна система змінювалась узгоджено, тому що індивідуальні дії агентів уже були структурою. Коли індивіди відтворюють структуру на практиці, вони відтворюють систему правил та систему, це є ‘дуальністю’ структури [Giddens, 1984]. Тобто за його схемою індивіди були поінформовані як існує структура, у своїй діяльності відтворювали її. М. Арчер скептично поставилась до самого визначення структури як віртуального порядку, адже вона прив’язувала агента до структури.

Е. Гідденс аргументував у своїй теорії структурації, що усі елементи у системі будуть існувати узгоджено, але надмірно соціалізував агента, і у цьому полягає елемент критики М. Арчер, адже кожен агент може мати відмінні цілі, що вимагають відмінні властивості соціальної структури. Також М.Арчер піддає критиці правила, що інтерналізовані в систему, адже індивід може поводити себе по-іншому і не завжди виконувати певні правила, що є вкоріненими у системі. Через те, що Е. Гідденс у теорії припускає, що усі актори будуть відтворювати правила системи, це створює певний детермінізм,

але, на думку М. Арчер, у системі завжди міститься елемент волюнтаризму, який може підвищувати ступінь варіативності у діях індивіда [Archer, 2010 [1982]]. Для Е. Гідденса ж актор та соціальна система є невіддільними, адже актор і є система, він її невіддільний елемент.

У своєму аналізі суспільства М. Арчер наголошує на тому, що структура та агентність повинні розглядатись окремо і вони не можуть бути піддані спрощеному аналізу. Принцип виникнення говорить про те, що можуть виникнути нові властивості на базі вже старих, вони з'являються в часі та є автономними. При методологічному розгляді важливо спостерігати цю дуальність у відносинах між структурою та агентністю та культурою та агентністю.

У своїй статті С. Клегг критикує інтерсекційний аналіз, говорячи про те, що він оминає відмінності між культурою та агентністю, та структурою та агентністю. Особливо, коли це стосується культурних та структурних форм нерівності, що можуть бути зведені до питань множинної ідентичності [Clegg, 2016]. Для того, щоб прослідкувати як діють системи пригнічення, важливо враховувати при цьому історичність їх виникнення. Саме тому для відповіді на це методологічне протиріччя М.Арчер був розроблений морфогенетичний підхід до пояснення соціального життя.

Саме поняття морфогенетичності означає те, що суспільство не має певної сталої форми і формується у ході історії агентами через акт їх діяльності. [Archer, 1995]. За розробками Арчер між структурою та агентністю не існує лише якогось одного з трьох типів зв'язків: висхідного, низхідного та центрального. Вона аргументує доцільність використання аналітичного дуалізму, адже окремо при висхідному підході суспільство розглядається як сукупність людських дій, при низхідному – індивідуальні дії індивідів розглядаються як елемент колективної рішучості. Центральний зв'язок говорить про те, що агентність та структура не є відокремленими, а аспекти діяльності та структури залежать один від одного. Саме тому важливо

дивитись на ці взаємовідносини та впливи не відокремлено, а як прояв дуальності.

Морфогенетичний підхід Арчер звертається саме до історичності, за яким структура та агентність є аналітично відокремленими. Кожна з них має свої виникаючі та унікальні особливості. Завдяки ним відбувається перехід з структури до соціокультурної взаємодії, що продукує структурну розробку (морфогенез) чи репродукцію (морфостаз). Саме завдяки зверненню до аналітичного дуалізму можливо побачити зв'язок між агентністю та структурою у просторі та часі. Уся модель ґрунтується на історичності, посередництві між структурними, культурними властивостями та властивостями, що притаманні людям.

Значення структури та агентності не послаблюється з часом та завдяки цьому можна побачити зміни у структурі ретроспективно [Archer, 2012]. Морфогенетичний підхід Маргарет Арчер важливий тим, що він не зводить індивідуальний досвід до суспільства, ані навпаки. Це дозволяє оцінити історичність виникнення того чи іншого процесу, дії, явища тощо. Але вона не буде мати сенс, якщо не буде звертатись до аналізу здатності здійснити дію та причинності чинити цю дію агентові за допомогою використання емоцій та рефлексивності. Звернення до агентності та аналізу морфогенезу може значно покращити та обґрунтувати появу радикальних змін та цілей [Archer, 2000].

Арчер також звертається до культурного виміру, розводячи поняття культурної системи та соціокультурної. Перша система розкривається та простежується через ідеї, що постійно виражаються. Будь-які зміни можна побачити через формальні зміни та суперечності, що відтворюються системою. Соціокультурна система простежується через ідеї взаємовідносин між людьми.

Сам морфогенез має цикл, що включає в себе 3 фази: культурне чи структурне виникнення, соціальна чи соціокультурна взаємодія і остання – культурна чи соціальна розробка. Аналітичний дуалізм дозволяє відрізнити культурну систему від соціокультурної взаємодії, це все можна спостерігати

під час переходу по 3 стадіям морфогенезу. Стартовою точкою культурного морфогенезу є культурна поява, тобто ідеї можуть виникнути у будь-яких час від тих, хто їх має. Але ідея може бути передана тільки у разі того, що у неї є володар, що зможе зчинити певний ефект на агентність. Культурна система таким чином конструює ситуаційну логіку для агентів, обираючи чи проблеми будуть складними для вирішення чи ні. За визначенням Арчер, якщо соціокультурні умови є досить добрими, то змін можна уникнути на місяці чи навіть роки, але не довше.[Archer, 1996]. У якійсь момент часу ситуація появиться і у ній побачать вигоду, для того, щоб система піддалась змінам і вони могли уникнути незручності. Раніше чи пізніше, але стадія морфогенезу все одно настане.

Через свої внутрішні практики та розмови люди за допомогою рефлексивності приходять до значних досягнень, що надалі складають основу корпоративної агентності (agency). Саме через внутрішні діалоги люди формують свою силу та потенціал до боротьби. Через звертання до цих діалогів, які кожна людина проживає всередині, можна побачити чи здатна вона потім на певні дії та вклади. Люди, які організовуються за спільними інтересами, є поколінням, що має, за визначенням Маргарет Арчер 'людське виникаюче надбання' (people emergent property). Останнє є унікальним, адже є саме тією силою, яка здатна похитнути стабільність в системі та дати звернення до змін. На це здатні не усі люди, а лише ті, хто знають, що вони хочуть і які здатні розказати про це іншим, щоб побачити значні зміни в структурних та культурних особливостях. Такі особи називаються "корпоративними агентами" – вони є рушіями змін. Сюди можна включити тих людей, що свідомо об'єднуються у групи за інтересами, різні громадські ініціативні групи, ті, хто є промоутерами [Archer, 2000]

Агенти також розділяються на тих, хто є корпоративними агентами, що мають певний вплив та владу і тих, хто є так званими первинними агентами, чи новачками, що відповідно не мають такої влади та впливу. Але через якійсь час первинні агенти стають корпоративними і відбувається зміна у групі, що

приводить до подвійного морфогенезу агентності [Archer, 1995]. Арчер додає до цього, що агентність чи акторність закріплена у людях, тому зміна ще залежить від індивідуальних дій осіб. Ці процеси відбуваються лише тоді, коли є люди, що здатні запустити та змінити доступ та обирати.

Теорія Маргарет Арчер є досить оригінальною і вона зберегла концепти морфогенезу та аналітичного дуалізму від самого початку та після появи нових робіт. Але в той самий час, її теорія відрізняється оригінальністю, розрізнення між культурною системою та соціокультурною взаємодією є неповторним. Також до неї ніхто не запропонував аналізувати структурні та культурні галузі як певні феномени за допомогою тих принципів, що було обговорено вище.

Аналіз феномену проституції в Україні може бути проаналізований завдяки цій теорії як процес морфогенезу структур-акторів-культури. Усю систему пригнічення позиції жінок у проституції ми можемо подивитись у ретроспективі відносно України. За 5 років було випущено лише один законопроект, який не був доведений до кінця. У подальшому з'являлись лише поодинокі думки та пропозиції від різних владних акторів, але ніхто і досі не наважиться запропонувати певний новий законопроект або допрацювати той, що був запропонований у 2015 році Андрієм Немировським.

Тобто ці владні актори у своїй сутності не є корпоративними агентами, бо їх внутрішні практики та ідеї не було достатньою мірою відрефлексовані, щоб перейти до дій та трансформацій. Тобто соціокультурна взаємодія залишилась на початковому етапі і не розвилась до структурної розробки. Вони по суті мали б бути корпоративними агентами, адже мають певний вплив та владу, позицію у структурі, щоб бути агентами змін, але їх потенціал направлений на зміну свідомості громадян та нав'язуванні власної думки, а не на перебудову усієї патріархатної системи та дотриманні прав людей, як це намагаються робити при своїй позиції та владі феміністичний рух.

У культурному морфогенезі стартова точка починається з культурної появи, певної ідеї. У нашому випадку, це може бути поява законопроекту про можливість легалізації проституції. Ввівши цей законопроект у дію, пан

Андрій започаткував дискусію, яка зчинила вплив на агентність. Інші актори стали підтримувати це рішення чи відхиляти його. Але при цьому соціокультурні умови працювали досить добре, тому ніяких особливих змін у структурі не відбулось, ці трансформації зупинились до моменту, коли зі своїми ідеями виступив экс-прокурор Юрій Луценко.

На сучасному етапі, до 'людського виникаючого надбання' у сфері розробок щодо врегулювання проституції можна долучити феміністичний рух. Хоча вони мають різні думки, але погоджуються з тим, що гідність жінок пригнічується, хоча вона є однією з найбільших цінностей людства. Саме вони (феміністки) здатні здійснити певні зрушення та зміни у системі, адже точно знають свою ціль та можуть поділитися своїми знаннями з людьми. Вони є 'корпоративними агентами змін', адже свідомо об'єднуються в рух та мають спільні інтереси.

Тобто ми можемо сказати, що за визначенням М. Арчер у нас є феміністичний рух, до якого належать акторки, що здатні запуснути та мають потенціал до перетворення суспільства та ролі у ній проституції, але їх владний потенціал пригнічується завдяки владним акторам, які хоч і мають владу та потенціал до змін, але направляють його на власний імідж або на навіювання та маніпуляції з громадською думкою. Через ці маніпуляції і нижче положення у структурі феміністичного руху, люди не довіряють ні феміністкам, ні політикам, але при цьому значну роль відіграють медіа, які транслують та допомагають донести думки владних агентів до мас. Феміністичний рух не має настільки вільного доступу до медіа і їх поява там є меншою, аніж владних агентів. Останніх завжди більше і медіа завжди більше їх транслують та запрошують на передачі та надання інтерв'ю.

1.2. Інтерсекційний аналіз як теорія феміністичного аналізу перетинів

Поняття інтерсекційності є досить складним, оскільки використовується як окрема теорія чи концепт, спосіб прочитання чи спосіб побудови свого аналізу, чи можливо як певна стратегія дослідження? У межах феміністичних досліджень, інтерсекційна теорія стала досить поширеною та все більше дослідників почало її використовувати, але специфіка використання досить часто опускається та не розкривається. Саме тому дослідниця Каті Девіс навіть назвала інтерсекційну теорію як певне казкове поняття (“buzzword”), яке ще не є повністю аналітично розкритим [Davis, 2008].

При визначенні інтерсекціональності у своїй книзі П. Коллінз та С. Більге визначають її як “певну критичну форму аналізу та критичну практику” і так називають один зі своїх розділів [Collins & Bilge, 2016]. Нам близько саме їх визначення інтерсекційності, за яким інтерсекційність допомагає нам розібратись зі усією комплексністю, що постає у вимірі усього світу, людей, їх поведінки, це певний спосіб розуміння. Самі автори додали те, що вони не особливо звертаються до нього і це визначення не є остаточним, адже вони хочуть “запросити усіх до обговорення” [Collins & Bilge, 2016: 203]. У цьому погоджується К. Девіс, зазначаючи те, що дослідники за допомогою інтерсекційності підіймають нові питання, включають свою креативність та розвідують до цього незвідані території для аналізу [Davis, 2008].

Н. Люкке у своєму визначенні інтерсекціональності наголошує на тому, що вона є унікальним та відкритим інструментом для феміністичного аналізу. Він дозволяє подивитись як саме влада та ідентичність втілена у категоріях раси, сексуальності, гендеру, віку, етнічності тощо взаємодіє та виробляє володіння чи не володіння, визнання чи невизнання, інклюзивність. І все це можливе завдяки тому, що інтерсекційність може мати широту у визначеннях та інтерпретаціях [Lykke in Vivar, 2011].

Саме поняття 'інтерсекційність' з'явилося та було концептуалізовано завдяки дослідниці Кімберлі Креншоу у 1989 році. Вона застосувала інтерсекційність як метод, щоб описати та продемонструвати дискримінацію, яку відчувають кольорові та бідні жінки у робочій сфері зайнятості та захисту прав. Для неї інтерсекційність була показником багатовимірним і таким, що міг вказати саме на різні прожиті досвіди маргіналізованих груп [Crenshaw, 1989, 1991]. Згадки про інтерсекційність з'явилися ще у критичному фемінізмі, що наголошував на расизмі, та критичній теорії, що розглядав расизм [Cole, 2009]. Сам інтерсекційний аналіз також був вироблений постколоніальним фемінізмом. Відомі дослідниці Патрісія Коллінз та Анжела Девіс не погоджувались також з тим, що бути жінкою та бути темношкірою жінкою є віддільними та відстороненими поняттями, а навпаки взаємозв'язаними [Davis, 1981, Crenshaw, 1991]. Саме накладання статі та раси показує ще більший рівень дискримінації, адже якщо дивитись на категорії окремо, то всередині статі та всередині раси дискримінації не було помітно.

У своїй роботі Одре Лорде додала до інтерсекційності ще сексуальність, тобто вивчала темношкірих жінок лесбійок і як це впливає на визначення фемінізму та расової ідентичності [Lorde, 2007]. Феміністка Чадра Моханті вивела поняття інтерсекційності на глобальний вимір, за яким запропонувала включати поняття кордонів і вплив на жінок по світу [Mohanty, 2003]. Тобто феміністками була показана роль та необхідність включення взаємного впливу таких компонентів як гендер, стать, раса, сексуальність, вік, клас тощо у розгляді проявів соціальної нерівності.

Для визначення і розуміння інтерсекційності Коллінз та Білдж виділяють певні характеристики: це соціальна нерівність, влада, що втілена у 4 категоріях (про які буде вестись мова пізніше), соціальний контекст, відносність, комплексність, соціальна справедливість та нерівність [Collins & Bilge, 2016] (детальніше у Додатку А). У своєму дослідженні Б. Ділл та Р. Забрана виокремили 4 основних теоретичних моменти за якими інтерсекційність розглядається як аналітичні лінзи: по-перше, дивитись на

досвід тих, хто є маргіналізованими чи дискримінованими групами. У своєму дослідженні потрібно дивитись не на універсальні характеристики та досвід тих, хто знаходить при владі, досвід домінантних груп, а звертати та давати голос тим, хто є пригнобленим. По-друге, досвіди та переживання є різними і тому вони не можуть підходити під один універсальний вимір. Потрібно враховувати індивідуальні досвіди, коли розглядається якась спільнота чи суспільство. Також ці досвіди та переживання не є сталими, вони змінні, але формуються у певному спільному дискурсі, що враховує місце, мову, простір тощо.

По-третє, треба враховувати вплив расизму, сексизму, ейджизму влади та дискримінації і як вони є взаємопов'язаними. Часто вони не тільки не враховують позицію людей, наприклад темношкірих бідних жінок, а засуджують їх положення. І останнє, це те, що інтерсекціональність намагається поєднати в собі теорію та практику [Dill & Zambrana, 2009]. Наприклад, щоб зрозуміти як інтерсекційність працює як аналітична лінза, потрібно враховувати концепт влади та як ця влада реалізується, через які механізми і як її можна відчутти на практиці. Коли існує така комбінація, ми чітко можемо побачити чи є насправді соціальна справедливість і як вона реалізується насправді.

Патрісія Колінз та Сімона Білдж також використовували матрицю владних диспозицій, яка враховувала чотири області поширення влади: структурна, дисциплінарна, гегемонна (культурна) та міжособистісна. Кожна з підвидів регулює поведінку людини, так само як доступ до ресурсів (детальніше у Додатку Б). Інтерсекційність допомагає викрити усі ці види влади та зробити їх видимими, щоб показати яким чином вони формують це пригноблення та систему владних відносин, у яких йде втручання у поведінку, пережиті досвіди та ідентичність людей. Ці форми влади дуже сильно впливають на маргіналізовані групи, наприклад, на проституйованих жінок. Їх поведінка може критикуватись чи вважатись нормою з позиції структурної та дисциплінарною влади, підкріплюватиметься очікуваннями та типізаціями зі

сторони гегемонної влади і засуджуватиметься окремим жінками чи чоловіками. Усе це чинить непомірний стрес на окрему жінку, яка підлягає дискримінації та до того ж відчуває депресію та психологічний дискомфорт своєї діяльності. Дослідниками Х.Лі та К.Тьорні було виявлено те, що дискримінація, яка має місце кожного дня, найбільше є травмуючою саме для жінок через їх особливості ментального здоров'я [Turney & Lee, 2010].

Також одна з типологій існуючих підходів була зроблена дослідницею Анж-Марі Ханкок, яка виділила 3 підходи до дослідження гендеру, класу, віку, етнічності тощо – це унітарний, множинний і інтерсекційний. При першому підході під розгляд потрапляє одна категорія, яка вважається значною та незмінною. У множинному підході якісь дві категорії обираються для аналізу і говориться про те, що вони мають стабільний зв'язок одна з одною. І при інтерсекційному підході можна застосовувати більше, ніж оду категорію, всі вони будуть займати рівнозначне положення в аналізі і також вони не є стабільними, а можуть змінюватися. Стан плинності наявний тільки у третьому підході, що робить його унікальним, а також зв'язки між категоріями є рівними, так само як і у множинному підході. На відміну від них, у унітарному все ще зберігається домінантне положення єдиної категорії [Hancock, 2007].

Таким чином, інтерсекційний аналіз існує як певна система диспозицій, що показує існуючі соціальні нерівності, комплексність, що постає у їх вирахуванні та дослідженні. Хоч вона є і складною теорією, але дуже влучно пояснює відносини влади та прояви дій акторів у медійному дискурсі. Так як саме поняття проституції є важким для аналізу та розуміння, то воно потребує і складних методів специфічного феміністичного аналізу.

1.3. Методологічні засади дослідження проституції

Для виявлення та опису агентів, що виступають за чи проти легалізації проституції в Україні, що продукується у медіа дискурсі, ми будемо використовувати дискурс-аналіз. Він як метод, що належить до якісної стратегії дослідження зможе показати та виявити латентні структури, що існують у тексті. Текст містить у собі латентні сенси, виявивши які ми зможемо дізнатись внутрішні сили агентів, які за них виступають.

Інтерсекційний аналіз також може бути застосований як аналітичний інструмент, що показує диспозиції та нерівності. Він є специфічним методом та теорією феміністичного аналізу, який звертається до складних процесів та феноменів. За допомогою нього ми зможемо подивитись хто просуває і які саме ідеї просуваються щодо легалізації проституції в Україні в медіа дискурсі.

1.3.1. Інтерсекційний аналіз як специфічний метод феміністичного аналізу

Інтерсекційність – це не тільки теоретичний концепт, а й аналітичний інструмент, який може вказати на прояв нерівності (наприклад, расизм, сексизм, ейджизм тощо) через пересічення та використання незалежних змінних в аналізі. Може бути виявлена як індивідуальна, так і групова дискримінація. Це продукує значний вплив на людей та групи, на те, як ми думаємо про себе, взаємодіємо та живемо. Інтерсекційність це також як так звана аналітична лінза з використанням погляд на світ значно змінюється [Crenshaw, 1991].

У феміністичному колі інтерсекційність є особливо актуальною, адже вона звертає увагу на нормативний і теоретичний концепт включення і визнання розбіжностей серед жінок. Вона зачіпає одну з найбільших проблем історії цього включення та визнання [Davis in Vivar, 2011]. Вона також зачіпає те, що не дуже важливо те, чим вона є, а що саме робить і які процеси піднімає

та пропонує до обговорення [Cho в Collins & Bilge, 2016]. Так як гендер, раса, сексуальність, клас не є сталими та постійно змінюються, то вони можуть розкриватись та складати одне одного, саме через спільний розгляд.

Так, наприклад, у статті Х. Чу та М. Феррі пропонується розглядати та використовувати інтерсекційність з методологічної точки зору, а саме з позиції трьох практик: спрямовану на групу, на процес, на систему. Відповідно перший підхід, який ще називається інклюзією, зосереджує у центрі своєї уваги маргіналізовані групи та усі процеси, які з ними пов'язані. Практика, що спрямована на процес, розглядає владу як реляційну категорію, відносини між категоріями загострюють ефект гноблення у точці перетину та таким чином привертають увагу до тих груп, до яких раніше ніхто не звертався – до маргіналізованих. Дивлячись на інтерсекційність як систему, ми прагнемо побачити комплексний та історичний зріз проблематики, а не лише специфічні нерівності в її межах.

Авторки наголошують на тому, що незважаючи на те, що інтерсекційний підхід є корисним аналітичним інструментом, він не користується великою популярністю в соціологів під час досліджень гендерних питань. Інтерсекційний же підхід в соціології допомагає якісно та ґрунтовно вивчити множинні нерівності в суспільстві. Ми можемо подивитись як накладання основних ознак, таких як гендеру, класу, віку тощо на залежну змінну дозволяє побачити перетини, які були неможливими при однобічному аналізі кореляцій статі та залежної змінної, віку та залежної змінної. Наприклад, ми знаємо, що в середньому жінки отримують меншу заробітну плату, аніж чоловіки, але, якщо ми візьмемо, що ця жінка ще й афроамериканка, то це ще більше віддалить її від білошкірого чоловіка. Саме інтерсекційність як інструмент дозволяє нам порівняти та побачити реальну картину нерівності та невідповідності.

Перший підхід говорить нам про інклюзивну спрямованість до пояснень, у якому інтерсекційність дозволяє надати голос тим, хто знаходиться в підлеглому стані. В Америці дуже частою практикою є універсалізація

категорії жіночого, яка пов'язана саме з білими жінками середнього класу, натомість темношкірі жінки бідного класу начебто виключаються з дискурсу та протистоять їм. Але цей досвід протистояння не може бути розділений на окремі категорії для гендеру, окремі для раси, класу, а навпаки потребує розгляду під кутом зору, що передбачає комбінування. Жінкам, що були наче непомітними надається «голос» та вони перестають таким чином бути маргіналізованою групою, а перетворюються на ту, яка знаходиться в центрі уваги [hooks, 1984]. Ніхто не може бути у привілейованому чи пригніченому статусі, бо всі повинні бути рівними.

Другий підхід орієнтується на аналіз певного процесу в динаміці, для того, щоб краще побачити певні зміни та рухи, як змінюється структура домінування/підлеглості. Аналіз виходить від конкретного індивіда чи групи на вищі рівні, коли до уваги береться конструювання через зв'язок з мезо- та макроструктурами. Якщо у першому підході береться увага більше на окрему стать, расу, вік та їх комбінування, то тут зосереджуються на гендеруванні, економічній та расовій нерівності як процесах. У цьому підході не тільки додаються групи, але й інтерсекційні відносини до того, що раніше вважали основними ефектами.

У третьому підході акцентується увага на системі, коли суспільство аналізується з історичної перспективи та ідентифікується кожен елемент. Методологія спрямована на те, щоб бачити у всьому взаємодії, а не основні ефекти [Choo & Ferree , 2010.]. Певним викликом залишається знайти певні історичні та локальні передумови для кожної системи, бо й перетини у кожній з них будуть різними.

Доцільність використання інтерсекційності як методу підтверджують приклади робіт якісного дослідження множинних нерівностей [Edin and Kefalas, 2005; Duneier, 1999; Lareau, 2003; Lamont, 2000]. Аналіз даних може показати всю системну складність та вплив на мікро-рівень, на якому посилюється зв'язок між індивідуальними досвідами та структурними компонентами. Проблема в цих дослідженнях полягає в тому, що ніхто не

зосереджується на комплексному підході до аналізу взаємних інтерсекційних процесів. Замість того, щоб побачити як один компонент формує нерівності разом з іншими, вони розглядають процеси, які знаходяться поза мейнстрімом, дивляться на відносини між виділеною групою та маргінальною, без застосування комплексності.

У своїй монографії Мітчел Дюнейє не дивиться на ті компоненти, які призвели до того, що темношкірі чоловіки опинились у пригніченому становищі, а протиставляє їх мейнстрімній групі і говорить про те, що бажаючи знайти роботу ці бідні чоловіки намагаються стати «нормальними». Автор не питає у цих чоловіків про те, як вони самі розуміють своє становище, а лише надає власні міркування. Локальність тут втрачається, і інтерсекційність також, яка була здатна показати як відбувається певний рух від маргіналів до тих, хто стає у центрі уваги [Duneier, 1999]. У книзі «Promises I can Keep» робиться погляд лише на стереотипне бачення шлюбу та вагітності, не ставлячи питання про те, чому не народження дитини у бідних жінок стає незрозумілим, що одразу штампується як неможливість.

У монографії Анет Ларо робиться акцент на класовій нерівності як основному показнику, який впливає на логіку виховання дітей, а гендер і раса вводяться лише як доповнюючі. Усі порівняння наводяться виключно через звертання до невідомої групи, у порівнянні з домінуючою; дивляться на відмінності дівчат від хлопців, а навпаки – ні [Lareau, 2003]. У «The Dignity of Working Men» звертається увага на перетин класу та національності, але не береться до уваги раса. Нормативна маскуліність використовується білими чоловіками американцями, що є робочим класом, щоб відстояти національну ідеологію.

Таким чином, використання інтерсекційного підходу потребує певних особливостей, через які він може не спрацювати. По-перше, концентрування уваги на ідеальних типах та домінуючих групах, не принесе необхідної комплексності. По-друге, зміщення уваги до немаркованих груп від гегемонних може принести додатковий плюс до аналізу, особливо якщо

досліджувати поєднання сили та привілеїв між маргінальною групою та центральною. Постійне бажання визначити основні та головні компоненти в аналізі лише шкодить пошукові додаткових факторів, що можуть вказати на інтерсекційність.

Часто у випадку використання якісного підходу і для використання у ньому інтерсекціонального аналізу, використовується модель множинної регресії. Саме завдяки останній можливо побачити перетин та вплив категорій. Також може бути використана логістична регресія, аналіз дисперсії, але саме множинна регресія використовується найчастіше. За її допомогою можна дійти до нових висновків та прийти до нових відкриттів, які будуть подальшою базою для дослідження. Найчастіше як змінні, що можуть показати найбільший ефект, використовуються саме гендер та раса. Саме за визначенням з нашого вихідного знання, ці категорії використовуються найбільше.

1.3.2. Дискурс-аналіз як якісний метод соціологічного аналізу

Дискурс-аналіз – це один з методів якісної методології, який поширений у соціології, але часто є важким для використання, тому не особливо актуальним. За визначенням В. Йоргенсона та Дж. Філіпса дискурс-аналіз аналізує патерни, які виявляються у людській мові та тексті, у різних життєвих сферах. Вони не є сталими і монотонними, а можуть піддаватись інтерпретаціям і від цього аналіз стає різним в залежності від того, яку модель застосує кожен дослідник [Йоргенсон та Філіпс, 2008]. Неможливо сказати, що якась одна модель є єдино вірною, адже часто спостерігається міксування методів задля того, щоб досягнути виконання мети дослідження.

Головна епістеміологічна та онтологічна передумова появи дискурс-аналізу була поява мов та їх роль у соціальній структурі. Тому класичний дискурс-аналіз виходить з положень соціального конструктивізму та пост-структуралізму. Відповідно мова у дискурсі стає наче провідником людини між цим світом і самою мовою, адже остання конструює та створює

комунікацію і систему сенсів у світі [Kvale, 1992]. Людина є лише тією, хто виголошує ці сенси, формуючи дискурс, але і дискурс відповідно формує людину.

За допомогою аналізу дискурсу можна побачити, які будуть відбуватись соціальні, економічні, культурні зміни у суспільстві. Вони не тільки аналізують, що відбувається у цій реальності, але і конструюють свою певну соціальну реальність, що має свої закони та правила. За допомогою дискурсу як методу ми можемо побачити та проаналізувати як тестові (лінгвістичні) аспекти, так і звернути увагу на позатекстові – такі як соціальна та економічна реальність, у якій ми існуємо. Будь-який текст є полідискурсивним, тому ми можемо побачити нескінченну кількість інтерпретацій у одному полі значень.

Основна увага, яка зосереджується у дискурс-аналізі – це самі прийоми, що використовуються під час складання тексту. По-друге, це виявлення специфіки мовлення та поведінки автора за допомогою того як він позиціонує себе, за допомогою використання лінгвістичних прийомів. Важливим є також, як саме кожен сенс кодується, як здійснюється вербалізація комунікативного виразу автора. Це робиться за допомогою певних категорій, які структурують дискурс-аналіз (наприклад):

- 1) *Самоідентифікація автора* – виявлення усіх номінацій, які використовуються у тексті (займенники, прикметники, я, мене, статусно-рольові компоненти) і аналіз чому йде найчастотніше звертання саме через ці номінації;
- 2) *Цільова аудиторія* – до кого йде звертання у тексті і хто є отримувачем у цьому комунікативному каналі;
- 3) *Спосіб вербалізації комунікативного наміру* – як автор кодує сенси в тексті, які слова він використовує для цього, що можна побачити через перепрочитання і як певні номінації формують коди;
- 4) *Комунікативна ситуація* – позиціонування авторської позиції відносно значущих для нього груп, кого він долучає до числа співавторів, кого до числа прихильників, до кого він долучає самого себе.

У всьому цьому важливу роль відіграє зв'язок між текстом та належністю автора до певної соціальної групи, до того ж зв'язок з соціальним контекстом. Також важлива роль дістається інтертекстуальності - це певний стан, коли одні події вже були засновані на інших. Модальність – це компонент, який відповідає за те, як виразити своє ставлення до чогось. Кожний текст при аналізі підлягає також пошукові дискурсивних стратегій, а саме номінації, аргументації та передбачення. При номінації йде звертання до того, як актори називаються у тексті лінгвістично. При аргументації виділяються головні аргументи за чи проти чого виступає автор. І при передбаченні виділяються головні якості, характеристики, значення, які приписуються акторам. Часто тут показується протистояння ми-вони [Reisigl & Wodak, 2005]. Автори у медіа часто використовують цю стратегію, кажучи замість я – ми, щоб показатись, що вони з народом та діють від волі народу.

Головна мета дискурс-аналізу – це показати саме ті відносини домінування та нерівності, що присутні і відтворюються у дискурсі. Через те, що самі дискурси створюються у повсякденні, є змінюваними, то медіа реальність є гарним засобом для того, щоб це відслідкувати. Сама мова не є впливовою, але вона стає такою у дискурсі, коли конструюється впливовими людьми [Weiss and Wodak, 2003]. Дискурс-аналіз також може бути використаний як певний елемент деконструювання знання, що продукується медіа й іншими групами, задля того, щоб відслідкувати відносини влади між тими, хто відноситься до домінантної групи та тими, хто є другорядною [Henry and Tator, 2002]. Дуже часто також у медіа домінантна група продукує знання за другорядну групу і таким чином формує дискурс без звертання до тих, хто безпосередньо мав бути включеним.

Дискурс аналіз існує не тільки для того, щоб інтерпретувати щось, що існує, а також він існує для продукування реальності, адже за ним стоять реальні люди. Таким чином постає питання того, а хто може продукувати дискурс та яку владу чи статус вони мають. Дискурси також вносять певний вклад в те, як розподіляється влада в суспільстві. Актуальним для дослідження

медіа площини дискурсу є саме аналіз, що запропонований Н. Ферклаф, за яким мова – це потужний інструмент, який має певну соціальну дію і за її допомогою можна деконструювати бачення влади у тексті. Дискурсні порядки у нього переплітаються та складають певну структуру дискурсу. Влада у цих дискурсах може не тільки бути певним конструктом, а також показувати на взаємини між жінками та чоловіками, різними групами, у нашому випадку між громадянським суспільством та проституйованими жінками [Fairclough, 2001]. Останні є певної пригніченої групою, адже вони знаходяться нижче у розподілі влади. І не вони вирішують, а вирішують за них.

Дискурс-аналітичні методи усі стикаються з проблематикою відтворення та показу практик, що репрезентуються. Відбір кожного тексту відрізняється за метою та від того, що кожен дослідник хоче побачити, а за ним відповідно йде обґрунтування наповненості та вибірки. Через те, що дискурс аналіз належить до якісних методів аналізу, то питання надійності та валідності не може бути досягнене так як і в кількісній методології. Вибірка часто піддається критиці, але відбір матеріалу завершується під час насичення і не знаходження нових матеріалів [Neumann, 2009]. Аналіз повинен бути вичерпним, прозорим та вселяти довіру до того, що було проаналізовано та які результати були отримані. Щоб збільшити вірогідність надійності та валідності є певна перевірка текстових збігів у інших текстових матеріалах, що не використовуються для аналізу.

Дискурс аналіз також може бути підданий критиці за те, що він не є об'єктивним методом дослідження, адже існує момент суб'єктивності дослідника. Адже існує певна теоретична настановка і елемент рефлексивності, якої не уникнути. Складність критичного дискурс-аналізу полягає в тому, що потрібно володіти лінгвістичною експертизою, щоб ґрунтовно аналізувати текст [Aydin-Düzgit & Rumelili, 2018]. Це зокрема часто стримує дослідників від обрання саме цього методу. Проблема ґрунтового дискурс-аналізу також полягає в тому, що тексти та аналіз краще повинні проводитись на одній і тій самій мові. Але те нове, що відкриває дискурс – це

те, що не все те, що написано та транслюється в ЗМІ є істинним та правдоподібним. Відповідно, те знання, що вважається само собою зрозумілим, перестає бути таким. Воно деконструюється та підлягає критиці, тому стає відкритим для змін.

Але, незважаючи на критику, дискурс-аналіз дуже допомагає при відкритті латентних сенсів та структур, що наявні у тексті і непомітні при безпосередньому прочитанні. За допомогою різних моделей, інтерпретації можуть бути зовсім різними та надавати все нову інформацію, відкривати нові сенси.

Висновки до розділу 1

Для відповіді на наше дослідницьке питання, а саме те, які існують аргументи за та проти легалізації проституції в Україні в медіа-дискурсі та які актори їх пропагують, ми звернулись до теорії морфогенезу Маргарет Арчер та інтерсекційного аналізу, зокрема з розробками П. Коллінз та С. Більге. Структурно-діяльнісна теорія Маргарет Арчер пояснює зв'язок між структурою та агентами, те, які погляди детермінуються владними агентами та феміністичним рухом, громадським суспільством, в залежності від позицій у соціальній структурі, які характеризуються нерівністю. Трансляція аргументів владних акторів відбувається завдяки медіа, тоді як позиція феміністичного руху є слабшою та пригнічується владними акторами, на шляху навіювання думки суспільству. Важливим аспектом у цьому є історичність, яка допомагає показати ретроспективно розвиток та трансформацію системи пригнічення. За допомогою цієї теорії ми змогли показати зв'язок та залежність між акторами та їх взаємодією на шляху до впливу на трансформацію структур.

Іншою теоретичною рамкою, яка є корисною саме для виявлення характеристик акторів медіа-дискурсу та як саме ця характеристика може

впливати на аргументацію, є інтерсекціональність. Інтерсекційність як теорія показує комплексність та широту у інтерпретаціях перетину категорій раси, гендеру, віку тощо та множинність інтерпретацій, які виникають при аналізі накладення змінних одна на одну, а не окремо. Для нашого дослідження особливо актуальним є використання матриці владного домінування, яка виражається у 4 типах влади за П. Коллінз та С. Більге: структурна, дисциплінарна, культурна та міжособистісна. Звернення в аналізі до маргіналізованих груп та надання їм голосу значно поширить застосування інтерсекційності та покаже ті латентні сенси, які не виявляться при застосуванні простих двовимірних розподілів.

Задля розуміння впливу медіа у формуванні дискурсу та те, яку роль вони займають у трансляції ідей владних акторів застосований дискурс-аналіз як метод якісної методології. За допомогою цього методу ми можемо побачити латентні сенси, останні можуть бути використані для конструювання інтерпретацій при вивченні феномену проституції. Ці сенси закодовані у певні аргументації, які залежать від позиції актора у структурі. Ми можемо побачити як формуються сенси, як ідентифікує себе автор, до кого він звертається, за допомогою якої лексики це робить і як себе позиціонує. При цьому інтерсекційність виступає також як аналітичний інструмент для пояснення системи диспозицій щодо легалізації проституції в Україні у медіа-дискурсі.

Тобто положення щодо морфогенезу ланцюга суб'єкт-структура-культура, перетини показників гендеру, класу, віку, національності тощо, та ролі медіа у конструюванні та трансляції дискурсу є нашими теоретичними положеннями, що будуть корисними для відповіді на дослідницьке питання.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку проблема проституції обговорюється у більшості серед феміністичного руху та владних агентів, адже феміністичний рух завжди концентрується навколо захисту прав жінок, а дискурси владних агентів можна побачити саме завдяки медіа. Через аналіз українських медіа ми знаємо про існування владних структур. Аргументи владних агентів залишаються на рівні розмов, не переходячи в дії, які могли б трансформувати структуру суспільства та змінити положення проституції у ній. За 5 років було запропоновано лише 1 законопроект про можливість легалізації проституції в Україні, який було видалено з реєстру через місяць самим автором. Але ця дія спровокувала обговорення на початок формування дискурсу про легалізацію проституції в українських медіа.

Ще у 1949 році Українська РСР прийняла та підписала Конвенцію ООН про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами, яка вступила в дію у 1951 році, де у Преамбулі наведено наступне:

“Беручи до уваги, що проституція і зло, яке супроводжує її, яким є торгівля людьми, що має на меті проституцію, несумісні з гідністю і цінністю людської особи і загрожують добробуту людини, сім'ї і суспільства» [Конвенція, 1949]

У наступних пунктах цієї Конвенції йдеться про те, що сторони повинні контролювати та карати тих, хто примушує особу до проституції, навіть за згодою останньої, а також покарання повинно бути накладене на тих, хто займається проституцією як бізнесом і володіє нерухомістю для цього, тобто сутенерів. Введення та контроль цього рішення повинно виконуватись державою.

Прив'язка проституції до торгівлі людьми була також наявна і в доповіді Спеціальної доповідачки ООН з торгівлі людьми, Сігми Худи, яка ще раз підтвердила, що проституція та торгівля людьми це не окремі процеси, а взаємопов'язані: "Проституція, якою вона фактично є сьогодні,

зазвичай містить елементи торгівлі людьми" [Huda, 2006]. У Резолюції Ради Європи 1983 (2014) року йдеться про те, що 84% людей, яких продають до Європи залучені до проституції [Resolution, 2014]. На жаль, через брак даних не можна побачити, чи механізми та заборони, що накладені на проституцію, надають значний вплив на торгівлю людьми чи ні. Там також йдеться про те, що сексуальне насилля та експлуатація стримують прийняття гендерної рівності, у більшості жертвами виступають жінки.

У звіті ООН від 2018 року про глобальну торгівлю людьми наведена інформація про те, що 72% жертв, що були продані, виявились жінки чи дівчата, а 94% через тих, хто виявився жертвою сексуальної торгівлі, є жінки [UNODC, 2018]. У дослідженні Європарламенту про сексуальну експлуатацію та проституцію та її вплив на гендерну рівність (2014) також наведені усі перелічені перед цим факти, а саме те, що "проституція-це форма рабства", вона не є сумісною з гідністю людини, а також, те, що "незважаючи на форму, добровільну чи примусову, вона є насиллям над жінками" [Report, 2014]. НАТО дотримується політики "нульової толерантності" по відношенню до сексуальної експлуатації [NATO, 2020].

У цій роботі ми будемо користуватись саме терміном проституція, а не секс-робота, адже останній говорить про те, що така сама професія, але яка включає в себе сексуальний елемент. Наша позиція збігається з тією, що наведена в Конвенції ООН, а саме те, що проституція порушує права та свободи людей і є "несумісною з гідністю". Вона підкріплюється тим, що у Загальній декларації прав людини [Загальна, 1948] саме гідність визначається як основне право будь-якої людини. Відома дослідниця Андреа Дворкін у своєму виступі на симпозіумі "Проституція: від науки до активізму" в університеті Мічиган сказала наступне: *"Роль проституції в суспільстві чоловічого домінування полягає в створенні соціального дна, нижче якого вже немає нічого. Це дно. Жінки в проституції усі знаходяться на дні"* [Dworkin, 1993: 10]. Вона сама пережила проституцію і вирізняється радикальними поглядами на проституцію як на насилля над жінками. Це звернення є дуже

актуальним і для нашого суспільства, адже навішування ярлика 'повія' є формою стигматизації, приниження та має деструктивні наслідки для жінки. Так само не можна не погодитись з позицією авторки з приводу явища сексуального насилля, яке є розповсюдженим в проституції, та не лише там. З поширення коронавірусної хвороби у всьому світі збільшилась кількість звернень удвічі на гарячу лінію (за даними Фонду народонаселення ООН) про домашнє насилля [Домашнє, 2020]. Так само і в Україні поліція, станом на 11 квітня 2020 році зафіксувала близько 42 тисяч звернень щодо домашнього насилля з початку карантину (17 березня 2020 року) [Від початку, 2020]. Феміністичний рух та ініціативні групи підтримують та всіляко закликають підтримати та ратифікувати закон про Стамбульську конвенцію. 24 лютого 2020 року була опублікована петиція на сайті електронних петицій до Президента України, яка станом на 29.04.2020 року зібрала лише 9165 голосів з необхідних 25 тисяч (збір підписів триває до 24 травня 2020 року)¹.

Статистичні дані з різних країн підтверджують те, що проституція у більшості звернена до жінок, що вона є травмуючою і досвід потрапляння до неї часто пов'язаний з соціально-економічними життєвими ситуаціями. У канадському звіті, присвяченому проституції та порнографії, було виявлено, що у жінок, що залучені до проституції, рівень смертності у 40 разів вищий, аніж у решти жінок, що проживають в Канаді [Fraser, 1985]. Щодо інших факторів було виявлено, що від 65% до 95% у світі піддавались насиллю ще будучи дітьми, приблизно 75% були позбавлені дому. Близько 85-95% жінок хочуть піти з проституції, але не мають інших засобів до існування [Farley, 2004]. До того ж у виступі, що був проголошений на Національній коаліції з сексуального насильства у Вашингтоні було оприлюднено дані, що у середньому жінки в проституції можуть бути зґвалтовані від 8 до 10 разів на рік, але це ніде не зафіксовано, адже жінки бояться бути викритими у країнах, де проституція не є легалізованою.

¹ Джерело: <https://petition.president.gov.ua/petition/87528>

У середньому 80% жінок у проституції були жертвами зґвалтування, саме тому що “повії описуються як клас, що найбільше піддається зґвалтуванню, в історії всього людства” [Hunter&Reed, 1990]. У жінок в проституції сильно страждає психологічне здоров’я, наприклад це може бути посттравматичний стресовий розлад (такий самий, який відчувають люди, що повертаються з війни), депресія, суїцидальна поведінка тощо. Як зазначено на сайті Коаліції з протидії продажу жінок, майже 75% жінок, що залучені до проституції, хоча б раз намагалися здійснити самогубство².

Разом з психологічним здоров’ям страждає безумовно і фізичне, а як наслідок з’являються різні венеричні хвороби, зокрема ВІЛ/СНІД. За даними дослідження від Фонду Олени Пінчук на 1 листопада 2019 року захворівших на СНІД в Україні та тих, хто стоїть на обліку, на 1 жовтня 2019 року було 136 849 людей [СНІД, 2019]. За цими даними Україна входить у список лідерів у Східній Європі за кількістю захворівших та масштабами поширення хвороби. Загалом у світі за 2018 рік 1,7 мільйона людей заразились ВІЛ-інфекцією, за даними сайту UNAIDS³. Експерти UNAIDS оцінюють, що в Україні майже кожен другий не знає про свій діагноз і те, що він/вона можуть бути інфікованими, а також те, приблизно 240 тисяч осіб живе з ВІЛ-інфекцією. Організація “Конвіктус Україна” працює з жінками, які займаються проституцією, та допомагають їм вийти з неї з мінімальними втратами. Також у 2015 році вони здійснили допомогу близько 4,5 тисяч жінок [5 проблем, 2016].

Але кожна країна має свою модель боротьби з проституцією та власне законодавство, проте, як можна побачити, загальні тенденції все ж таки присутні. Жінки продаються та купуються, використовуються та цей цикл повторюється. Для того, щоб побачити, чому те, що наразі ми маємо в Україні з проституцією є таким, потрібно поглянути на історію та специфічний контекст.

² Джерело: <https://catwinternational.org/>

³ Джерело: <https://www.unaids.org/ru>

2.1. Правові аспекти врегулювання феномену проституції в Україні

2.1.1. Історичний контекст та сучасний стан

Про історичний контекст дослідження проституції в Україні відомо не так і багато, адже це перш за все тіньовий бізнес, тому ми не знаємо даних статистики або етапів розвитку. Відомо, що у світі приблизно 186 мільярдів доларів заробляються щорічно від проституції, що свідчать дані Європейського парламенту за 2014 рік [Sexual, 2014]. Дані по Україні варіюються і частіше можна дізнатись дані за захворюванням на СПІД/ВІЧ, аніж про кількість жінок, залучених до проституції. Ще у 1987 році заняття проституцією було офіційно заборонено наказом Президії Верховної Ради України.

В Кодексі України про адміністративні правопорушення є окрема стаття 181.1. Заняття проституцією. У ній говориться про те, що ті, хто займаються проституцією, можуть отримати попередження чи заплатити штраф у розмірі від 5 до 10 неоподаткованих мінімумів. За повторне вчинення цієї дії протягом одного року від штрафу розмір збільшується до 8-15 неоподаткованих мінімумів від доходів [Кодекс, 1984]. Ця стаття з'явилась у Кодексі якраз у 1987 році і доповнювалась потім. Тобто заняття проституцією в Україні підлягає лише виплаті адміністративного штрафу, без кримінальної відповідальності. Особливо насторожує трактування в Кодексі – ‘попередження’. Кримінальний кодекс України був прийнятий Верховною Радою України в квітні 2001 року і в вересні вступив в дію. За ним у Розділі 7, статті 301, 302, 303 присвячені саме проституції, порнографії та сутенерству.

З 2001 року за ст.301 за розповсюдження порнографічних матеріалів та за участі у ній потрібно було заплатити штраф від 50-100 неоподаткованих мінімумів або мати обмеження волі до 3 років. У ст.302, за володіння місцями розпусти та залучення неповнолітніх загрожує термін від 2 до 7 років позбавлення волі. За утримання штраф досягає до 50-ти неоподаткованих мінімумів. І у статті 303, яка безпосередньо говорить про проституцію,

з'являється новий пункт як суспільні роботи на термін від 100-120 годин. І також може бути сплачений штраф у розмірі від 50 до 500 неоподаткованих мінімумів від доходів громадян. Це значно більше, аніж адміністративний штраф у 5-10 мінімумів. При застосуванні шантажу чи спробі насилля штраф збільшується до 500-1000 неоподаткованих мінімумів або покарання шляхом позбавлення волі терміном до 6 місяців. Окремий пункт присвячений сутенерству, за яке вже світить позбавлення волі терміном від 5 до 7 років.

Кримінальна відповідальність за заняття проституцією проіснувала з вересня 2001 року до січня 2006 року і з 12 січня 2006 року знову залишили лише адміністративний штраф. Пункт за сутенерство так і залишився під кримінальною відповідальністю. Тобто заняття проституцією було декриміналізовано. І на 2020 рік цей штраф полягає в сплаті від 85 до 170 гривень і за повторне – від 136 до 255 гривень, тоді як ще в період з 2001 до 2006 року за цю саму діяльність потрібно було сплатити від 850 до 8500 гривень.

За даними Державної Служби Статистики України щодо пункту правосуддя та злочинність і у ньому графі – адміністративні правопорушення в Україні, за 2016 рік, за номером статті 181.1. Заняття проституцією було розглянуто справи щодо 1196 осіб. З них 1055 особам було накладено адміністративне стягнення, 135 було закрито справу, 6 – за заходами впливу щодо неповнолітніх. Тобто бачимо, що більшість справ завершувалась виплатою штрафу, але з 135 закритих справ: 4 закриті через малозначущість з усним попередженням, 0 передано прокурорам або суддям, 15 – за відсутністю події та складу, 116 – закінченням строків накладання штрафу [Адміністративні, 2016]. Якщо порівняти дані за 2015 рік, то там вже було значно більше справ: щодо 2005 осіб було розглянуто справу, з яких 1758 було постановлено адміністративне стягнення, 4 – за заходами впливу щодо неповнолітніх. 243 справи закрито: 1 справа з передаючою матеріалів на розгляд громадської організації, 3 – малочисельність злочину, 14 – відсутністю складу правопорушення, 224 – закінченням строків накладання штрафів. Але

також більшість справ завершується закриттям правопорушення сплатою адміністративного стягнення [Там само].

Правоохоронні органи більше націлені, щоб 'накрити' борделі та сутенерів, а не окремих жінок, що займаються проституцією. Але буває і так, що правоохоронці або співробітники поліції вдаються до шантажу та погрожують жінкам у проституції викрити інформацію про них родичам або сім'ї. Про це зазначають українські медіа у новинах, але насправді такі справи постають як виняток. Наприклад один з правоохоронців, користуючись своїм службовим положенням, хотів вимагати у дівчини, що займалась проституцією, хабаря, щоб не виказати інформацію про неї її родині⁴. Частіше до цього можуть вдаватись і самі родичі, шантажуючи жертву, як наприклад батько сказав, що розповість всім, що на його доньку було виписано адміністративний штраф про проституцію, якщо вона не з'їде з квартири⁵. Це тільки ті справи, що дійшли до суду, але не було впроваджено кримінальної відповідальності за фактом вимагання. Але жінок, що залучені до проституції можуть використовувати для того, щоб викривати борделі чи сутенерів під фактом того, що на них не буде заведено адміністративного протоколу про правопорушення і відхилено його чи закрито справу.

Були відомі випадки того, як за хабар поліцейські 'не помічали' існування таких закладів (борделів). Наприклад, у грудні 2019 року було викрито факт отримання хабаря співробітниками поліції в 2 тис. доларів щомісячно за те, що вони 'кришували' власників борделю [СБУ, 2019]. Інший поліцейський в Одеській області вимагав хабаря в 1400 доларів за приховування борделю, за що був затриманий [Поліцейський, 2019]. Але і є факти затримання, як наприклад в жовтні 2019 року було викрито бордель у Києві, у якому працювали приблизно 20 жінок і сутенер мав дохід в 70-100 тисяч гривень на день [На Київщині, 2019] Зазвичай такі випадки важко

⁴ Джерело: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/44323579>

⁵ Джерело: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/26632484>

розкрити, адже вони мають мережу контактів та власних бухгалтерів, охоронців, таксистів тощо.

У 2012 році Україна стала ще більш відома на весь світ завдяки проведенню футбольної події Євро-2012, за яким за Україною закріпився стереотип як секс-країни. В українських медіа з'являлись медіа повідомлення про те, що буде підвищений інтерес і звертання до секс-послуг, а також журналісти та політики у них, що люди можуть їхати заради секс-туризму, а не самого матчу [Vorbereitung, 2010]. Відома жіноча організація FEMEN проводила кампанію проти легалізації проституції в Україні та секс-туризму під час Євро-2012 під гаслом "Україна – не бордель". Щодо цієї організації в феміністичному русі України неоднозначне ставлення через їх радикальні акції, що супроводжуються появою жінок топлес під час акцій протесту [Shuster, 2010].

У 2019 році стався скандал на місцевому рівні, у якому (наразі вже екс-депутат від партії 'Слуга народу') Богдан Яременко на сесії в Верховній Раді замовляв жінку у проституції. Це побачили на його телефоні журналісти і сфотографували. Також побачили як він під час засідання Верховної Ради сидів в мобільному додатку для знайомств Тіндер. Сам депутат прокоментував, що зробив це навмисно, адже журналісти завжди прагнуть зробити скандал з нічого. Депутат має дружину та 2 дітей; після хвили обурення в медіа свій пост на сторінці Фейсбук він видалив та написав інший, у якому вибачився за те, що зробив і кому створив проблеми [Венк, 2019].

Таким чином, секс-туризм та торгівля українками за кордон заради секс-послуг є нелегальним, але поширеним бізнесом. Правоохоронні органи посилюють контроль за викриттям борделів та сутенерів, але ми побачили – це не завжди є ефективною стратегією. На рівні законодавства часто з'являлись законопроекти з методами боротьби з проституцією в Україні, які так і залишались на рівні законопроектів.

2.1.2. Законодавчі проекти та ініціативи

Питання змін способів врегулювання проблем проституції в Україні ще й досі залишається на рівні законопроектів, яких на цей час було досить багато і всі вони були запропоновані чоловіками. Відомо, що у Верховній Раді останнього IX скликання 2019 року 20,8% жінок (88 з 423), тоді як у минулому скликанні було 13,2 % депутаток. Незважаючи на це, за даними дослідження “Роль жінок в українському суспільстві”, проведеного соціологічною групою “Рейтинг”⁶, у період з 21-25 лютого 2020 року, 39% від опитаних вважають, що жінки не є достатньо представленими у політиці, а 54% опитаних вважають, що сьогодні бракує в Україні партії, яка б представляла інтереси суто жінок [Роль, 2020]. Саме тому можна пояснити те, що більшість законопроектів та петицій було висунуто чоловіками, адже представленість жінок у Верховній Раді є замалою. Якщо говорити про законопроекти, то більшість законопроектів були запропоновані саме на час Ради минулого скликання.

Так у травні 2015 року в одному з інтерв'ю член групи “Депутатський контроль” Михайло Гаврилюк розповів журналістам, що прихильно ставиться до легалізації проституції в Україні. За його точкою зору це сприятиме скороченню фактів захворювання на СНІД та інші венеричні хвороби, адже будуть робитись медичні огляди жінок у проституції. Також він наголосив на тому, що це є поширеною практикою закордоном і гроші завдяки легалізації будуть надходити в бюджет країни, а не в кишені тих, хто є сутенерами або тих, хто їх ‘кришує’. Введення закону про легалізацію на той час він вважав не найбільш важливим завданням для депутатів і таким, що потрібно вирішувати тоді, коли буде час [Симакова, 2015]. У серпні 2015 року була також висловлена підтримка за легалізацію проституції в Україні начальником управління МВС в Україні Олександром Терещуком, яка, на його думку, ‘покривається’ правоохоронними органами. Тому їм було поручене завдання

⁶ Вибірка репрезентативна за статтю, віком, типом поселення та регіонами, вибірка – 2000 респондентів, похибка – 2,2%. Проведено методом формалізованого інтерв'ю.

своїм підлеглим навести порядок з тим, що є і викрити борделі та сутенерів. Це рішення не було досить ствердним і містило елемент сумніву, адже в інтерв'ю він сказав: "Можливо, краще її легалізувати" [Начальник, 2015]. Саме тому можна сказати, що він керувався тим настроєм, який був у тогочасному дискурсі або серед законодавців.

18 вересня 2015 року у Верховній Раді було зареєстровано законопроект [Проект, 2015] по контролю та регулюванню діяльності проституції, автором якого виявився депутат від "Волі народу" Андрій Немировський. Він так само наголосив на тому, що більшість розвинених країн Європи давно легалізували проституцію, а в Україні вона є частиною кримінального бізнесу. До бюджету не надходять кошти, які б могли надходити якби ця діяльність вважалась би легальною. До того ж пане Андрій зазначив, що при прийнятті законопроекту він очікує, що знизиться рівень безробіття, торгівля людьми та не будуть залучені до цього тіньового бізнесу неповнолітні дівчата. Цей метод він вважає цивілізованим методом державного контролю та регулювання, від яких виграє і держава і жінки, що залучені до проституції, адже вони матимуть офіційну роботу, будуть сплачувати податки, проходити медичний огляд та ще й матимуть соціальний захист.

До соціальних гарантій у тексті документу він включає те, що держава повинна просувати секс-бізнес, змінити імідж жінок у проституції на позитивний і сприятиме діяльності професійних спілок. На його погляд те, що має місце в Україні – це нелегальне сексуальне рабство та примусове втягнення, яке повинно бути подолане шляхом легалізації проституції [У Раді, 2015] Цей законопроект підтримав вже экс-міністр внутрішніх справ Юрій Луценко, який також вважав, що проституція у такому стані, якому вона представлена наразі є тіньовим бізнесом і веде до поширення злочинності та нелегальних схем [Луценко, 2015].

Але пізніше, у жовтні 2015 року депутат відкликав свій законопроект і замінив його новим, який збільшує покарання при залученні до проституції. Зміну законопроекту була аргументована тим, що попередній він написав для

того, щоб привернути увагу суспільства та депутатів, які не вважають вирішення питання з проституцією і як наслідок торгівлею людьми першочерговим завданням. Депутат відкликав звій перший законопроект з Ради, щоб не піднімати суспільне обурення та дискусію, а краще пропонує боротися та посилювати міри, щоб боротись з розповсюдженням венеричних хвороб та сутенерства, яке шкодить суспільству [Передумав, 2015].

У жовтні 2015 року також в інтерв'ю програми народний депутат Антон Геращенко висловився про те, що потрібно провести референдум і почути від громадян їх думку щодо легалізації. Якщо вони скажуть, що потрібно це зробити, тоді депутат сказав, що зроблять [Антон, 2015].

У вересні 2016 року депутат Верховної Ради Сергій Лещенко виявив ініціативу щодо легалізації проституції в Україні. У своєму інтерв'ю він наголосив, що потрібно декриміналізувати проституцію, а потім легалізувати. Він також сказав про те, що це дозволить поповнювати бюджет, а також, з'явився новий аргумент, який до цього ніхто не виголошував – це те, що можливо використати легалізацію проституції для розширення мережі туризму. Це, на його думку, вже давно використовують інші країни і Україна, за його словами, “не повинна бути дурніше цих держав” [Лещенко, 2016]

У жовтні 2016 року з пропозицією легалізації виступила керівниця організації “Легалайф-Україна” Наталія Ісаєва. Вона зазначила те, що при легалізації жінки, що залучені до проституції, зможуть офіційно працювати та матимуть змогу сплачувати за свої комунальні платежі: “Якщо мені нема чого їсти або потрібно сплатити комуналку, то я на один раз знаходжу собі клієнта” [На Україне, 2016]. Пані Наталія також виступила з ініціативою декриміналізації, адже вважає проституцію давньою професією, яка просто націлена на заробляння коштів для проживання.

27 травня 2016 року на сайті Президента України Петра Порошенка з'явився текст електронної петиції від Андрієнко Олександра⁷. Автор просив

⁷ Джерело: <https://petition.president.gov.ua/petition/24285>

легалізувати проституцію в Україні, при цьому були виголошені лише 2 аргументи: по-перше, будуть надходити податки в державний бюджет, а по-друге, зменшиться поширення хвороб, адже жінки, що залучені до проституції будуть проходити необхідний медичний догляд. За висловленням автора, виграють від цього усі, тому що проституція нікуди не зникне і буде існувати, саме тому краще вирішити це питання на державному рівні. На сайті ця петиція зібрала лише 73 підписи з 25 тисяч можливих, саме тому була відхилена. У липні 2016 року в інтерв'ю газеті “Сьогодні” заступник голови Нацполіції Вадим Троян наголосив, що проституцію треба легалізувати, адже боротися, за його словами, не вдасться, і це показав досвід багатьох країн. При цьому потрібно детально розробити і подати законопроект на голосування [В Нацполиции, 2016].

У період до нових виборів не було значних обговорень у медіа, лише у 2019 році почали з'являтися нові пропозиції та висловлювання від депутатів та правоохоронців. У цей час почалось одночасне обговорення можливості застосування закону щодо легалізації щодо марихуани та проституції. На що у жовтні 2019 року новий голова Нацполіції сказав те, що він підтримує легалізацію проституції, але проти того, щоб була легалізована марихуана. На його думку, до застосування легких наркотичних засобів наше суспільство ще не готове, а у випадку проституції, ми цю проблему не поборемо, тому якщо буде розроблений законопроект, то можна буде її легалізувати [Новый, 2019].

У листопаді 2019 року депутат від нового скликання Верховної Ради від фракції “Слуга народу” Микита Потураєв висловився за легалізацію проституції в Україні. У своїх аргументах він зазначив, що наразі ми навіть не маємо даних офіційної статистики і за допомогою легалізації зможемо контролювати темпи поширення і загалом зменшення розповсюдження СНІД та ВІЛ. Але при цьому він вважає, що парламент не підтримає той законопроект, який був ще запропонований у 2015 році, адже має інші справи на розгляд. Тим не менш, депутат зауважив, що потрібно щось робити з цим ринком, адже наслідки та проблеми від проституції є серйозними [Рудик, 2019]

У лютому 2020 року виступила на телеканалі “НАШ” Юлія Тимошенко, яка є проти того, щоб проституція була легалізована в Україні. На її думку люди, які залучені в проституцію, морально впали в очах суспільства, а тому не можна з них брати податки. До того ж вона додала, що ніхто би не волів би бачити на цьому місці власну доньку, тому допускати легалізації в Україні не можна [Духовное, 2020]. Вже экс-міністр економіки, торгівлі та земельних ресурсів Тимофій Мілованов у лютому 2020 року виступав за легалізацію проституції в Україні. Це він аргументував тим, що сектор є нелегальним і тіншовим, так само як і торгівля, будівництво. Люди є незахищеними, страждають і тому держава повинна регулювати проституцію, моніторити те, що відбувається та боротись. У своїй підрахунках міністр зазначив, що до проституції можуть бути залучені близько 200 тисяч жінок [Мілованов, 2020].

Таким чином, можна побачити, що існує певних 3 хвили в розвитку ініціатив пов’язаних з легалізацією проституції в Україні: перша хвиля, яка була присвячена законопроекту від Немировського, друга – 2016 рік – підтримання легалізації проституції Юрієм Луценко, і остання, яка існує і досі – з 2019 року – з обранням нового скликання Верховної Ради та нового Президента України. Щодо електронних петицій, які будь-які громадяни України можуть залишити на сайті Президента, то їх за час з 30 серпня 2015 року до 12 грудня 2019 року налічувалось 47. 45 з них були подані чоловіками та не набрали 25 тисяч підписів для того, щоб вони були розглянуті Президентом України, 2 решта – це одне й те саме звернення, яке було подано жінкою, яка вимагала залучити до легалізації та контролю за проституцією всю родину Андрія Немировського, якщо він все-таки погодився б просувати надалі цей законопроект⁸. Одна з петицій була зареєстрована 9 квітня 2020 року⁹, яка теж була подана на розгляд чоловіком, і закликає підтримати легалізацію проституції задля наповнення державного бюджету, а також, щоб побороти поширення дитячої проституції.

⁸ Джерело: <https://petition.president.gov.ua/petition/9967>

⁹ Джерело: <https://petition.president.gov.ua/petition/92216>

2.2. Моделі боротьби з проституцією в світі та в Україні

У світі існують три моделі боротьби з проституцією: це легалізація, тобто оформлення та введення проституції як окремої професії в законодавство і декриміналізація – звільнення від кримінальної відповідальності суб'єктів, що залучені до проституції. По-друге, криміналізація – навпаки, притягнення до відповідальності суб'єктів, що залучені до проституції або тих, хто сприяють її поширенню. Остання модель – це Нордична, або Шведська модель боротьби з проституцією, де звільнені від відповідальності самі жінки в проституції, а несуть кримінальну відповідальність покупці секс-послуг. Кожна з цих моделей була підтримана у різних куточках світу, деякі з країн і досі прагнуть змінити модель на іншу, але це може визивати спротив як у громади, так і серед тих, хто приймає закони.

Якщо подивитись на правовий статус щодо проституції у всіх країнах світу, то можна побачити, що у більшості вона є нелегальною, але якщо законодавчо закріплена, то не регулюється і не контролюється. У більшості там, де вона є легальною, але не контролюється, заняття сутенерством та відкриття та підтримання борделів є нелегальним заняттям та карається законом (Рис.1 у Додатку В).

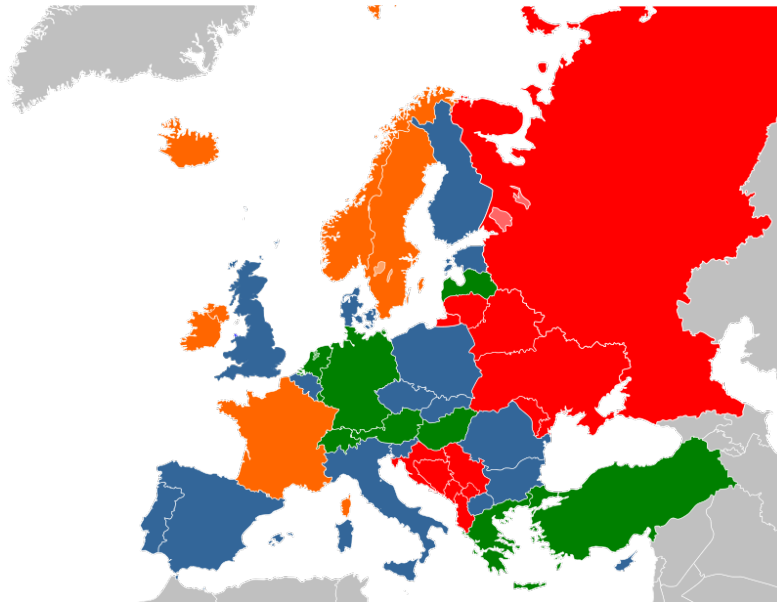
Якщо говорити про правовий статус проституції в Європі (Рис.2), то у близько 21 країнах (Великобританія, Фінляндія, Естонія, Данія, Бельгія, Іспанія, Португалія, Італія, Польща, Чехія, Словаччина, Болгарія, Армєнія, Кіпр, Боснія та Герцєговина, Люксембург, Мальта, Монако, Македонія, Румунія, Словенія) проституція є поширеною та не забороненою, але при цьому не контролюється державою.

Ірландія у 2017 році видала закон за яким кримінальну відповідальність лягає на покупця або клієнта послуг, при цьому проституція залишається легальною. Організована проституція є забороненою та відповідальність закріплюється за тим, хто продає послуги, а не користується ними.

Така сама приблизна кількість країн (16), у більшості Східної Європи (РФ, Грузія, Азербайджан, Литва, Білорусь, Україна, Молдова, Албанія, Сербія, Чорногорія, Косово, Андорра, Хорватія, Гібралтар, Ліхтенштейн, Сан Маріно), серед яких і Україна, має проституцію як заборонену діяльність, при цьому відповідальність лягає на плечі того, хто продає сексуальні послуги, а не клієнта, а організація проституції (сутенерство, залучення у проституцію, борделі) тягне за собою кримінальну відповідальність.

У 8 країнах Європи (Німеччина, Нідерланди, Швейцарія, Австрія, Угорщина, Латвія, Греція, Туреччина) проституція є не забороненою та регулюється державою.

Рис. 2. Правовий статус проституції у країнах Європи

Джерело: commons.wikimedia.org/wiki/User:Runningfridgerule

Тобто вона є легалізованою, та ті, хто продає свої послуги, повинні проходити медичний контроль та платити податки. При цьому, організована проституція не є забороненою та також регулюється державою, тобто є так званим бізнесом (окрім Латвії та Угорщини, де організована проституція є забороненою).

Нарешті, лише у 4 країнах Європи та лише Північній Ірландії поширена так звана Шведська модель, (Франція, Ісландія, Норвегія, Швеція та Північна Ірландія): сама проституція є забороненою, та відповідальність лягає на

клієнта як покупця послуг, при цьому, ті, хто їх пропонують – звільнені від відповідальності. Ірландія у 2017 році криміналізувала покупця, але проституція залишилась бути легальною. Але, якщо це буде так звана організована проституція, наприклад, сутенерство або сексуальне рабство, то тоді всі притягаються до відповідальності, окрім тих, хто потрапив у рабство.

Спільним є те, що сексуальне рабство є забороненим у всіх країнах Європи, не зважаючи на ту модель, яка там поширена. Але у більшості країн Європи проституція є рівною мірою забороненою та поширеною, при цьому держава не надто втручається у цю діяльність, якщо вона не стає організованою.

2.2.1. Криміналізація проституції

Криміналізація є однією з найбільш старих моделей, яка існує і досі, у більшості, у релігійних країнах. За нею за заняття проституцією та сутенерство існує кримінальна відповідальність, але у деяких країнах це може бути ще жорсткішим. Наприклад, жінка, що займається проституцією в Ірані може бути побита камінням, ув'язнена, звинувачена у особливо тяжких злочинах, навіть отримати смертну кару. Якщо це сутенер, то можна отримати позбавлення волі до 10 років. У Єгипті цей строк є меншим – 3 роки, але з обов'язком виплатити штраф. У Саудівській Аравії законодавство є жорстким до зрад у родині, тому це також може завершитись побиттям камінням [Пономарева, 2019]. У Сан-Франциско, якщо у когось буде знайдено багато презервативів це може бути свідченням непрямого наміру та доказом здійснення проституції, і часто таких людей можуть кликати як свідків, щоб дати показання [Klausner, 2008]. У Росії, так само як і в Україні, проституція є заборонена, але за неї немає кримінальної відповідальності, лише адміністративна.

Незважаючи на жорсткі міри було також наведено багато аргументів про те, що криміналізація не є ефективною, адже виводить проституцію у тінь, на

так званий чорний ринок, де є хабарі, процвітає корупція. Навіть у тих країнах, де є жорсткі методи боротьби, вона все одно існує і не зникає. У разі проблем, жінки у проституції не можуть звернутись за допомогою до правоохоронців, бо вони просто бояться бути викритими або їм доведеться платити за це [Morash, 2005]. Багато хто звертається за допомогою до сутенерів, щоб мати підтримку і у разі чого прикриття, але це також як наслідок може провокувати поширення торгівлі людьми [Vanwesenbeeck, 2011].

За дослідженням, яке було проведено університетом Каліфорнія у період з 2004 по 2007 рік серед 40 жінок, які були залучені у проституцію, стало відомо, що коли проституція є криміналізованою, то за аргументами жінок вони почувають себе спокійніше, адже самі відповідають за своє здоров'я, їм не потрібно проходити постійний медичний контроль, як наприклад у штаті Невада (США). Також вони додали, що через те, що заняття проституцією є нелегальним, то воно стримує частину жінок через страх бути спійманою і це створює розумну конкуренцію на ринку. Це також стримує їх від вживання наркотичних речовин, адже ризик бути спійманою правоохоронцями і більшим. Одна з жінок зазначила, що її зловили через те, що була вдягнена у брудний одяг, якраз тоді, коли вона збиралась шукати клієнта [Lutnick & Cohan, 2009].

Незважаючи на те, що проституція криміналізована у більшості країн світу, вона суперечить принципам прав людини про вибір та про охорону здоров'я тих, хто все-таки є залученим до неї. Ця модель бореться з тим, щоб припинити розповсюдження сексуальних послуг, але не бореться зі злочином як таким, тим більше не пропонується якихось структурних змін у системі [Vanwesenbeeck, 2017]. Вона також підтримує розповсюдження стигми про те, що заняття проституцією - це аморально і незаконно. Ці стигматизовані люди, за висловом Гоффмана – “зіпсовані ідентичності”, стають потім невпевненими у собі, закритими, соціально виключеними та недооціненими [Goffman, 1963]. Їм важко вийти з проституції і знайти собі іншу роботу, тим більше якщо вони відбудуть строк за ґратами.

Також вважається, що криміналізація є інструментом контролю жіночої сексуальності, адже вона не вписується в стандартну схему приватного та публічного. Це йде як крок назад у відношенні спроб повернення індивідуального та сексуального життя у приватну сферу замість того, щоб вона залишалась у приватній. І можна сказати, що це заняття стає неоплачуваним, на відміну від проституції [Vanwesenbeeck, 2017]. Однією з інших давніх і поширених моделей боротьби з проституцією є легалізація.

2.2.2. Легалізація проституції

Легалізація проституції це одна з моделей за якою проституція стає легальною, тобто вона розглядається як професія та стає на рівні з іншими звичайною працею. Стверджується, що ті люди, які залучені до проституції, повинні платити податки державі та проходити обов'язковий медичний огляд. Він проводиться для того, щоб зменшувати розповсюдження венеричних хвороб та протидіяти захворюванню. Але чомусь в жодній моделі не йдеться про медичний огляд саме клієнтів, які так само є чинником розповсюдження венеричних хвороб, а жінки в проституції є групою підвищеного ризику через саме клієнтів, які зневажають безпекою та піклуванням про здоров'я "повій".

Жінки у проституції можуть створювати професійні спілки та матимуть такі самі права як і інші громадяни країни. Вони стають фізичними особами-підприємцями. Існують також вікові обмеження до вступу у професію, адже якщо особа буде неповнолітньою, то це буде вважатись фактом сексуального рабства або притягнення до сексуального насилля. Секс з неповнолітніми є кримінальною діяльністю, тому легалізація сексу з неповнолітніми не є присутньою в жодній країні.

Така форма боротьби з проституцією існує в Німеччині, Нідерландах, Швейцарії, Австрії тощо. Але існують свої обмеження та нюанси у кожній країні. Наприклад, в Нідерландах потрібно орендувати своє робоче місце і тому жінці доводиться працювати більше, щоб виплатити його. За окремими

оцінками, у кварталі Червоних ліхтарів, потрібно сплачувати біля 80 євро за 10 годин оренди [Фурман, 2016]. До того ж легальними борделі можуть стати тільки тоді, коли вони будуть ліцензовані державою. Так за даними дослідження, проведеного Мелісой Фарлі, у Нідерландах, було виявлено, що 40% жінок, що залучені у проституцію були жертвами сексуального насильства та близько 60% зазнавали насилля у фізичній формі [Farley, 2010].

Незважаючи на те, що жінки отримують медичну перевірку, їх робота є офіційною, але часто є випадки того, що вони працюють не на себе, а на сутенера, який обіцяє підтримку та захист. Тому частина грошей йде на сплату цих послуг. Так само і у Німеччині, жінки у проституції, можуть не знати до кого у бордель вони потраплять, адже сутенер переважно буде думати не про безпеку своїх секс-робітниць, а про власні гроші. Так от наприклад, володаря одного з найбільших борделів у Німеччині “Парадіз” Юргена Рудлофа визнано винним та призначено строк на 5 років позбавлення волі за співучасть у торгівлі людьми [Владельца, 2019]. Проституція у Німеччині була легальною ще з 19 століття, тому виголошене на початку вересня 2019 року рішення від коаліцій партій Німеччини (від соціально-демократичної партії, християнсько-соціального та християнського союзу) про підтримання Шведської моделі було несподіванкою для всіх. Говорилось про те, що не хочуть бачити Німеччину як бордель всієї Європи, а тому з цим потрібно боротись, що були порушені права тих жінок, які втягуються у проституцію примусом та обманом. Тобто парламентська більшість Німеччини вирішила підтримати рішення Європейського парламенту, за яким саме покупці повинні нести відповідальність за створення попиту, а не ті, ким торгують на цьому ринку послуг [Menschenhandel, 2019].

Легалізацію часто прирівнюють до декриміналізації, але вони відрізняються. Декриміналізація – це звільнення від кримінальної відповідальності за проституцію та сутенерство, без виплати податків та особливого державного регулювання. Але схожість цих підходів полягає у тому, що сутенерство та ведення борделів не вважається кримінальною

відповідальністю та не переслідується. Лишу у випадках торгівлі людьми чи сексуальному рабстві буде введена відповідальність. Декриміналізація проституції зокрема введена у Новій Зеландії і контроль за деякими районами є навіть жорсткішим, аніж у країнах, де проституція є легалізованою. Закон про реформування проституції, що вийшов у 2003 році розвів добровільну та примусову проституцію, і за останню є кримінальній відповідальність. Також за цим законом займатись проституцією можуть лише ті, хто є громадянами Нової Зеландії [Фурман,2016]. Але проституція так само вважається роботою, тому не можна сказати, що існує значна відмінність у легалізації та декриміналізації.

Щодо України існують значні дебати, противники введення моделі говорять про те, що в Україні це буде неможливим, адже податки не будуть доходити до держави, а залишатимуться, наприклад, у сутенерів. Також медичні довідки можуть бути підробленими і вихід на пенсію повій буде раніше, аніж у всіх інших, тому інші будуть сплачувати їх пенсії [Сулова, 2019]. Але кожна модель має свої переваги і недоліки, наслідки, тому введення якоїсь з моделей передбачає перегляд контексту та історію країни. Модель, яка стала революційною і є досить новою – є шведська.

2.2.3. Шведська модель боротьби з проституцією

Шведська модель (північна, скандинавська, нордична, нео-аболіціоністська, модель рівності) боротьби з проституцією була новою моделлю, що з'явилась у 1999 році у Швеції. Пропозиція щодо криміналізації виникла як частина законопроекту про насилля над жінками (Kvinnofrid). Сприяло прийняттю закону те, що у той час 50% парламенту склали жінки. До введення цього закону (Sexual Purchase Act) проституція була легальною в Швеції, а заняття сутенерством – нелегальним.

За ним проституція є забороненою, адже вважається одним з проявів насилля, декриміналізує того, хто продає послуги, та криміналізує покупця.

Дана модель, окрім Швеції, була прийнята також у 2009 році в Норвегії та Ісландії, у 2014 році – Канаді, у 2015 році – Північній Ірландії, у 2016 році – Франції, у 2017 році – у республіці Ірландія, 2019 - Ізраїль. Це є не першим революційним законом у Швеції, адже ще у 1965 році Швеція криміналізувала зґвалтування у шлюбі. А у 2005 році положення про проституцію та криміналізацію клієнта було додано до 11 розділу щодо сексуальних злочинів Кримінального кодексу (Brottsbalken).

Ідея поява цієї моделі виникла після дослідження та одна з дослідниць Сесілі Хойгард описувала те, що вони розмовляли з жінками, які продавали свої тіла та те, що вони пройшли через насилля, бідність та певне розділення свого тіла та душі. Без останнього вони би втратили себе та їм було би важко продовжувати займатись проституцією [What is]. Життя жінок не було безпечним і тому потрібно було надати їм захист, відкрити двері до нового життя. Ідея криміналізації покупця як і будь-які нові ідеї пройшла через спротив та неприйняття безпосередньо до втілення ініціативною групою.

Сама унікальність моделі полягала в тому, що вперше кримінальна відповідальність лягає на клієнта, а не на проституйовану жінку, якій пропонуються послуги реабілітації та виходу з проституції. Держава забезпечує психологічну, матеріальну, юридичну консультації. У разі алкоголізму чи наркотичної залежності, також допомагає вийти з неї та повернутись до нормального життя, знайти роботу та зняти помешкання. Тобто усі проституйовані жінки звільняються від кримінальної та адміністративної відповідальності. Більшість з них прийшли до проституції не через свою волю, а тому при наявності відповідальності буде ще важче, майже неможливо з неї вийти.

Також введення цього закону було сфокусовано на те, щоб боротись з попитом на проституцію та зміну цінностей, зміну поведінки. Що жінка – це жива людина, яка також має почуття і не може бути продана заради втіхи того, хто цього воліє. Жінка у проституції у будь-який момент може звернутись до поліції, якщо її клієнт вчинив насилля чи протиправну дію проти неї. Клієнт

зобов'язаний заплатити штраф (мінімально 250 євро) чи він буде ув'язненим на строк до 6 місяців. Діло доходить до суду у разі того, якщо клієнт відмовляється визнати вчинений їм злочин і мав місце факт насилля, спротиву. Найбільше у цьому випадку клієнта лякає не сам штраф чи ув'язнення, а занесення до особистої справи факту про зчинений злочин. Про нього може ніхто не дізнатись, але він зберігається у реєстрі поліції строком на 5 років і перевіряється, якщо людина захоче працювати на так званій 'сензитивній роботі', наприклад, з дітьми, у навчальних закладах, серед правоохоронних органів. У більшості людям, що мають такий запис у особистій справі, відмовляється в отриманні даної роботи.

Після введення закону стали проводитись інформаційні кампанії та програми в школах, які розказували, яку шкоду може чинити проституція відносно людини. Була проведена підготовка правоохоронців, медиків, вчителів та сама програма втілювалась та керувалась на національному рівні. Тобто був втілений цілісний підхід у боротьбі з проституцією. За даними Національного координатора з питань проституції та торгівлі людьми у Стокгольмі, було виявлено, що закон, що протидіє поширенню купівлі сексуальних послуг був значно підтриманий серед населення. Підтримка є стійкою і наразі, у 2014 році у середньому 72% респондентів підтримують цей закон (з них 60% чоловіків і 85% жінок), 48% висловили підтримку щодо криміналізації продажу (38% чоловіків і 59% жінок). Більша підтримка в обох випадках спостерігалась саме серед жінок [Муїаї, 2015].

Сам факт того, що ця модель працює підтверджується даними статистики та дослідженнями. Зокрема зменшився рівень вуличної проституції приблизно вдвічі, у 1995 році приблизно 650 жінок займались нею, тоді як за оцінками підрозділу Mikamottagningarna, що опікується проституцією, у 2014 році було виявлено приблизно 250 жінок, що займались вуличною проституцією (за даними 3 найбільших міст Швеції – Гетеборг, Стокгольм, Мальме) [Муїаї, 2015]. Після введення цієї моделі, у Швеції зменшився рівень насилля по відношенню до жінок. Зокрема було зроблено

порівняння з 2 країнами, де проституція є легалізованою – Німеччина та Нідерланди і країною, де вона не заборонена та поширена – Іспанія. І було виявлено, що у період з 1999 року до 2015 року було лише одне вбивство жінки, яка стала жертвою свого экс-партнера, навіть не клієнта (Рис.3 у Додатку Г). Натомість, у Нідерландах було зафіксовано 127 вбивств жінок, що залучені у проституцію, у період 30 років до 2013 року (проституція легалізована у 2000 році). В Іспанії за період з 2005 до 2010 року, за 5 років, 31 жінка була вбита. У Німеччині за 13 років було вбито 69 жінок сутенерами та ще на 28 було вчинено замах. Незважаючи на все це, за рейтингом UNODC¹⁰ за 2017 рік Швеція за рейтингом умисних вбивств на 100 тис. населення мала вищий показник, аніж Німеччина, Нідерланди та Іспанія (1,1 у порівнянні з 1,0; 0,8; 0,63) [Intentional, 2017].

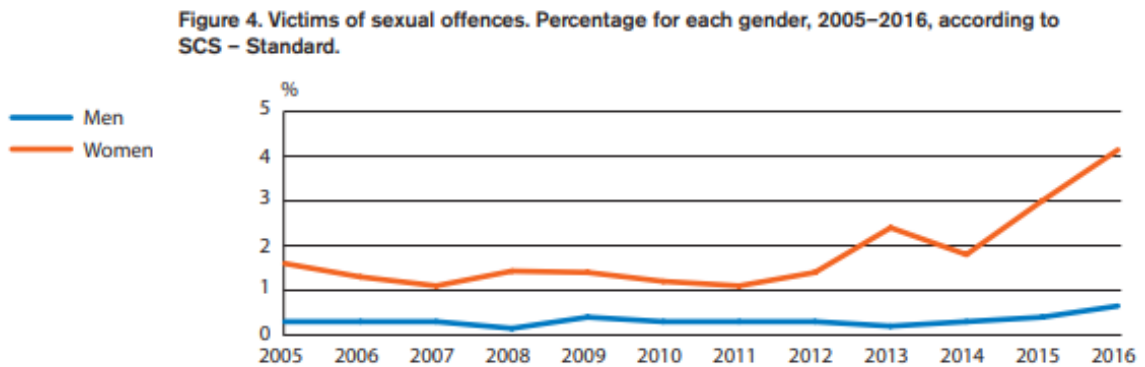
Також статистику по зменшенню кількості сексуальних правопорушень представлено в звіті по злочинності в Швеції (2017 рік), за яким у 2016 році 2,4% респондентів зазначили, що вони були жертвами сексуальних правопорушень. Протягом 2005-2012 років відсоток постраждалих залишався на рівні 1% і почав рости згодом. На Рис. 4 можна побачити, що жінки стають частіше жертвами сексуальних правопорушень, аніж чоловіки. Зазначається також, що жертвами були молоді люди у віці від 16 до 24 років [Brottsförebyggande, 2018].

Також у кримінальному звіті було сказано, що за 2016 рік за використання сексуальних послуг було всього сформовано 334 звинувачення в суді та штрафів, з яких звинувачень в суді – 138, штрафів – 193 і 3 провини без обвинувачення. У 2017 році вже було 222 справи: 64 звинувачення в суді, 154 штрафи та 4 провини без обвинувачення. З них – 144 родом зі Стокгольму, столиці Швеції. Жертви у 25% жінки, віком 20-40 років і 75% з них не шведки, натомість покупці – чоловіки- 18-71 рік-75% шведи. Тобто, загальна картина сексуальних правопорушень з кожним роком зменшується, незважаючи на те,

¹⁰ UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime

що Шведська модель була прийнята ще у 1999 році. Усього за період з 1999 року до 2017 року було виявлено 5,919 випадків купівлі сексуальних послуг, з них – 3,075 кейсів було виявлено та були виписані штрафи або судові звинувачення.

Рис.4. Жертви сексуальних злочинів за статтю, 2005-2017 рік

Джерело: [Brottsförebyggande, 2018].

Як і будь-яка модель боротьби з проституцією Шведська піддавалась критиці і одним з аргументів було те, що закон не буде боротись з проституцією та попитом на неї, а лише приховає і вона стане тіньовою. Так зокрема сталось з поширенням та загальним розповсюдженням інтернет-технологій. Проституція перейшла з вулиць в онлайн-мережу, але за шведським законодавством ведення цих сайтів на території країни є забороненим. Проблема полягає в тому, що багато цих сайтів є інтернаціональними і тому, якщо домен був зареєстрованим в іншій країні, то його не можливо буде видалити чи повністю заборонити. Ця діяльність є забороненою у Швеції, але кожна країна має власне законодавство, тому боротись з цим є важким завданням, яке потребує спільної дії та міждержавного співробітництва. Також одним з елементів критики було те, що це законодавство не бореться з проявом патріархату, положенням жінок і не сприяє гендерній рівності. Зокрема дослідниця Івонн Сванстрьом описала два сценарії жінки як поліцейського кадета та чоловіка як судді і також

критикувала те, що законодавство є лише символічним інструментом. Нічого не змінилось у плані жіночої сексуальності та гегемонії [Svanström, 2005].

Але, як відповідь можна сказати, що при введенні нового законодавства це було враховано і гендерна рівність формулювалась як довгострокова ціль. При цьому, якщо подивитись на дані, представлені у звіті людського розвитку від ООН за 2019 рік, то у ньому за показником гендерної рівності, Швеція знаходиться на 8 місці у рейтингу серед 189 країн. Тоді як Україна за цим рейтингом знаходиться на 88 місці з 189 країн [Human, 2019]. Тому можна сказати, що критика Шведської моделі була недоречною і можливо саме в секторі проституції гендерна рівність ще не цілком досягнена, але загальний показник по країні говорить про зворотне.

2.3. Феміністична перспектива дискусій щодо проституції

Щодо обрання певної моделі регулювання проституції точиться запекла дискусія й серед феміністок. У русі є два великих табори: ті, хто відносить себе до ліберального фемінізму і ті, хто до радикального, то немає нічого дивного, чому навіть феміністки розділились і вважають різні варіанти боротьби з проституцією кращими.

Хоча й Шведська модель підтримується на міжнародному рівні Радою Європи, все одно деякі феміністки ратують за те, щоб у країні була проведена легалізація чи декриміналізація. Про повну криміналізацію ніхто не говорить, Україна вже мала такий досвід боротьби на недовгий час. Серед причин, чому саме деякі феміністки ратують за легалізацію може бути, на наш погляд те, що Шведська модель може здаватись заскладною для втілення, неврахування насилля та розповсюдження влади сутенерів, тобто певна ліберальна позиція, де жінка може займатись, чим вона хоче, але у той час ніхто не враховує те, що вона страждає, а також структурні чинники явища проституції.

Феміністки також по-різному дивляться та оцінюють жіночу сексуальність і для одних це розширення прав, а для інших – використання

тіла для задоволення бажань інших. Для нас не є метою притримуватись однієї моделі та казати, що вона єдина і вірна, а те, щоб зрозуміти і побачити аргументи кожної зі сторін. Наприклад, проституція – це розширення прав чи насильство над жінками? Це власний вибір чи засіб до існування? Це добровільно чи примусово? Від усіх цих питань вектор розгляду проблематики змінюється. Для когось важливо повністю побороти проституцію, хтось дивиться на те, як її можна контролювати. Але, якщо подивитись на це питання у межах структурно-діяльнісного підходу, то погляди (уявлення, установки) детермінуються позиціями акторів у структурі, тому системи нерівностей грають важливу роль у поясненні та аргументації тої чи іншої моделі.

З поширенням COVID-19 деякі з феміністок наголошують на тому, що стає з тими, хто надає сексуальні послуги. Їм немає куди піти та де заробляти, у них немає засобів захисту та вони наражають себе на безпеку. Дана Леві- це жінка, яка пережила проституцію та підтримувала рух активісток Ізраїлю проти проституції. У своїй статі вона наголосила, що наразі стали актуальними наступні положення: по-перше, те, що чоловіки можуть виживати і без звернення до повій, по-друге, ті, хто знаходиться у проституції – є бідним класом, а наразі і маргінальним. І по-третє, легалізація та декриміналізація наразі не надає майже ніякої допомоги повіям. Багато борделів було зачинено і їх просто вигнали на вулицю [Коронавірус, 2020]. Коронавірус показав те, що сексуальна потреба не є найголовнішою в умовах пандемії. Коли було виявлено те, що смертність є високою, борделі у найбільших країнах Європи (Німеччина, Нідерланди) зачинились, хоча до цього ніхто особливо не переживав про долю мігранток, їх психологічний та фізичний стан.

Д. Леві зазначила, що жінки у Нідерландах вимушені у більшості продовжувати свою діяльність, бо без неї їм не буде що їсти та на що жити. Більшість не має заощаджень, адже одним з психологічних факторів є часто витрата усіх зароблених коштів як певна компенсація. Багато хто з них не може подати на допомогу від держави, адже не є громадянками або офіційно не зареєстровані. Це відбувається у країнах з великим ВВП, де є соціальна

допомога, але навіть у них сутенери чи держава не надто поспішають з допомогою. Саме тому більшість феміністок стала більше говорити про Шведську модель, яка допоможе покинути цю сферу та знайти роботу, отримати допомогу. Завдяки ініціативним групам, таким як «Wahine Toa Rising», у Новій Зеландії уряд відгукнувся допомагати тим, хто потребує фінансової допомоги, але це більше як виключення з правил. Наразі жінки по всьому світу опинились у важкому положенні, за яким можна екстрено вийти з проституції і не мати коштів до існування або продовжити і піддавати своє здоров'я небезпеці.

Якщо подивитись на ситуацію в Україні, то у більшості за введення легалізації на українському просторі ратують ті, хто знаходиться при владі. Наприклад, Галина Третякова як голова Інституту громадянських свобод, говорить про те, що з'являться нові робочі місця, буде поповнюватись бюджет та розв'ється галузь туризму. І також депутати, про яких зазначалось у Розділі 2, підпункті 2.1.2 про законодавчі проекти на ініціативи. Аргументація про декриміналізацію було виголошена Аліною Сарнацькою, координаторкою організації Aeneas Club, яка вважає, що поліція повинна бути позбавлена влади на шантажування штрафами та адміністративними протоколами, а повинна захищати своїх громадян [Prostitution, 2019]. Цю ініціативу також підтримує гендерна дослідниця Дафна Рачок, говорячи про те, що до Шведської моделі Україна ще не готова. Серед українських феміністок, які підтримують Шведську модель є юристка Олена Зайцева, а також гендерна експертка Марія Дмитрієва. Для них підтримання Україною Шведської моделі є кроком до підтримання міжнародної позиції та таким, до якого вона готова.

Таким чином, хоч бачення представниць феміністичного руху і розділились, але у більшості феміністки наполягають на тому, що з проституцією потрібно та варто боротись. Україна вже давно готова до цього і повинна у першу чергу підтримувати ініціативу поширення рівних прав та засудження насилля. Значний крок по боротьби з домашніми проявами насилля буде зроблений саме після ратифікації Стамбульської конвенції.

Висновки до розділу 2

У цьому розділі ми розглянули специфіку феномену проституції та звернулись до міжнародних документів та організацій, зокрема до Конвенції ООН та Резолюції Ради Європи, які засуджують проституцію як явище, що є несумісним з людською гідністю та як наслідок має торгівлю людьми. 9 з 10 жінок хотіли б піти з проституції та не мають інших засобів до існування [Farley, 2004]. Жінки у проституції є стигматизованими, відносяться до маргіналізованою групи, вдаються до алкоголізму та наркоманії. Ще у 1987 році було заборонено займатись проституцією наказом ВР. Це якщо говорити про соціально-історичні особливості, а щодо правових ми маємо те, що проституція є тіншовим нелегальним бізнесом, за яку впроваджена адміністративна відповідальність за фактом заняття проституцією і кримінальна за сутенерство.

Тобто за зайняття проституцією в Україні може бути накладено адміністративне стягнення у розмірі від 85 до 255 гривень. За 2015-2016 роки за даними Держстату в Україні, більшість справ, пов'язаних зі статтею 181.1. завершувалась закриттям справи через закінчення терміну сплати адміністративного стягнення. Через те, що жінки складають лише 20,8% у ВР, то апріорі вони мають меншу можливість на право голосу у позиції врегулювання проституції в Україні. Питання вирішення проституції все ще залишається на рівні законопроектів і за час з 2015 по 2020 рік було висунуто лише один – Андрієм Немировським з пропозицією легалізації проституції і через місяць відкликано. У 2016 році 2 хвиля ініціатив була пов'язана з Юрієм Луценко, у 2019 році – зі скандалом у Верховній Раді з Б. Яременко. З 10 зазначених нами у підрозділі коментарів, 9 – за легалізацію, 1 – проти. З них з 9 людей за 8 чоловіків та 1 жінка, яка є директоркою Легалайф-Україна, а проти – жінка. Ми також описали та охарактеризували моделі боротьби проституції в світі та в Україні і почали деталі, переваги та недоліки кожної з них. Було описано 3 моделі: криміналізація, легалізація/декриміналізація та Шведська модель. Цей опис дозволив нам подивитись, де знаходиться Україна

серед інших країн та проаналізувати позиції відносно кожної з моделей. Це було важливо зробити, щоб наблизитись до мети, а саме по визначенню дискурсу легалізації проституції.

Наступним завданням, яке було виконано було звернення до феміністичних дискусій та порівняння її з позицією, що пропонує структурно-діяльнісна теорія. Виявлено, що всередині самого руху немає сталої та однієї позиції щодо ідеальної моделі боротьби з проституцією. В одному випадку вона вважається наданням прав та свобод, в іншому – насильством над жінками та позбавленням гідності тощо. В одній сутенер є торгівцем людьми, а в іншій – тим, хто надає роботу, тобто позиція актора (сутенера) є змінною. Тоді як структурно-діяльнісна теорія у питання сексуальності та проституції притримується позиції, що самі погляди, установки владних акторів можуть формуватися в залежності від того, яку позицію цей актор займає у загальній структурі. Тому саме структури важливі у плані можливості побачити диспозиції в аргументації за та проти легалізації проституції. У цьому розділі ми змогли побачити особливість медійного дискурсу та його ролі у тому, що виносить на обговорення, а що ні.

Для того, щоб побачити, яким чином відбувається аргументація в залежності від позиції у структурі, ми провели власне дослідження у формі дискурс-аналізу, щоб у медіа виявити основні аргументи щодо легалізації проституції та виявити характеристики акторів, які залучені до цього. Останнім кроком буде застосування інтерсекційності.

РОЗДІЛ 3. МЕДІА-ДИСКУРС ЩОДО ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ

Дискурс-аналіз як метод спирається на розробки соціального конструктивізму та пост-структуралізму. У його межах пропонується використання та міксування методик, використання та поєднання яких повинно бути обґрунтоване. Обрані інструменти задля аналізу в моделях допоможуть досягнути поставленої дослідницької мети. Окремих досліджень щодо медіа дискурсу щодо легалізації проституції в Україні, не представлено. Саме тому було проаналізовано медіа-дискурс щодо легалізації проституції в Україні шляхом застосування інтерсекційного аналізу.

Серед дослідників, які розглядали дискурс-аналіз як специфічний метод дослідження у соціальних науках можна виділити Т. Ван Дейка (2015), Лакло Е. та Муфф Ш. (2014), Ферклаф Н. (1995), Джи Д. (2014), Водак Р. та Мейер М. (2001). Серед вітчизняних дослідників до цього методу у своїх працях звертались Дзюба О. (2018), Литовченко А. (2015), Соболевська М. (2014), Тетерюк М. (2013) та інші.

У дискурс-аналітичному дослідженні важливим є розробка дизайну дослідження з відповідними дослідницькими питаннями та завданнями. Так як дискурс-аналіз належить до якісних стратегій дослідження, дозволяється певна гнучкість та видозміни. Репрезентативність масиву зібраних текстів досягається шляхом врахування усіх дискурсів, що наявні в українських медіа. Також можливо поєднання кількісної та якісної стратегії у дискурс-аналітичному дослідженні. Якщо не є важливим наскільки певна подія змінює дискурс чи наскільки вона була значущою, то можна не застосовувати кількісний вимір.

3.1. Модель дискурс-аналізу медіа-дискурсу щодо легалізації проституції в Україні

Медіа-дискурс займає важливе положення серед дискурс-аналітичних методик. Медіа є транслятором у якому формуються специфічні дискурси, що надалі сприймаються та використовуються споживачами. Щодо легалізації проституції в Україні виділені певні 3 основні дискурси, що обговорюються: піднімається певний правовий дискурс, а саме законодавчо закріплені ініціативи. Також прослідковуються окремі аргументації за чи проти легалізації, декриміналізації проституції чи використання Шведської моделі. Останнє, що можна помітити – це релігійні контраргументи у дискурсі щодо легалізації проституції.

У процесі відбору моделі ми скористались міксацією методологічних процедур, щоб якнайкраще дослідити нашу тематику. Зокрема, ми звернулись до розробок та методів роботи з текстом за С. Тічером, М. Мейером, Р. Водаком, Е. Веттером (2009). При дослідженні висловлювань ми звертаємось до того як конструюється аргументація відмінності. Як конструюється бінарні опозиції та взаємодії між категоріями – ми-вони, чи існує їх певна оцінка. Це дозволить побачити інтенс-аналітичну складову між тим, хто приймає законодавчі ініціативи та тим, хто задіяний у проституцію. Також при аналізі інтерв'ю ми враховувалось використання риторичних запитань, метафор, використання аналогій, порівнянь тощо.

Спираючись на доробки М.Фуко (1971) та Р.Барта (1987) було сформовано схему для аналізу дискурсу, що складається з самоідентифікації автора, його цільової аудиторії, вербалізації комунікативного акту та факту єднання з аудиторією. Сама схема була показана та детально описана у 1 розділі. Спираючись на аргументацію Р. Барта ми відводимо значну роль знакові. Знаки обираються не просто так, а завжди мають певні сенси у кожній культурі. У медіа існує певний безупинний потік думок та сенсів, які дослідникові потрібно побачити та закодувати і сформулювати скінченність.

Кожне значення чи інтерпретація фреймується [Барт, 1987]. М. Фуко у своїй праці “Порядок дискурсу” говорив про важливість існування автора під час групування різних дискурсів, що він виступає сполучником між ними. Саме тому соціальна реальність та дискурс є взаємопов’язаними та формують один одного. Що особливо актуально для нас, це те, що Фуко не підтримує ідею, що зв’язок між владою та знанням існує лише завдяки класовим відносинам, але й завдяки іншим соціальним силам. До них можна віднести, наприклад, гендер, сексуальність тощо. Для нас також важливим є концепт влади, адже завдяки ньому можна пояснити появу певних аргументацій у медіа, які не були відбракованими. Також владні відносини, що існують між соціальними суб’єктами, створюють соціальну нерівність. Мова, яка використовується у тексті також не є нейтральною, вона за допомогою слів показує певні відношення. І ці значення є соціально сконструйованими [Foucault, 1971].

Завдання дослідника також полягає в тому, щоб визначити як окреме слово можна прокатегоризувати та отримати значення. Адже нам дуже важливо подивитись саме те, як через мову відбувається конструювання знання, саме завдяки тому, хто що сказав і зробив. З розробок Фуко у нашому дослідженні не вистачило того, що він не враховував суб’єкта, бо вважав, що суб’єкт не знаходиться поза дискурсом. Саме тому ми враховуємо ще у аналізі розробку С. Тічера, а також Н. Ферклафа. За розробками останнього буде показані практичні рекомендації і зазначена роль рефлексії при аналізі. За Ферклафом також дискурсивне та соціальне знаходяться у безпосередній інтеракції, тобто дискурс формується і є сформованим [Fairclough, 2001]. Адже усі соціальні практики мають та формують певне значення, ми формуємо за ним відношення до дії. І усі ці соціальні практики мають елемент дискурсивності у них [Hall, 1992].

Метою нашого дослідження є охарактеризувати як конструюється дискурс щодо легалізації проституції в українських медіа, виявити основні аргументи за та проти та виявити характеристику основних акторів медіа-дискурсу. Задачі емпіричного дослідження:

- виділити існуючі аргументи щодо дискурсу легалізації проституції в українських медіа;
- виявити як саме формуються дискурсивні практики навколо дослідження легалізації проституції;
- охарактеризувати ключових акторів медіа-дискурсу щодо легалізації проституції відповідно до їх позицій та аргументів

Тобто основними питаннями до дискурсу будуть:

- ✓ Хто конструює ідеї про легалізації дискурсу, тобто є автором та актором ідеї?
- ✓ Які існують аргументи за та проти легалізації проституції в Україні?
- ✓ Які оцінювальні слова використані при аргументації?

За кількістю матеріалів було проаналізовано: 20 інтерв'ю, які були опубліковані на сайтах hromadske.ua, Фокус, Слово і діло, а також 5 відеороликів з соціальної мережі YouTube. Окремо було проаналізовано 3 відеоролики з відповідями громадян про підтримку чи не підтримку ідеї легалізації проституції в Україні.

У основній тематиці легалізації проституції були проаналізовані підтеми: аргументації та основних авторів ідей – акторів медіа-дискурсу. Щодо кількісної сторони дискурс-аналізу ми можемо подивитись, скільки сформовано аргументів за та проти певного аргументу, скільки жінок та чоловіків і з яких статусних позицій висловлюються за чи проти. Щодо якісного компоненту – приховані сенси, цитати, лексичні звороти тощо. При цьому всьому актуально прорефлексувати та подумати над тим, які це може мати соціальні наслідки і вплив на суспільство.

Пошук та відбір матеріалів. Медіа типологізуються за поширенням інформації, у нашому випадку – це преса, радіо, інтернет канал. За каналом сприйняття: аудіальні та аудіовізуальні. Ми зосередились на аналізі вербальних текстів (інтерв'ю у статтях та візуальних матеріалах). Тексти, що потрапляють до певного каналу є не випадковими, вони не є спонтанними, а виробляються журналістами та транслюються у медіа. Статті у формі інтерв'ю

є завжди зрозумілими, адже містять конкретні запитання та відповіді. З поширенням технологій пресові видання переносяться в онлайн, що ніяк не впливає на якість відображення інформації та покриває значно більшу кількість читачів.

Відбір матеріалів у дискурс-аналізі відбувається до насичення і корегується дослідником. У разі відповіді на дослідницьке питання та врахування дослідницьких завдань, і повторі аргументів, можливо припинення набору матеріалів. До масиву відібраних текстів з ЗМІ не можливо застосовувати традиційний показник об'єктивності, адже в медіа-текстах існує певний свій вид реальності, що відрізняється від тієї, у якій ми живемо. Надійність та валідність пов'язана з тим, щоб відібрані у масиві тексти відображають усі можливі дискурси у медіа. Кожен дослідник, за думкою Н. Ферклаф, має ще до відбору текстів мати певне бачення дискурсу, у якому вони знаходяться та може теоретично знати канали, що їх відображають [Fairclough, 1995]. Одиницею збору даних для нас є тематична область, що говорить про легалізацію проституції, а одиницею дослідження ті ЗМІ, які описують цю тематичну область.

До соціальних умов конструювання текстів, які є важливими для нас є тип медіа (мережеві аналоги медіа, соціальні медіа, радіо, що мають текстову трансляцію) а мова видання – українська чи російська. Англійська мова не відбиралась до аналізу, адже вона б не могла мати у собі ті специфічні контекстні складові, що є важливими для аналізу. Онлайн-версії видань є зручнішими, адже у них технічно можна звернутись до пошуку ключового слова та відбракувати ті пошукові запити, які не є потрібними. Ключовим словом для збору масиву статей було обрано пошуковий запит 'легалізація проституції'. Адже при введенні запиту проституція відображаються статті, що містять у собі інформацію про інші моделі, які не є актуальними для дослідження. При введенні до пошукового запиту слова легалізація з'являються різноманітні посилання, зокрема й про легалізацію марихуани в Україні. У нас також існувало певне хронологічне обмеження під час

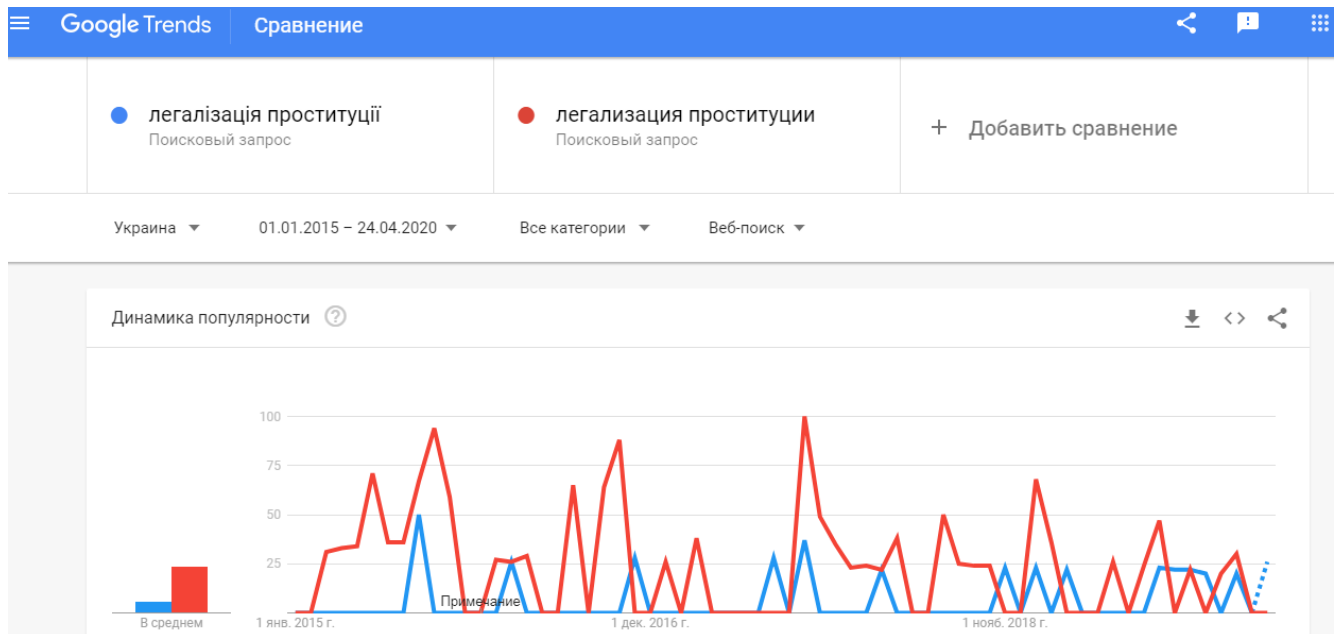
наповнення масиву – це аналіз починаючи з вересня 2015 року, коли було запропоновано законопроект про легалізацію проституції в Україні і завершуючи квітнем 2020 року, адже у 2019 році з'явилась рада нового скликання та дискусія щодо легалізації отримала нову хвилю обговорення.

Щодо етичних міркувань ми використовували усі тексти та відео матеріали, що розміщені в інтернеті у вільному доступі. Тому права авторів не є порушеними та не потрібно розсилати лист походження з питанням дозволу використання. Щодо даних, що були проаналізовані щодо людей, то вони не містили імен чи вказівок на особистість, ми використовуємо їх лише в академічних цілях. Також як дослідниця я слідкую за тим, щоб утримуватись від оціночних суджень та бути прихильницею чи противником легалізації проституції в Україні. Усі аргументи проаналізовані об'єктивно, безвідносно факту залучення чи відсторонення. Так як я завжди знаходилась в українському дискурсі, то це є з однієї сторони плюсом в тому, що я знаю специфіку та контекст моєї теми дослідження, але і мінусом в тому, що мені потрібно вийти з цього дискурсу та подивитись на ситуацію безособово.

Аналіз даних

Для того, щоб подивитись чи був актуальним пошуковий запит, ми подивились у Google Trends як же відбувались пошуки у період з 2015 року до 24 квітня 2020 року. Ми ввели два пошукових запити українською та російськими мовами: 'легалізація проституції' 'легализация проституции'. Виявилось, що російською мовою запити формувались частіше. Основні три піки припадають на жовтень 2015, 2016 і 2017 років. У жовтні 2015 свій законопроект відкликав Андрій Немировський, у 2016 році – спостерігалось багато коментарів підтримки моделі легалізації проституції в Україні, зокрема Юрієм Луценко. У період з 2018 по 2020 рік динаміка поступово знижується (Рис. 5).

Рис. 5. Динаміка пошукових запитів про проституцію в Україні в Google Trends за 2015-2020 роки.

За даним пошуком ми виявили, що сама тематика легалізації є актуальною для вивчення та розуміння, адже за всі п'ять років була певна увага і запит користувався попитом. Отже перейдемо відповідно до аналізу за цільовими групами – суб'єктами, які формують ідеї щодо легалізації проституції в Україні.

Задля того, щоб подивитись на ситуацію та аргументацію, що існує всесторонньо, ми вирішили проаналізувати медіа-дискурс через аналіз висловлювань наступних акторів: (1) коментарі феміністок та гендерних експерток, (2) тих, хто знаходиться при владі, тобто в основному це міністри та депутати, а також (3) тих, хто залучений до громадського суспільства: ініціативні групи, а також самі громадяни України.

Коментарі самих жінок в проституції не були окремо проаналізовані, хоча вони і є суб'єктами та об'єктами цього дискурсу одночасно. Вони є представленими у медіа-дискурсі, але питання, що їм задають, пов'язані в основному з насиллям, з сутенерством та самим процесом, до якого вони залучені, а не на прийняття певної моделі. Журналістам цікаво почути всі деталі. У нашому дослідженні метою було проаналізувати саме акторів, які говорять про жінок у проституції. Аналіз висловлювань самих жінок у проституції, разом з тематикою насилля та сутенерства, бідності є приводом та тематикою до подальшого дослідження. Але одна з жінок, яка потрапила до

нашого аналізу є саме екс-секс працівницею і наразі є активісткою організації «Легалайф Україна», що допомагають жертвам проституції або жінкам, що хочуть вийти з неї. Також висловлювання директорки Наталії Ісаєвої були проаналізовані у 1 розділі, в підпункті про законодавчі ініціативи. Тобто можливо зробити гіпотезу, що їх об'єднує однакове бачення на проституцію та на її врегулювання. Посилання на усі висловлювання акторів наведені у Додатках.

Аналіз медіа-дискурсу феміністичного погляду на легалізацію проституції в Україні

Для нашого дослідження матеріали відбирались за пошуком на сайті Громадське радіо. Останнє є недержавною некомерційною радіостанцією, яка випускає актуальні новини у форматі розмов. Вони випускаються на мультимедійній платформі та залучають також текстове звернення. Їх унікальність постає в тому, що цей медіа ресурс є незалежним від впливу бізнесу, влади, а тому журналісти випускають актуальні матеріали, що заручаються підтримкою українців.

Пошуковим записом було звернення 'легалізація проституції' і серед отриманих новин ми відібрали 4 інтерв'ю, до яких були залучені феміністки. Усі вони є феміністками та гендерними експертками, до того ж одна з них є юристкою, а інша – антропологинею. Одне з інтерв'ю було проведено у 2015 році, два у 2018 році (одне з них перед днем торгівлі людьми) і одне в 2019 році. До цільової аудиторії в усіх 4 кейсах можна віднести читачів та слухачів Громадського радіо та прихильників тої чи іншої моделі проституції, усіх небайдужих щодо долі країни. Детально проаналізовані висловлювання винесені в Додатки (Додаток Д), а у тексті ми зазначено основні висновки.

Якщо подивитись у сукупності, то 3 експертки висловились проти легалізації проституції, 1 – утрималась від власної думки, а виголосила загальні коментарі щодо різних моделей. Дві з них підтримують Шведську модель, одна – декриміналізацію. Коментарі експерток були дуже різними, але

формується певний дискурс щодо положення у ньому жінки, ролі держави та сутенерів. Аргументами проти легалізації було те, що через легалізацію проституція піде в тінь, стане процвітати бізнес, адже сутенери не відчуватимуть відповідальності на собі. Збільшиться торгівля людьми. Латентним аспектом проти легалізації проституції може бути звернення до чоловіків з пропозицією уявлення на місті жінки в проституції – власної доньки, за якої погляди чоловіка та аргументація з аргументу за перейде в аргумент проти легалізації. І окремі аргументи стосувались того, що тіло жінки розцінюється як м'ясо, її гвалтують за гроші, порушуючи конституційні права.

Тобто в аргументах феміністок було виявлено 3 напрямки, що формують дискурс про легалізацію проституції, а саме проти її прийняття: жіноче питання, державне та особистісне (родинне). З позиції жінок, експерток та тих, хто належить до середнього класу, були названі різноманітні аргументи, які у більшості складались з аргументів “проти”:

✓ Людський фактор:

- Небажаність такої “професії” для родин чоловіків, за які вони відчують відповідальність (латентний)
- Збільшення тиску
- Збільшення торгівлі людьми (як емоційний фактор – торгівля дітьми)

✓ Соціальний:

- Здоров'я: примусовість медичного огляду (як латентний аргумент – тестування лише жінок, а не клієнтів, які також можуть переносити хворобу)
- Гвалтування за гроші
- Відділення тіла та душі

✓ Правовий:

- Зменшення відповідальності до сутенерів;
- Перетворення держави на сутенера

✓ Економічний:

- Формування тіньового бізнесу при надмірному держрегулюванні
- Гвалтування за гроші
- Продаж людей (латентний – навіть дітей)

Як єдиний аргумент “за” може бути самостійний від’їзд жінок закордон з метою безпеки та законності.

Отже, професійне знання накладається на те, як формуються аргументи. Знаходження у професійній спільноті продукує певні дії – аргументації, що впливають на культурну складову – громадську думку тих людей, що прочитають ці інтерв’ю. У більшості аргументи проти стосуються саме соціального та людського фактору, який є важливим у підтриманні політики рівних прав та можливостей. Латентними аргументами були зміна позиції з за на проти при умові, що вона стосується родини, а також не врахування клієнтів при обов’язковій медичній перевірці при легалізації. Більшість аргументів є раціональними, а не емоціональними. Особливістю вільного вираження думок є формат джерела, у якому вони всі опубліковані, на Громадське радіо, яке говорить про себе як про медіа, що не підлягає впливу зі сторони владних структур.

Аналіз медіа-дискурсу політичних акторів на легалізацію проституції в Україні

Дискурс щодо легалізації проституції формується народними депутатами та політиками був проаналізований 5 інтерв’ю в ЗМІ. Весь детальний аналіз у Додатках, (Додаток Д). У цих 5 інтерв’ю люди займають наступні позиції: це докторка медичних наук та депутатка, два народних депутати, політик та экс-народний депутат, він же політичний діяч та суддя.

До нашого аналізу людей, що залучені у політику потрапили народні депутати та українські політики. За статевим розподілом це 4 чоловіка та 1 жінка. Четверо людей дотримались думки про те, що вони не підтримують легалізацію проституції в Україні, а одна людина – за. Зокрема це Андрій

Немировський, який у 2015 році пропонував свій законопроект про легалізацію проституції в Україні. Отже, до основних аргументів проти належали ті, що говорять, що проституція перешкоджає розвиткові людського потенціалу, є торгівлею людьми та їх тілами, є бізнесом, на якому наживаються, є розповсюдженням хвороб та не є безпечною. Окремим аргументом, який повторювався, був той, що це нерелігійно, суперечить християнству.

Також, легалізація проституції – це насадження Європи, яке Україні є неприродним. Аргументом за було повторення цих аргументів, а саме – торгівля людьми, сутенерство, корупція, а відповідно зниження та зникнення цих процесів при їх державному легальному регулюванні. Сам контекст появи цих звернень був різним, наприклад, Ольга Богомолець надавала свої коментарі перед балотуванням на пост Президента України, а Андрій Немировський – пояснюючи свою позицію після подання та відкликання законопроекту. Тобто, бажання бути ближчим до народу та позиція при владі може формувати зовсім не ту аргументацію, якої вони дотримуються особисто як люди. Чоловіки та одна жінка, які займають позицію депутатів та політиків, у більшості висловились за позицію проти проституції. Аргументи проти можна поєднати у наступні групи:

- ✓ Людський фактор:
 - Торгівля тілом
 - Небажання татусів бачити своїх доньок
- ✓ Соціальний:
 - Перешкоджає людському потенціалу
 - Ризик захворіти на венеричні хвороби
 - Насадження Європою
- ✓ Правовий:
 - Нелегальний бізнес
- ✓ Релігійний:

- Проти Бога
- суперечить християнству та моралі, що закладена у Біблії
- ✓ Економічний:
 - Не приносить нічого корисного державі
 - Не створені умови для заробляння коштів
 - Заробляння легких грошей
 - Містить прибуток для когось, хто має бізнес

Тобто у аргументації проти легалізації, серед переважно чоловіків, що є політиками чи депутати, у більшості превалює соціальна та економічна форми аргументації, що є логічним для людей, які залучені до проектів щодо соціального та економічного благополуччя країни та суспільства зокрема. Серед аргументів ‘за’ виділено правову та економічну форму аргументації, а саме виведення з тіньового сектору та припинення хабарництва. Латентні аргументи за сформувались щодо доцільності державного врегулювання, коли жінки заробляють на базові потреби. Латентна аргументація щодо економічного фактору також показана шляхом зміни аргументації при появі вигоди. У більшості аргументи були трансльовані у відеоматеріалах, на різноманітних ток-шоу та у коментарях до ефірів. Тобто ці інтерв’ю не є спонтанними і може мати місце елемент підготовки аргументації.

Ми також долучили до аналізу правоохоронців та міністрів, екс-прокурорів, поліцейських, які безпосередньо стикаються з фактами злочину, насиллям, а також накладенням відповідальності на жінок, що залучені до проституції, на сутенерів, на тих, хто торгує людьми. Усі висловлювання ми проаналізували за схемою, що використовували до цього, тому детальніше схему розміщуємо в Додатках (Додаток Д). Усі четверо є чоловіками та займають наступні позиції: екс-міністр розвитку торгівлі, економіки та сільського господарства, екс-заступник міністра внутрішніх справ, майор поліції, екс-голова МВС та екс-генеральний прокурор України. Вони є представниками владного класу, за яким ми можемо віднести їх до вищого класу.

Як ми побачили, усі чоловіки з цієї сфери є прихильниками легалізації проституції, аргументуючи це тим, що проституція буде виведена з тіні, зменшиться кількість злочинів, буде йти прибуток державі. Буде контролюватись цей нелегальний сектор, зменшена торгівля людьми, все буде відбуватись по закону, жінки, що залучені у проституцію, будуть у безпеці. Неможливо закривати очі на те, що відбувається, побороти повністю неможливо, тому потрібно приймати нелегкі, але потрібні рішення. Знаходження у правовій сфері формує риторику аргументації, яка звернена на те, щоб все було законно та за правилами. Саме тому чоловікам, з позицію у правоохоронних органах або прокураторі, притаманна найбільше правова аргументація за легалізацію проституції в Україні:

- ✓ Людський фактор:
 - Торгівля людьми (2)
 - Захист від перетворення на секс-рабинь
- ✓ Соціальний:
 - Використання розробок, що були введені в Європі
 - Безпека
- ✓ Правовий:
 - Зменшення кількості злочинів
 - Вивести з тіні
 - Борделі та сутенери будуть на контролі
 - Сформовано по закону
 - Нелегальний сектор
- ✓ Економічний:
 - Гроші забираються сутенерами
 - Отримання прибутку державі

Було виявлено один латентний аргумент, який може похитнути прийняття рішення не з законодавчої чи кримінальної відповідальності, а з людської позиції – це те, що це може бути неправильним з релігійної точки

зору. Тип джерел, у яких з'являються коментарі є переважно текстовим, але і відеоматеріали, зокрема серед тих чоловіків, які вже не знаходяться на цій позиції, але довгий час були.

Аналіз медіа-дискурсу людей, що залучені в інші сфери, на пропозицію легалізації проституції в Україні

Ми проаналізували також коментарі людей, що залучені до ініціативних груп, до сфери освіти, державного управління. Вони є зовсім різними, але ми їх згрупували як іншу дотичну сферу. Було проаналізовано 5 інтерв'ю, детальний аналіз знаходиться за посиланням у Додатках (Додаток Д).

Отже, 4 людини висловились за легалізацію проституції, одна людина – проти. З них 3 жінки та 1 чоловік – за, один чоловік – проти. Аргументація за була звернена на те, щоб зменшити корупцію, вивести з тіні торгівлю людьми, злочинність, розповсюдження венеричних хвороб, доходи державі. Це також захист прав, збільшення робочих місць, зменшення стигми та не острах звернутись до поліції. Новими аргументами за було розширення сфери туризму та інших послуг. Аргументом проти було розцінення людини як товару для продажу і звільнення від відповідальності сутенерів. Та людина, яка є проти, є викладачем УКУ, тому також потрібно мати на увазі те, що є професійно інше бачення реальності та її сприйняття.

Актори, що залучені до громадянського суспільства, та займають позицію серед громадських організацій, ініціативних груп, у сфері освіти, що є чоловіками та жінками, середнього класу, належить наступна форма артикуляції аргументів за проституцію:

- ✓ Людський фактор:
 - Боротьба з торгівлею людьми
 - Часта практика у Європі
- ✓ Соціальний:
 - Безпека
 - Зменшення стигми

- Вільний доступ до поліції зі зверненнями до допомогу
- Зменшення поширення венеричних хвороб
- ✓ Правовий:
 - Захист прав тих, хто залучений
 - Зниження рівня злочинності
 - Вихід з тіні
- ✓ Економічний:
 - Перемога над корупцією (2)
 - Доходи до бюджету (2)
 - Створення нових робочих місць
 - Прилив коштів з туризму

У цілому аргументація спрямована на економічний та соціальний аспекти, який продукується чоловіками та жінками, середнього класу, що є акторами громадського суспільства. Серед аргументів проти було виокремлено аргументи, що людина перетворюється на товар та те, що знімається відповідальність з сутенерів. Усі аргументації у цій групі були представлені у текстовій формі. На наше переконання на аргументацію цієї групи чинить вплив група владних акторів, адже їм доводиться співпрацювати одне з одним. Окремим коментарем був погляд на моделі врегулювання проституції від екс секс-працівниці, яка підтримує модель декриміналізації. За нею заняття проституцією є легальними, існує менше втручання держави, а також жінки у проституції звільняються від кримінальної чи адміністративної відповідальності. Такого самого погляду притримується директорка організації “Легалайф-Україна“ і у яку зараз залучена секс-працівниця у ролі активістки.

Аналіз дискурсу релігійного погляду на легалізацію проституції в Україні

Ми знайшли лише 2 коментарі, протягом аналізованого періоду 2015-2020 рр., які було надані двома священниками. Позиція та аргументація були різними, тобто один проти, один за легалізацію проституції в Україні (Додаток Д).

Отже, загально відомо, що церква проти будь-яких дій, які є протиріччям до Біблії, але при певному контексті навіть думка священників може бути змінена. Аргументом проти легалізації проституції в Україні є те, що вона залучає торгівлю людьми, ні є нічим добрим, священним чи великим. Людський потенціал на створення чогось великого також не виконується. Але аргументом за став привід у Верховній Раді, коли Яременко на засіданні замовляв у телефоні собі жінку, що залучена у проституцію. Отже відповідь священника була спрямована на те, що кожен повинен займатись своїми справами, і якщо він це робить, то нехай доведе до того, щоб це було законно – у формі законопроекту. Цей аргумент можна вважати як виняток, але він теж має місце бути у релігійному погляді на легалізацію проституції.

Аргументація проти легалізації проституції, у якій звертаються релігійні діячі, чоловіки, є спрямованою на людський та релігійний фактори. До людського належить торгівля людьми, загублення людського потенціалу. До релігійного те, що ця діяльність суперечить біблійним заповідям та нормам моралі. Церква хоч і знаходиться у дискурсі, але залишається консервативною структурою, яка важко змінюється та зазнає трансформацій.

3.2. Громадська думка щодо легалізації проституції в Україні

За цей час було проведено декілька соціологічних досліджень, які були ставили питання щодо проституції чи легалізації. На тлі розповсюдження COVID-19 все більше з'являється нових досліджень та опитувань населення, одне з них провела соціологічна група “Рейтинг” у період з 10 по 12 квітня 2020 року під назвою “Україна на карантині: моніторинг суспільних настроїв”. Вибірка є випадковою та репрезентативною за віком (від 18 років і старше),

статтю та типом поселення (окрім окупованих територій та АР Крим) і налічує 2000 респондентів, опитування проведене методом CATI. У блоці підтримка окремих ініціатив є наступне питання: “Чи вважаєте Ви, що задля отримання додаткових коштів для підтримки економіки в кризу, держава може піти на такі заходи: створення легального ринку сексуальних послуг?”.

Перш за все, важливо подивитись на саме формулювання питання, яке вже наштовхує на відповідь. Воно є маніпулятивним за змістом, адже запитує про економічну складову – кошти для підтримання економіки. Але це є лише одним аспектом, тобто питання схиляється до вузького та однобічного спрямування. Саме формулювання є навіюванням відповіді, тому це можна вважати формуванням громадської думки, радше ніж вимірюванням її (Додаток Е).

Чверть населення підтримує цю ініціативу, щоб підтримати економіку країни у період кризи. За підтримку легалізації в Україні найбільший відсоток підтримки за регіонами спостерігається на Сході – 28%, а спротиву – на Заході – 68%, 10-12% не визначились з відповіддю. За віком найбільша підтримка спостерігається за віковою категорією 30-39 років (29%), а найменша – серед населення віком 18-29 років (69%). За статевим розподілом 35% серед чоловіків, підтримують легалізацію проституції в Україні, натомість 75% жінок – не підтримують. За матеріальним станом найбільша підтримка легалізації серед тих, хто відносить себе до категорії забезпечені (33%), а спротив – серед тих, хто відносить себе до категорії бідні (69%). Тобто, серед прихильників легалізації проституції в Україні задля підтримання економіки в період кризи переважають чоловіки (35%), забезпечені(33%), віком від 30 до 39 років (29%), зі Сходу (28%). І навпаки, серед тих, хто не підтримує легалізацію проституції в Україні – жінки (75%), бідні (69%), віком від 18 до 29 років (69%), з Заходу (68%). За електоральними симпатіями, найбільше підтримує легалізацію проституції партія Шарія (36%), а проти – Радикальна партія (71%) [Україна, 2020].

Аналіз відповідей громадян щодо можливості легалізації проституції в Україні

У ході дослідження ми звернулись також до позиції, що виражають громадяни, які також є елементом громадянського суспільства. Було проаналізовано 3 відеоролики, які були розміщені у соціальній мережі YouTube за період з 2017 по 2018 рік. Відео відбирались по актуальності показу у стрічці. Ці показники не є репрезентативними, але ми можемо подивитись до якої аргументації схиляються люди тієї чи іншої вікової категорії та статі (Додаток 3).

Якщо звернутись до кількісних показників, то на питання ‘Чи підтримуєте Ви легалізацію проституції в Україні та чому?’ відповіло 43 людини, з них 27 жінок та 16 чоловіків (63% жінок та 37% чоловіків). З них за легалізацію проституції висловились 24 людини за і 18 проти, 1 – не визначився. За статевим розподілом, серед жінок – 14 людей – за та 13 – проти, а серед чоловіків – 10 – за, 5 – проти, 1- не визначився. За віковим зрізом молоде та середнє покоління є за легалізацію проституції, а люди пенсійного віку – проти. Якщо подивитись за статево-віковим розрізом, то молоді жінки та жінки середнього віку виступають за легалізацію проституції в Україні, а жінки пенсійного віку – проти. Молоді чоловіки є противниками легалізації проституції, а чоловіки середнього та пенсійного віку – за.

Якщо подивитись на якісні показники і основну аргументацію, то прихильники легалізації проституції в Україні до аргументів долучають те, що це практикується та є нормою в європейських країнах, це буде плюсом до держави та розвитку економіки. Також вони говорять про те, що це буде законно та будуть відраховуватись податки до держави. Тобто їх риторика звернена на відтворення ‘ми-вони відносини’, де Україна прагне долучитись та стати частиною Європейського дискурсу. А також віддзеркалює економічний аргумент “за” легалізацію, що просувається як владним медійним

дискурсом, так і через формуюче соціологічне опитування і його репрезентація в ЗМІ.

Продукувався аргумент того, що у Європі це є, тому і нам потрібно, що у більшості там є легалізована проституція. Але ніхто навіть не цікавився тим, якою є статистика всередині країн, що легалізували проституцію. Якою є відповідь жінок, які безпосередньо залучені до неї, яким є відсоток вбивств та сексуального насилля. Також не було виявлено певних особистісних звернень, усі аргументи за були звернені до начебто відповідей ідеальних громадян, які переживають та піклуються про розвиток держави. Лише декілька аргументів за були звернені до особистісних переживань, наприклад того, що це свідомий вибір кожного та кожної і те, що це є такою самою професією, що і всі інші. Ніхто з респондентів не казав, як це особисто скажеться на них або на жінках, що будуть залучені до проституції. До того ж, у відповідях тих людей, що належали до пенсійного віку спостерігалась певна непевність, адже це не було ствердною відповіддю, а відбувалась у формі – ‘можливо, більше так, чим ні’.

Якщо звернутись до основних аргументів проти, то до них належали: релігійні переконання, аморальність, неготовність країни, неправильність та непорозуміння, неприйняття особисто. Тобто у цьому випадку акцент вже змінюється до особистісної позиції. Якщо в аргументах за спостерігалось співвіднесення з загальною позицією та державою, то при аргументуванні проти вже йде звертання до особистісної незгоди. Не те, що це буде шкодити державі чи навіть проституйованим жінкам, а просто факт самого нерозуміння факту легалізації або те, що це не є правовою дією, є аморальністю. Один з коментарів концентрувався на тому, що це є приниженням жіночої гідності. Також було звернення до релігійних істин та того, що у це можуть бути залучені маленькі діти.

WordItOut є ще одним інструментом якісного аналізу, який дуже часто використовується при рефлексивних методиках. У нашому випадку ми хочемо показати, який аргумент за та проти спостерігався у відповідях респондентів найбільше та порівняти з тим, що описали ми. Ми можемо побачити, що серед

прихильників легалізації проституції двома найбільш висловленими аргументами залишаються податки та досвід європейських країн. Зникає особистісна позиція, а підтримується дискурс людини як громадянина країни. Щодо аргументів проти існує чітка позиція того, що це є неприйнятним для людей і це визиває непорозуміння. Є чітке особистісне віднесення. При формулюванні аргументів люди часто додавали 'на мою думку', 'це з моїх переконань'.

При неможливості точно сформулювати власну думку, вони додавали те, що 'я не знаю, мені так здається, це моє моральне переконання' (Додаток Є). Тобто ми бачимо, що у зрізі населення переважає погляд щодо прихильності до легалізації проституції, проте розподіл чоловіків та жінок не був рівним. Цікавим є те, як змінюється показник прихильності, якщо додати до нього ще вік. Прихильність та неприйняття зміщуються і є різним відповідно за статтю також. Можна припустити, що саме при перетині показників статі та віку ми отримуємо нові дані, які більше висвітлюють ситуацію. Якби до цих показників додати ще інший компонент, наприклад сексуальність, національність, то дані також змістяться та будуть різними. Те, що ми отримали проаналізувавши невелику кількість відповідей від громадян, можна порівняти з результатами досліджень по тематиці легалізації проституції в Україні.

3.3. Обговорення результатів дослідження

У дискурс-аналізу медіа-дискурсу легалізації проституції в Україні, що був спрямований на пошук та відкриття нових властивостей феномену проституції, були виявлені форми та змісти аргументації різних акторів медіа-дискурсу.

Була виявлена певна тенденція: актори займають певну позицію в структурі нерівностей соціальних відносин, відповідно до яких формуються

явні та приховані аргументи. Кожен актор має своє положення зі своїми владними можливостями до дії та впливу. Відповідно позиція у структурі впливає на те, яких поглядів та дій дотримується актор. Сама структурна нерівність допомагає побачити, чому продукується та чи інша модель боротьби з проституцією у медіа-дискурсі.

Нами було виявлено, що сфера, у яку залучена людина впливає на ту аргументацію, якої вона підтримується. Зокрема у феміністичному погляді можна помітити різноманіття та підтримання різних моделей боротьби за проституцію. Основні аргументи феміністок проти легалізації проституції звернені на те, що нерівне та протиправне становище жінок, що залучені до проституції, що вони є певним чином заручниками сутенерів, їх тілам користуються та їх людська гідність принижується. Про торгівлю людьми говориться відносно позиції жінки та те, що вони є жертвами. Тобто дискурс присвячено жінкам та їх положенню.

Якщо говорити про аргументацію політиків та народних депутатів, то у більшості вони є також проти легалізації проституції, також зазначаючи про торгівлю людьми, що проституція є певним бізнесом, на якому наживаються, вона розповсюджує венеричні хвороби та не є безпечною з позиції чоловіків, які вбачають винуватих в поширенні венеричних хвороб. Це є частиною прихованого дискурсу, що оприявлюється через аналіз аргументів. Інший вектор аргументації присвячений тому, що проституція суперечить християнським заповідям, і по-третє, є принесеною з Європи і неприродною для України. Тобто у цьому випадку йде звернення більшою мірою до національного контексту, до української ментальності та релігійної традиції. У феміністській позиції аргумент торгівлі людьми оговорювався з позиції жінки як жертви, а тут вже як нелегального бізнесу.

Представники правоохоронних органів та экс-міністри належать до прихильників легалізації проституції в Україні. Їх аргументація звернена у правову та законодавчу сферу. Ті самі аргументи, що були зазначені перед цим як аргументи проти, у цій сфері зазначаються як аргументи за. Тобто те, що

буде йти прибуток державі, проституція перестане бути тіньовим сектором, злочинність зменшиться, зменшиться торгівля людьми. Дискурс спрямований на законодавчі зміни та зменшення кримінальності. Не було зазначено про те, що жінки розцінюються як товар, лише, що вони будь у безпеці, але все таки один аргумент був спрямований проти, наголошуючи на приниженні гідності людини.

І останньою сферою є релігійна, яка звертається до своєї аргументації до трактувань Біблії та Божих заповідей. Що проституція не містить нічого святого та великого. Хоча навіть у священників може формуватися певна своя думка на цю ситуацію, коли соціальний контекст є іншим і містить унікальні події. Через те, що ми проаналізували лише 2 дописи, то не було виявлено багатоманітності у аргументації. Зокрема більшість аргументів звернена на те, що написано у Біблії, якої вони керуються і дотримуються, а також законами людської моралі.

У загальному, аргументи були різноманітними, їх налічується біля 10-15 у кожній підгрупі, у більшому звертаються до раціональних складових, аніж емоційних, за способами представлення у більшому відіграють текстові повідомлення у формі інтерв'ю та відеоматеріали. З позиції жінок, гендерних експерток, що належать до середнього класу, ми побачили, що представлені аргументи у більшості звертаються по позиції проти легалізації проституції. Аргументація є різноманітною і у більшості стосується соціального та людського фактору, яка є представленою завдяки незалежній платформі Громадського радіо.

З позиції чоловіків, депутатів та політиків, аргументація звернена проти легалізації проституції. Вона є менш різноманітною по кількості і у більшості концентрується навколо економічних та соціальних аргументів. Відмінною рисою є те, що аргументація транслюється як у текстовому так і у відео форматі, проте застосовується у політичних ток-шоу та ефірах на телебаченні.

Щодо позиції чоловіків, що є правоохоронцями та экс-міністрами, поліцейськими, артикулюється дискурс на підтримку введення легалізації

проституції. Аргументи звертаються до раціональних складових, переважає правові аргументи, різноманітність аргументів є меншою, аніж у двох попередніх акторів. Повідомлення транслюються переважно у текстових медіа.

Щодо громадського сектору, до якого залучені чоловіки та жінки, що є активістами у громадських організаціях, залучені до освіти, підтримується позиція за легалізацію проституції в Україні. Аргументи є переважно раціональними та спрямованими на економічний та соціальний аспекти. Аргументація представлена завдяки текстових ЗМІ.

Щодо позиції чоловіків, що є священниками, аргументація звернена проти легалізації проституції в Україні і містить релігійні аргументи, які обґрунтовуються позиціями у Біблії та окреслюються законами моралі.

У випадку аргументації громадян часто простежувалась риторика про те, що у Європі це є, тому може бути і в нас. Щодо цього можна навести приклад Німеччини, у якій проституція є легальною і її часто брали за взірць, як і в Нідерландах. Але у соцмережі запущена петиція, йде збір підписів за ратифікування Шведської моделі у Німеччині. Вона була розпочата Інгеборгою Краус, яка також входила до ініціативної групи щодо минулорічної підтримки парламентської більшості курсу на введення Шведської моделі [Punish, 2015]. І. Краус є психотравматологом та організувала притулки до тих, хто постраждав від домашнього насилля. Ця петиція як підтримується так і критикується секс-працівницями, які не хочуть, щоб легалізація зникла. Але такими є реалії, тому узагальнено говорити про те, що у Європі краще і там моделі працюють без дослідження та врахування усіх моментів є поширеними стереотипами.

Але одразу можна помітити як положення у структурі сприяє формуванню думки, проголошенню неї, а потім її підхоплення та проголошення її громадянами як власної думки. Зміни у поведінці акторів змінюють і саму структуру і дискурс про неї.

Висновки до 3 розділу

У ході нашого аналізу ми дізнались, що медіа-дискурс продукує аргументації щодо позиції “за” та “проти” легалізації проституції, які притаманні різним акторам, що задіяні та знаходяться у дискурсі. Відповідно феміністичний погляд, що виражений через жінок-експерток середнього класу, звертається до позиції “проти”, шляхом соціальних аргументів та аргументів, що звертаються до людського фактору. До позиції “проти” також належать чоловіки депутати владного класу, які звертаються до економічної та соціальної форм аргументацій. “За” виступають чоловіки, що займають позицію у правоохоронній сфері, владного класу, і їх аргументація носить правовий характер.

Представники громадського суспільства, що представлено чоловіками та жінками, середнього класу, є прихильниками легалізації проституції і звертаються з соціальними та економічними аргументами. Тобто у цілому у медіа-дискурсі формуються соціальні, економічні, правові аргументи від різних акторів. А основними акторами медіа-дискурсу, які формують ці аргументації постають жінки, експертки, середнього класу, чоловіки, що залучені до політики, владного класу, чоловіки та жінки, що залучені до громадського сектору та чоловіки, священники, середнього класу. Також окремо навіюванням певною думки займаються неправильно сконструйовані та сформульовані питання в соціологічних опитуваннях.

За своєю сутністю, хоч жінки, експертки, середнього класу виступають корпоративними агентами та можуть трансформувати систему, адже мають бажання та потенціал, вони не можуть цього зробити, бо знаходяться на нижчому щаблі по відношенню до позиції владних акторів, які їх пригнічують. Владних акторів частіше запрошуюють на різні політичні ток-шоу та інтерв'ю, які переглядають громадяни України і на їх думку може впливати позиція владних акторів. Вони використовують свою агентність задля власного іміджу, навіювання громадської думки, тоді як феміністичний рух прагне змін

та трансформацій. Феміністичний рух не має такого доступу до медіа, як владні актори, тому їм важче донести власну думку та аргументації до суспільства.

Вплив владних акторів можна побачити через відтворення таких самих економічних та соціальних аргументів представниками громадського суспільства, до яких звертаються і правоохоронці. Довіра населення до депутатів та політиків є слабкою, тому представники правоохоронних органів, які використовують правову аргументацію можуть впливати на думку первинних акторів швидше.

Завдання щодо опису аргументів стосовно за чи проти легалізації проституції в Україні було виконано шляхом систематизації аргументів на підкатегорії та розділенню на явні та латентні. Характеристика акторів медіа-дискурсу була зроблена завдяки опису гендеру, соціальної позиції та класової належності. За допомогою цього було визначено роль системи нерівності у поясненні чи аргументації легалізації проституції в Україні, яка показує яким чином наші погляди та установки залежать від пересічення нашої позиції у суспільстві, владних відносин та гендеру.

ВИСНОВКИ

Отримані результати дослідження підтвердили наші основні гіпотези щодо взаємозв'язку та перетину владних позицій, класової належності у суспільстві, гендеру з тим, яка аргументація виробляється акторами та транслюється в медіа. Це може стати одним з предметів публічної дискусії щодо причин, чому певні ідеї сприймаються та вводяться, а інші аргументації губляться у медіа-дискурсі. Тематика дослідження акторів та структур, аргументацій у них є цікавою не тільки у межах академічного простору, але і громадського. Можна побачити та застосувати дані щодо позицій акторів та їх аргументацій та прийти до висновку, чому ж в Україні проблема проституції не врегульовується, але постійно обговорюється.

Завдяки застосованій теорії М. Арчер ми змогли пояснити належність феміністичного руху до корпоративних акторів, які здатні чинити зміни в структурі із впливом на культуру. Виділили місце владних акторів у дискурсі, які хоч і не є корпоративними агентами, але через свою позицію у структурі та надану їм владу, пригнічують дії та перетворення, що хочуть зробити корпоративні актори. Також було помічено вплив владних акторів на громадську думку, на первинних акторів, які транслюють аргументи, що належать до політичних акторів у дискурсі. Таким чином, через аналіз медіа-дискурсу було виявлено, що положення акторів є різним у структурі, відповідно є нерівним, і містить елемент інтерсекційності.

Інтерсекційність була виявлена через систему диспозицій акторів у медіа дискурсі. Ми побачили, що саме завдяки перетину гендеру, класової належності та соціальної позиції у суспільстві ми дійшли до висновку, що саме цей перетин формує аргументацію акторів у медіа-дискурсі та відповідно як вона потім транслюється в українських медіа. Важливими компонентами інтерсекційності у результатах було те, що була наявна маргіналізована група – жінки у проституції та актори, що виступають за них у медіа-дискурсі. Їх різне положення впливає на їх аргументацію, у результаті чого ми бачимо нерівність та відмінність. Це створює систему домінації та право на голос та

вплив у структурі. Важливо помітити те, що наші висновки були отримані через комплексність аргументів та трактувань ідеї легалізації проституції в Україні, специфічний соціальний контекст, соціальну нерівність і включали темпоральність. Через деякий час ця проблематика, структури та актори можуть зникнути, бути трансформованими, змінюючи і саму нерівність, тому важливо розглядати подію у цей конкретний час.

Складність аналізу проблеми була пов'язана з тим, що три представлені моделі врегулювання проституції застосовуються країнами по-різному і немає якоїсь сталої схеми, яка буде підходити для імплементування. Зокрема, модель легалізації проституції є неоднозначною, адже один і той самий аргумент може бути застосований акторами як у пропозиції “за”, так і “проти”. Ті країни, які вважаються певним ‘взірцем’ до наслідування, також можуть з часом змінити модель, виявивши, що вона не підходить під контекст проблеми, а створює ще більші проблеми та наслідки.

Неочікуваним щодо нашого дослідження стала неможливість залучення жінок у проституції щодо розкриття їх бачення на ідеальну модель врегулювання проституції в Україні. Але у медіа-дискурсі їх позиція представлена у більшості стосовно деталей їх надання послуг, деталей щодо грошей та сутенерів, певних нюансів, який кожен журналіст хоче дізнатись. Але немає інтерв'ю з приводу їх аргументації щодо за чи проти легалізації проституції в Україні, хоча вони є безпосередньо об'єктом та суб'єктом медіа-дискурсу. Причина не появи таких жінок у медіа-дискурсі з їх аргументацією та позицією може бути спричинена не цікавістю матеріалу для представлення у медіа, сенситивністю тематики, страхом жінок бути викритими та тому, що їх деталі та особиста інформація будуть використані для шантажування та вимагання коштів за нерозкриття тощо.

Позиція цих жінок та їх аргументація може бути надзвичайно корисною не лише як предмет для академічного дослідження, але й може бути використаний як факт надання голосу тим, хто безпосередньо знаходиться у проституції. Також саме їх позиція є важливою на шляху прийняття рішень

щодо врегулювання проституції в Україні. Адже наразі їх доля може бути вирішена без них та без тих аргументацій, які вони мають, але бояться висказати. Питання полягає у тому, чи дійсно бояться чи ніхто не питає? В суспільстві і досі спостерігається значне моралізаторство, жінок у проституції та їх діяльність вважають аморальною, подають у приклад дітям, якою є неприпустима поведінка жінки та їх всіляко стигматизують. Відтак, це потребує подальшого дослідження.

Дослідження може бути проведене застосовуючи якісну методологію та проведене методом глибинних інтерв'ю. Завдяки ним можна бути почути персональні історії та їх вплив на аргументацію щодо відповідної позиції з приводу врегулювання проституції в Україні. Але проведення таких інтерв'ю буде важким, адже кожна жінка у проституції захоче витратити свій час на те, щоб просто говорити, коли б у той самий час вона могла б заробляти. Тому ймовірніше за все потрібно розраховувати на певне винагородження за витрачений час.

Сам пошук респондентів може бути складним та небезпечним, адже потрапивши до борделю, де планувалось би проведення інтерв'ю, можливо з нього не вийти або наразити себе на небезпеку. Іншою проблемою є страх жінок у проституції бути викритими та тому, що інформація, якою вони поділились, може бути передана до сутенера. Тому краще планувати такі глибинні інтерв'ю з екс секс-робітницями, з якими можна домовитись про зустріч на нейтральній та безпечній території та яка не буде боятись викривати факти з минулого.

Іншою стратегією може бути продовження аналізу медіа-дискурсу щодо включення позиції жінок у проституції у творення та відтворення цього дискурсу. Позиції та аргументації, що будуть отримані в ході дослідження, можуть бути порівняними з вже проаналізованими аргументаціями акторів медіа-дискурсу. Тематика досліджень може варіюватись, але вона буде корисною для розуміння позиції жінок, що у неї залучені на етапі врегулювання та пошукові моделі щодо боротьби проституції в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Адміністративні правопорушення у 2015-2016 роках [Електронний ресурс] // Держстат. – 2015-2016. – Режим доступу до ресурсу: https://ukrstat.org/uk/druk/publicat/Arhiv_u/15/Arch_ap_bl.htm.
2. Антон Геращенко: Нужно провести референдум о легализации проституции. Видео [Електронний ресурс] // Гордон. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://gordonua.com/news/society/anton-gerashchenko-nuzhno-provesti-referendum-o-legalizacii-prostituticii-102567.html>.
3. Барт Р. Введение в структурный анализ повествовательных текстов / пер. Г. К. Косикова // Зарубежная эстетика и теория литературы XIX—XX вв.: трактаты, статьи, эссе. — М.: МГУ, 1987. — С. 387—422.
4. В Нацполиции считают, что проституцию не победить. Легче ее легализовать [Електронний ресурс] // Страна.юа. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://strana.ua/news/19114-v-nacpolicii-schitayut-cho-prostituticiyu-ne-pobedit-legche-ee-legalizovat.html>.
5. Венк В. "А все потому, что зарплату в конверте дали". Чем закончится секс-скандал со "службой народа" Яременко [Електронний ресурс] / Вікторія Венк // Strana. Ua. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://strana.ua/news/230895-bohdan-jaremenko-i-eho-devushki-chem-zakonchilsja-seks-skandal.html>.
6. Від початку карантину в поліцію надійшло 42 тис. викликів про домашнє насилля [Електронний ресурс] // 112. UA. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://ua.112.ua/suspilstvo/vid-pochatku-karantynu-v-politsiiu-nadiishlo-42-tys-vyklykiv-pro-domashnie-nasyllia-532579.html>.
7. Владельца сети легальных борделей в Германии осудили за торговлю людьми [Електронний ресурс] // Netovar. – 2019. – Режим

доступу до ресурсу: <https://netovar.org/2019/06/30/paradise01/#more-726>.

8. Дзюба О. М. Мусульмани як вузловий знак відповідних дискурсів / О. М. Дзюба // Економічні, політичні та культурологічні аспекти європейської інтеграції України в умовах нових глобалізаційних викликів: тези доп. Міжнар. науково-практ. конф. 16-17 квітня 2018 р. – Ужгород, 2018. – С. 393-395.
9. Домашнє насильство під час карантину: що рекомендує ООН та куди звертатися в Україні [Електронний ресурс] // hromadske.ua. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://hromadske.radio/publications/domashnie-nasyt-stvo-pid-chas-karantynu-rekomendatsii-oon-ta-nomery-hariachykh-liniy-v-ukraini>.
10. Духовное уничтожение. Тимошенко против легализации проституции и марихуаны [Електронний ресурс] // Деловая столица. – 2020. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.dsnews.ua/society/duhovnoe-unichtozhenie-timoshenko-protiv-legalizatsii-prostitutsii-28022020072900>.
11. Єреміца В. «Жриці нелюбові» або проституція як синонім рабства [Електронний ресурс] / Віталій Єреміца // Радіо Свобода. – 2013. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.radiosvoboda.org/a/25124036.html>.
12. Загальна декларація прав людини [Електронний ресурс] // Генеральна Асамблея. – 1948. – Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
13. Зайцева О. Шведська модель боротьби з проституцією: протидія, а не комфортизація [Електронний ресурс] / Олена Зайцева // Гендер в деталях. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/seksualnist/shvedska-model-borotbi-z-prostitutsieyu-protidiya-a-ne-komfortizatsiya-134359.html>.

14. Йоргенсен В., Филлипс Дж. Дискурс-анализ. Теория и метод / пер. с англ. — 2-е изд., испр. — Х.: Изд-во «Гуманитарный центр», 2008. — 352 с. — ISBN 966-8324-06-4
15. Кодекс України про адміністративні правопорушення (статті 1 - 212-21) [Електронний ресурс] // Законодавство України. — 1984. — Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10/page13>.
16. Конвенція про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами [Електронний ресурс] // Законодавство України. — 1949. — Режим доступу до ресурсу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_162.
17. Коронавирус и глобальная секс-индустрия: факты и возможные решения [Електронний ресурс] // Netovar. — 2020. — Режим доступу до ресурсу: <https://netovar.org/2020/04/12/covid19/#more-879>.
18. Лещенко захотел легализовать проститутток для наполнения бюджета [Електронний ресурс] // Деловая столица. — 2016. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.dsnews.ua/politics/leshchenko-zahotel-legalizovat-prostitutok-dlya-napolneniya-30092016140200>.
19. Литовченко А. Социологический дискурс коррупции: противоречивость и затруднения / А. Д. Литовченко, О. В. Нехаенко // Профилактика коррупционных правонарушений: тезисы та доповіді науково-практичної конференції, 17 квітня 2015 р. — Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. — С. 157-162.
20. Луценко виступає за легалізацію проституції [Електронний ресурс] // Українська правда. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/news/2015/09/16/7081588/>.
21. Милованов виступає за легалізацію проституції в Україні [Електронний ресурс] // Слово і діло. — 2020. — Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2020/02/05/novyna/polityka/mylovan>

[ov-vystupaye-lehalizacziyu-prostyuczii-ukrayini?fbclid=IwAR19OArisH_6wH_QBCsQEnGQRc3ifH95gUajGB36iOtrw0FWcppziXcJy3s](https://www.facebook.com/ukrayini?fbclid=IwAR19OArisH_6wH_QBCsQEnGQRc3ifH95gUajGB36iOtrw0FWcppziXcJy3s).

22. На Київщині викрили банду сутенерів-організаторів борделів [Електронний ресурс] // zik. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: https://zik.ua/news/2019/10/04/na_kyivshchyni_vykryly_bandu_suteneri_vorganizatoriv_bordeliv_1661229.
23. На Украине обосновали необходимость легализации проституции [Електронний ресурс] // Lenta.ru. – 2016. – Режим доступу до ресурсу: <https://lenta.ru/news/2016/10/04/utilities/>.
24. Начальник міліції Києва - за легалізацію проституції [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/news/2015/08/13/7077711/>.
25. Новый глава Нацполиции выступает за легализацию проституции [Електронний ресурс] // Українські новини. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://ukranews.com/news/658251-glava-natsionalnoj-politsii-igor-klimenko-za-legalizatsiyu-prostitutsii>.
26. Папарацци сняли переписку "слуги народа" с проституткой, он говорит: постановка [Електронний ресурс] // Украинская правда. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/rus/news/2019/10/30/7230479/>.
27. Передумав: замість легалізації проституції Немировський пропонує за неї карати [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/news/2015/10/9/7084308/>.
28. Поліцейський вимагав хабар за приховування борделя в Одесі [Електронний ресурс] // Корреспондент.net. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://ua.korrespondent.net/city/odessa/4114091-politseiskyi-vymahav-khabar-za-prykhovuvannia-bordelia-v-odesi>.

29. Пономарева Е. Легализовать или запретить? Почему ни одна страна мира не может законодательно решить проблему проституции [Электронный ресурс] / Елизавета Пономарева // Нож. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://knife.media/world-prostitution-laws/>.
30. Проект Закона про регулювання проституції та діяльності секс-закладів [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=56559.
31. Пять проблем, с которыми сталкиваются секс-работницы [Электронный ресурс] // Update. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: https://update.com.ua/likbez_tag/5-problem-s-kotorymi-stalkivaiutsia-seks-rabotnitsy_n3253.
32. Рачок Д. Секс-робота і всі-всі-всі: принципи та втілення легалізації і декриміналізації [Електронний ресурс] / Дафна Рачок // Гендер в деталях. – 2018. – Режим доступу до ресурсу: <https://genderindetail.org.ua/season-topic/seksualnist/sex-robota-i-vsi-vsi-vsi-printsipi-ta-vtillenya-legalizatsii-i-dekriminalizatsii-134370.html>.
33. Роль женщин в украинском обществе [Электронный ресурс] // Рейтинг. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: http://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/rol_zhenschin_v_ukrainskom_obschestve.html
34. Рудык А. В "Слуге народа" выступили за легализацию проституции [Электронный ресурс] / Анна Рудык // Українські новини. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://ukranews.com/news/663339-deputat-slugi-naroda-rasskazal-pochemu-stoit-legalizovat-prostitutsiyu>.
35. СБУ разоблачила работников столичной полиции на "крышевании" борделей [Электронный ресурс] // zik. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: https://zik.ua/ru/news/2019/12/11/sbu_razoblachila_rabotnikov_stolichnoy_policii_na_kryshevanii_bordeley_949440.

36. Симакова Ю. В Україні нужно легалізувати проституцію - М. Гаврилюк [Електронний ресурс] / Юлія Симакова // Українські національні новини. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.unn.com.ua/ru/news/1469157-v-ukrayini-potribno-legalizuvati-prostitutsiyu-m-gavrilyuk>.
37. СНІД в Україні: статистика на 01.11.2019 [Електронний ресурс] // Фонд Олени Пінчук. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: http://www.antiids.org/news/aids_stat/snd-v-ukran-statistika-na-01112019-11352.html.
38. Соболевська М. Порядок дискурсу порядку: неофункціоналізм та постструктуралізм у сучасній соціологічній теорії / М. Соболевська. – Київ: Логос, 2014. – 248 с.
39. Сулова І. Чим небезпечна легалізація проституції? [Електронний ресурс] / Ірина Сулова // Obozrevatel. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.obozrevatel.com/politics/irina-suslova-chim-nebezpechna-legalizatsiya-prostitutsii.htm>.
40. Тетерюк М. Жанр в аналізі дискурсу: використання жанрово-тематическої структури в аналізі дискурсивних стратегій / М. Тетерюк // First International Conference for BA, MA and PhD students. Abstracts. – Tbilisi: Caucasus International University, 2013. – С. 75-76.
41. Тичер С. Методи аналізу тексту і дискурсу / С. Тичер, М. Мейер, Р. Водак, Е. Веттер. – Харків: Изд-во Гуманитарний центр, 2009. – 356 с.
42. Томчук-Пономаренко Н. В. Теоретико-методологічні підходи дослідження маргінальності як важливого феномену соціально-економічного аналізу / Н. В. Томчук Пономаренко. // Економіка та держава. – 2015. – №1. – С. 10–13.
43. У Раді зареєстрували законопроект про легалізацію проституції [Електронний ресурс] // Українська правда. – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.pravda.com.ua/news/2015/09/21/7082080/>.

44. Украина на карантине: мониторинг общественных настроений [Электронный ресурс] // Рейтинг. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: <http://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/7ffba32fbac0ba2a21713d0a9f2c5d5.html>.
45. Фурман И. Что принесет Украине декриминализация проституции [Электронный ресурс] / Ирина Фурман // Протокол. – 2016. – Режим доступа до ресурсу: https://protocol.ua/ru/что_принесет_ukraine_декриминализация_проституции/.
46. Хайек Ф. Капитализм и историки. Челябинск: Социум, 2012. – 398 с.
47. Archer, M. (1995). *Realist social theory: The morphogenetic approach*. Cambridge: Cambridge University Press.
48. Archer, M. (1996) *Culture and Agency: The Place of Culture in Social Theory*. Cambridge: Cambridge University Press.
49. Archer, M. (2000) *Being Human: The Problem of Agency*. Cambridge: Cambridge University Press.
50. Archer, M. (2010) [1982] ‘Morphogenesis Versus Structuration: On Combining Structure and Action’, *The British Journal of Sociology – The BJS: Shaping Sociology Over 60 Years*: 225–52. [Originally published in 1982 *British Journal of Sociology* 33(4): 455–83.]
51. Archer, M. (2012) *The Reflexive Imperative in Late Modernity*. Cambridge: Cambridge University Press.
52. Aydin-Düzgit, Senem & Rumelili, Bahar. (2018). Discourse Analysis: Strengths and Shortcomings. *All Azimuth: A Journal of Foreign Policy and Peace*. 10.20991/allazimuth.477300.
53. Brottsförebyggande rådet, Brå (2018). Nationella trygghetsundersökningen 2017 [Swedish Crime Survey 2017]. Technical report. Report 2018:2. Stockholm: Swedish National Council for Crime Prevention (Brå).

54. Choo, H., & Ferree, M. (2010). Practicing Intersectionality in Sociological Research: A Critical Analysis of Inclusions, Interactions, and Institutions in the Study of Inequalities. *Sociological Theory*, 28(2), 129–149.
55. Clegg, S. (2016). Agency and Ontology within Intersectional Analysis: A Critical Realist Contribution. *Journal of Critical Realism*, 15, 5, 494-510.
56. Cole, E. R. (2009). Intersectionality and research in psychology. *American Psychologist*, 64(3), 170–180. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1037/a0014564>
57. Collins, P., Bilge, S. (2016). *Intersectionality*. Cambridge: Polity Press.
58. Crenshaw, K. (1989) "Demarginalizing the Intersection of Race and Sex: A Black Feminist Critique of Antidiscrimination Doctrine, Feminist Theory and Antiracist Politics". University of Chicago Legal Forum: Vol. 1989: 1(8) Available at: <http://chicagounbound.uchicago.edu/uclf/vol1989/iss1/8>
59. Crenshaw, K. (1991). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241-1299. doi:10.2307/1229039
60. Davis, A. (1981). *Women, race, & class*. New York: Random House.
61. Davis, K. (2008) "Intersectionality as Buzzword: A Sociology of Science Perspective on What Makes a Feminist Theory Successful" *Feminist Theory*, 9(1), 67-85.
62. Dill, B., & Zambrana, R. (2009). Emerging intersections: Race, class, and gender in theory, policy, and practice. New Brunswick: Rutgers University Press.
63. Ditmore, M. (2006). *Encyclopedia of prostitution and sex work*. Westport, Conn: Greenwood Press.
64. Dodillet, S. and Östergren, P. (2013). 'The Swedish Sex Purchase Act: Claimed Success and Documented Effects'. In *Final Report of the International Comparative Study of Prostitution Policy: Austria and the*

- Netherlands*. ed. by H. Wagenaar, S. Altink and H. Amesberger. Platform 13. The Hague.
65. Duneier, M. (1999). *Sidewalk*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
66. Dworkin, A. (1981). *Pornography, men possessing women*. New York: Perigee Book.
67. Dworkin, A. (1993) Prostitution and Male Supremacy, *Michigan Journal of Gender and Law*, 1(1).
68. Edin, K., and Kefalas, M. (2005) *Promises I can Keep: Why Poor Women Put Motherhood before Marriage*. Berkeley: University of California Press.
69. Fairclough, N. (1995). *Media discourse*. London: Arnold
70. Fairclough, N. (2001) *Language and Power* (2nd ed.) London: Longman
71. Farley M. (2010) The real harms of prostitution [Электронный ресурс] / Melissa Farley // Mercatornet. – Режим доступа до ресурсу: https://mercatornet.com/the_real_harms_of_prostitution/10856/.
72. Farley, M., Cotton, A., Lynne, J... Sezgin, U. (January 01, 2004). Prostitution and Trafficking in Nine Countries. *Journal of Trauma Practice*, 2, 33-74.
73. Farley, M. (2004) Prostitution is sexual violence. *Psychiatric Times*.
74. Foucault, M. (1971). Orders of discourse. *Social Science Information*, 10(2), 7–30.
75. Fraser, P. (1985). *Pornography and prostitution in Canada: Report of the Special Committee on Pornography and Prostitution*. Ottawa: The Committee.
76. Gee, J. P. (2014). *How to do discourse analysis: A toolkit*. London: Routledge.
77. Giddens, A. (1984) *The Constitution of Society*, Cambridge: Polity.
78. Goffman E. (1963) *Stigma: Notes on the management of spoiled identity*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall

79. Hall, S. (1992) “The West and the rest: discourse and power” in *Formations of modernity*, Cambridge, England, 275-331.
80. Hancock, A. (2007) When multiplication doesn't equal quick addition. *Perspectives on Politics*, 5(1): 63–79.
81. Hayek, A. (1984) “Equality, value, and merit.” *Liberalism and its critics* ed. by Michael J. Sandel, Blackwell, NYU Press, 272 p.
82. Henry, F. and Tator, C. (2002) *Discourse of Domination: racial bias* Toronto: Toronto University Press.
83. hooks, b. (1984) *Feminist Theory: From Margin to Center*. Boston MA: South End Press.
84. Huda S. (2006) Report of the Special Rapporteur on the Human Rights Aspects of the Victims of Trafficking in Persons, Especially Women and Children, Sigma Huda: addendum [Электронный ресурс] / Sigma Huda // Geneva: UN, E/CN.4/2006/62/Add.3 – Режим доступа до ресурсу: <https://digitallibrary.un.org/record/569066?ln=ru&fbclid=IwAR01AMNh3zoAghsVhHffca9dxQNzDtgzhG3i9InKiQoT1vMFOpNbtKRPVQo>.
85. Human Development Report 2019 [Электронный ресурс] // UN. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2019.pdf>.
86. Hunter S. and Reed K., (1990), “Taking the side of bought and sold rape,” *Speech at National Coalition against Sexual Assault*, Washington, D.C.
87. Intentional Homicide Victims [Электронный ресурс] // UNODC. – 2017. – Режим доступа до ресурсу: <https://dataunodc.un.org/crime/intentional-homicide-victims>.
88. Klausner, J. (2008) *Decriminalize prostitution - vote yes on Prop K*. San Francisco Chronicle.
89. Kvale, S. (1992) “Postmodern psychology: a contradiction in terms?”, in S. Kvale (ed), *Psychology and Postmodernism*, London: Sage.

90. Laclau, E., & Mouffe, C. (2014). *Hegemony and socialist strategy: Towards a radical democratic politics*. London: Verso Trade.
91. Lamont, M. (2000). *The dignity of working men: Morality and the boundaries of race, class, and immigration*. New York: Russell Sage.
92. Lareau, A. (2003) *Unequal Childhoods: Class, Race, and Family Life*. Berkeley: University of California Press.
93. Lorde, A. (2007). *Sister outsider*. Berkeley, CA: The Crossing Press
94. Lutnick A. & Cohan D. (2009) Criminalization, legalization or decriminalization of sex work: what female sex workers say in San Francisco, USA, *Reproductive Health Matters*, 17:34, 38-46, DOI: [10.1016/S0968-8080\(09\)34469-9](https://doi.org/10.1016/S0968-8080(09)34469-9)
95. Mason, J. (2018). *Qualitative researching*. Los Angeles, etc.: Sage.
96. Menschenhandel effektiv bekämpfen [Электронный ресурс] // 2019 – Режим доступа до ресурсу: https://www.cducsu.de/presse/pressemitteilungen/menschenhandel-effektiv-bekaempfen?fbclid=IwAR0PX9_QJ-8dgoAAXhyTKDttUFnEqRBIAIhVJgRAqluWydpmSwEuPrtUtkQ.
97. Mohanty, C. (2003). *Feminism without borders: Decolonizing theory, practicing solidarity*. Durham: Duke University Press.
98. Morash, M. (2005). *Understanding gender, crime, and justice*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
99. Mujaj E. (2015) Prostitution in Sweden 2014 The extent and development of prostitution in Sweden [Электронный ресурс]/ E. Mujaj, A. Netscher – Stockholm – (Report 2015:18). – Режим доступа до ресурсу: <https://www.lansstyrelsen.se/download/18.35db062616a5352a22a1d7a5/1559733783690/Rapport%202015-18%20>.
100. NATO adopts first-ever policy on preventing and responding to sexual exploitation and abuse [Электронный ресурс] // NATO. – 2020. – Режим доступа до ресурсу: https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_173057.htm?selectedLocale=en

101. Neumann, I.(2009) “Discourse Analysis,” in *Qualitative Methods in International Relations: A Pluralist Guide*, ed. Audie Klotz and Deepa Prakash, Houndsmills: Palgrave.
102. Prostitution in Ukraine: legalization, decriminalization or Swedish model? [Электронный ресурс] // opinion. – 2019. – Режим доступа до ресурсу: <https://opinionua.com/en/2019/02/01/prostitution-in-ukraine-2/>
<https://opinionua.com/en/2019/02/01/prostitution-in-ukraine-2/>.
103. Punish the buying of sex, Abolish prostitution! [Электронный ресурс] // change.org. – 2015. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.change.org/p/punish-the-buying-of-sex-abolish-prostitution?fbclid=IwAR2hFRqPoGONm7bibu-INxi0tMQu2yXFUukzvLTo66l4eIGu7jNtIU0OCS0>.
104. Reisigl, M., & Wodak, R. (2005). *Discourse and discrimination: Rhetorics of racism and antisemitism*. London: Routledge.
105. Report on sexual exploitation and prostitution and its impact on gender equality (2013/2103(INI)) [Электронный ресурс] // European Parliament. – 2014. – Режим доступа до ресурсу: <https://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A7-2014-0071+0+DOC+XML+V0//EN>.
106. Resolution 1983 (2014) - Prostitution, trafficking and modern slavery in Europe [Электронный ресурс] // Parliamentary Assembly. – 2014. – Режим доступа до ресурсу: <http://assembly.coe.int/nw/xml/XRef/Xref-DocDetails-EN.asp?FileID=20716&lang=EN>
107. Schuster, M., Sülzle, A., & Zimowska, A. (2010). Discourse on prostitution and human trafficking in the context of UEFA EURO 2012. *European Network Against Trafficking in Human Beings*.
108. Sexual exploitation and prostitution and its impact on gender equality // Directorate General For Internal Policies Policy Department C: Citizens' Rights And Constitutional Affairs [Электронный ресурс] // European Parliament. – 2014. – Режим доступа до ресурсу:

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493040/IPOL-FEMM_ET\(2014\)493040_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2014/493040/IPOL-FEMM_ET(2014)493040_EN.pdf).

109. Svanström, Y. (2005). Through the Prism of Prostitution: Conceptions of Women and Sexuality in Sweden at Two Fins-de-Siècle. *NORA: Nordic Journal of Women's Studies*, 13(1), 48–58. <https://doi-org.ludwig.lub.lu.se/10.1080/08038740510030416>
110. Turney, K., & Lee, H. (2010). Investigating the Relationship between Perceived Discrimination, Social Status, and Mental Health. *Society and Mental Health*, 2 (1) 1-20.
111. UNODC, Global Report on Trafficking in Persons 2018 (United Nations publication, Sales No. E.19.IV.2).
112. Van Dijk, T.A. (2015). *Racism and the Press*. Routledge. Retrieved from: <http://dx.doi.org/10.4324/9781315682662>
113. Vanwesenbeeck I. (2011) Sex workers' rights and health. The case of the Netherlands. In: Dalla RL, Baker LM, DeFrain J, Williamson C, editors. Global perspectives on prostitution and sex trafficking (Europe, Latin America, North America, and global) Landham, MD: Lexington Books; pp. 3–25.
114. Vanwesenbeeck, I. (2017). Sex Work Criminalization Is Barking Up the Wrong Tree. *Archives of Sexual Behavior*, 46 (6) 1631-1640.
115. Vivar H., Teresa M., Lutz, H., & Supik, L. (2011). *Framing intersectionality : debates on a multi-faceted concept in gender studies*. Farnham: Ashgate.
116. Vorbereitung für EURO: Kiew mit Prostituierten versorgt - 2010. - Режим доступу до ресурсу: http://www.utro.ua/ua/comment/news/zhizn/podgotovka_k_evro_2012_kiev_obespechat_prostitutkami_4a07d916bdb28
117. Weiss, G. and Wodak, R. (2003) "Introduction: Theory, Interdisciplinarity and Critical Discourse Analysis", in Weiss, G. and

Wodak, R. (2003) (Eds.) *Discourse Analysis: Theory and Interdisciplinarity*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.

118. What is the Nordic Model? [Электронный ресурс] // Nordicmodelnow.org – Режим доступа до ресурсу: <https://nordicmodelnow.org/what-is-the-nordic-model/>.
119. Wodak, R., & Meyer, M. (2001). *Methods of critical discourse analysis*. London: SAGE Publications Ltd. doi: 10.4135/9780857028020

ДОДАТКИ

Додаток А. Компоненти інтерсекційності за П. Коллінз та С. Більге

Номер	Компонент	Опис
1	<i>Соціальна нерівність</i>	Є основою багатьох теорій, але саме в інтерсекційному аналізі вона розглядає та надає голос тим, хто її безпосередньо відчуває. Це поняття стає ще важчим до розуміння через нашаровування багатьох змінних до аналізу і виходить за межі звичного дуального зв'язку між гендером та расою.
2	<i>Влада</i>	В інтерсекційному аналізі також аналізується з позицій перетину багатьох ознак, які аналізуються не тільки через їх пересічення, а також за допомогою видів влади. За допомогою цих перетинів можна побачити звернення до іншого важливого соціального феномену.
3	<i>Ідея реляційності (відносності)</i>	Є дуже важливою в інтерсекційності, адже вона відкидає бінарні опозиції, а намагається дивитись на них у комплексі. Розглядає не відмінності, що роз'єднують, а спільності, що поєднують. Відповідно через це можливо побачити значно більше перетинів та відкривається ситуація з ширшого куту зору.
4	<i>Соціальний контекст</i>	Є одним з найбільш важливих понять, адже одна і та сама подія може при зміні місця буде мати різні наслідки. Звідси походить поняття концептуалізувати, яке застосовується при перегляді влади, реляційності та соціальної нерівності.
5	<i>Комплексність</i>	У інтерсекційному аналізі відстежує всі події комплексно, а не однобічно. Інтерсекційність сама по собі як аналітичний інструмент є складною для дослідження, що ускладнює її використання і стає проблемою для деяких дослідників.
6	<i>Концепт соціальної справедливості</i>	Значно розширює використання інтерсекційності як аналітичного інструменту. Але саме люди, що прагнуть до соціальної справедливості, вбачаючи її як основну детермінанту життя, часто користуються інтерсекційністю. Адже остання може вказати на нерівність та несправедливість по відношенню до маргінальних груп.

Додаток Б. Матриця владних диспозицій за П. Коллінз та С. Більге

№	Категорія	Опис
1	<i>Структурна влада</i>	Працює у таких інституціях як держава, освіта, правова система, які надають чи забороняють доступ до певних систем окремим спільнотам. Як прикладом можуть бути імміграційні заборони, права на освіту та брак, доступ до медицини тощо.
2	<i>Дисциплінарна влада</i>	Працює на рівні введення заборон інституціями на бюрократичному рівні. Такі структури як кримінальна система чи система соціального благополуччя були спеціально намуштровані та стратифіковані, щоб у подальшому не надавати доступ та контролювати його. Наприклад, якщо якесь правопорушення буде вчинене темношкірими людьми у певному кварталі, де розповсюджені наркотики, то до цієї спільноти будуть вчинені жорсткіші санкції, аніж до тих, хто є білошкірим.
3	<i>Гегемонна (культурна) влада</i>	Контролює певну ідеологію та правила, які потім наслідуються індивідами та групами. Вона часто формує стереотипізовані характеристики соціальних груп, формуючи тим самим певне погане відношення до них та експектації їх поведінки. Наприклад, у школі дівчат можуть хвалити за те, що вони є тихими та гарно себе поведуть, натомість хлопців за те, що вони є активними та відповідають у класі. Відповідно дівчина, яка буде кричати та не буде підготовленою, у групі буде виглядати як відхилення від норми. Також буде враховуватись думка доміантної групи, а не маргіналізованої. Таким чином гегемонна влада підкріплює та зміцнює положення надані структурною та дисциплінарною владою, а останні регулюють спротив по відношенню до гегемонних норм.
	<i>Міжособистісна влада</i>	Існує на буденному щоденному рівні і проявляється у мікроагресії, поведінці, жестах та мові, що транслюють риси доміантної поведінки. Також вона включає стереотипи та традиційність у гендерних ролях у формі дискримінації. Наприклад, це може бути здивування у тому, що людина чітко говорить або посилення акценту у питанні про національність. Це також може виявлятися у нормах та мові, сексуальності, яка вважається

		універсальною та правильною. В Україні, яка транслює традиційну модель гетеронормативністю, люди, які визнають себе чоловіками чи жінками будуть вважатись 'нормальними', тоді як ті, хто ідентифікують себе як квір вважатимуться девіантами. Часто така форма вади є найбільш травмуючою, бо відбувається один на один між людьми і не є помітною.
--	--	--

Додаток В. Правовий статус проституції у світі

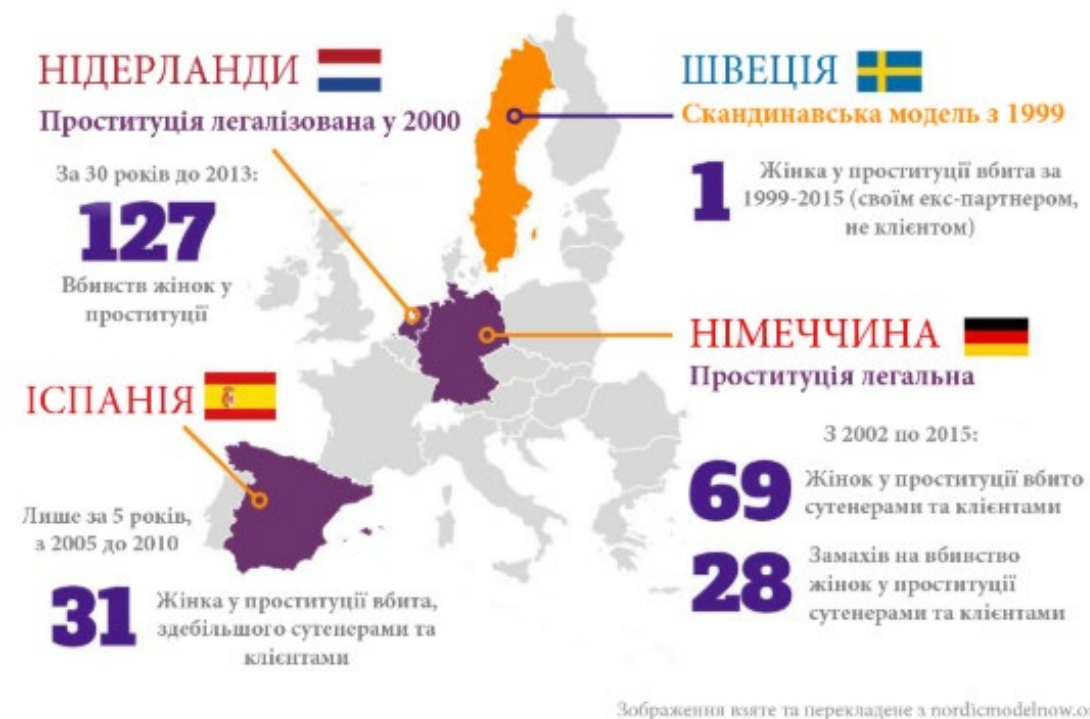
Рис. 1. Правовий статус проституції у світі

Джерело: [commons.wikimedia.org/wiki/User: Runningfridgesrule](https://commons.wikimedia.org/wiki/User:Runningfridgesrule)

Додаток Г. Вбивства, що вчинені до жінок, що залучені до проституції.

Рис. 3. Вбивства, що вчинені до жінок, що залучені до проституції.

Джерело: [Зайцева, 2018], переклала з nordicmodelnow.org Олена Зайцева

Додаток Д. Медіаматеріали з тематики легалізації проституції

Експертки-феміністки

Інтерв'ю з Тамарою Марценюк

Режим доступу	https://hromadske.ua/posts/feminizm-ce-pro-rivni-prava-sociologinya-tamara-marcenyuk
Опис джерела	текстове джерело на сайті Громадське радіо, випущено у листопаді 2019 року.
Аргумент	Авторка не наводить власної думки, але виказує позицію щодо моделей врегулювання проституції.
Самоідентифікація автора	феміністка, гендерна експертка
Спосіб вербалізації власного наміру	було вказано на те, що до людей, що належать до прихильників легалізації проституції в Україні належать чоловіки-депутати. Це є однією з наших гіпотез. Йде безпосереднє звернення до чоловіків та доньок. Донька використана як потенційна майбутня жінка, що може бути легально залучена до

	<p>проституції. Авторкою зазначено, що це питання робить чоловіків розгубленими. Адже ніхто не бажає побачити членів своєї родини, залученими до цієї “професії”. Батько визнається як головний оберіг своєї маленької доньки, тому тут йде спрямування на найрідніше. Адже при формуванні цієї ідеї чоловіки ідеалізують певний міфічний образ жінки. Авторська позиція тут прихована, радше є відсторонений коментар, як соціологині та гендерної експертки.</p>
Ми-вони	<p>Чітко спостерігаються відносини ми-вони: до ми можна долучити своє родинне коло, цих чоловіків-депутатів, а вони – це якісь абстрактні жінки. І це може слугувати прикладом прихованої позиції щодо аргументації проти легалізації проституції, адже підкреслюючи звернення до небажаності такої “професії” для родин чоловіків, за які вони відчують відповідальність, формується негативне ставлення до цього рішення у цілому.</p>

Інтерв'ю з Дафною Рачок

Режим доступу	<p>https://hromadske.radio/podcasts/na-svizhu-golovu/prostyuciya-dozvoloty-ne-mozhna-zaboronyty</p>
Джерело	<p>Текстове джерело на сайті Громадське радіо, випущено у вересні 2015 року.</p>
Аргумент	<p>проти легалізації, за декриміналізацію</p>
Самоідентифікація автора	<p>феміністка, гендерна експертка</p>
Спосіб вербалізації наміру	<p>Основний аргумент проти легалізації авторка вважає у тому, що при надто значній регуляції держави сфера піде в тінь – ‘андеграунд’. Це авторка підкріпила тим, що не вона так особисто вважає, а ‘твердять соціальні дослідники’. Згадка про Україну, яка є певним ‘експортером’ жінок до інших країн. Тобто, що не до нас везуть жінок, що займаються проституцією, а від нас. Говорить з позиції праці та торгівлі людьми. Тобто основний аргумент формується навколо теми торгівлі людьми, міграції та того, що жінки стають жертвами. Слово ‘можливо вона допоможе’ (вона-легалізація) свідчить про нерішучість авторки і</p>

	звільняє від певної відповідальності у виборі ідеальної моделі. Тим більше говориться про цю модель лише в аспекті торгівлі людьми та наслідками. Аргументом проти легалізації вважає провокування примусових медичних оглядів та інспекцій борделів, а також виплату податків державі, але не отримання виплат по безробіттю (як у штаті Невада, США).
Ми-вони	Не артикулюється, можливо лише додати щодо вони – це засудження торгівців людьми. Наявний аргумент про те, що від нас йде експорт секс-робітниць закордон, а до нас ніхто не їде може приховано свідчити про те, що жінки виїжджають туди, де їх діяльність буде законною та вони будуть у безпеці, адже тут вони є соціально незахищеними та Тобто це своєрідний аргумент за легалізацію.

Інтерв'ю з Оленою Зайцевою

Режим доступу	https://hromadske.radio/podcasts/hromadska-hvylya/zhinok-shcho-zaymayutsya-prostytuciyu-varto-zvilnyty-vid-vidpovidalnosti-ale-zalyshyty-pokarannya-dlya-suteneriv-yurystka
Джерело	текстове джерело на сайті Громадське радіо, випущено у липні 2018 року, напередодні дня торгівлі людьми
Аргумент	проти легалізації, за Шведську модель
Самоідентифікація автора	Феміністка, юристка
Спосіб вербалізації наміру	Пані Олена говорить про модель Німеччини, де проституція повністю легалізована та каже про негативні моменти того, що примус і факт торгівлі людьми стало виявити важко. Було зазначено словосполучення – ‘легалізацію бізнесу на жінках’, яке наптовхує на асоціації з тим, що наче ця модель використовує жінок як піддослідних кроликів задля того, щоб подивитись, чи вдасться існувати бізнесу чи ні. Вона наголошує на тому, що держава має нас убезпечувати на законодавчій основі від торгівлі людьми. Також окремо зазначено про – ‘наших дітей’, знову ж таки певне звертання до найціннішого та найдорожчого, звернення до особистої сфери. Основна роль відводиться державі та існуванню

	законів. До жінки звернено увагу, шляхом використання фрази – “дитину можуть вкрати на вулиці”, тобто можуть і жінку, а жінка відповідно пов’язана з дитиною і невіддільна. Була в кінці сформована особиста думка, шляхом додавання – я вважаю – але переведено фокус уваги на Україну, що це буде краще для неї.
Ми-вони	Ми – це ті, хто хоче оберігати дітей, вони – сутенери, що викрадають жінок для торгівлі. Йде аргументація до раціонального (даних), емоційного – (дітей). Аргументи проти: ще більша торгівля людьми, немає захисту жінок, і є апеляція до Шведської моделі через звільнення від відповідальності та при законності – зменшення торгівлею людьми. Латентним аргументом за Шведську модель є те, що жінка не буде продана і залишатиметься мамою.

Інтерв’ю з Марією Дмитрієвою

Режим доступу	https://hromadske.radio/podcasts/hromadska-hvylya/prostytuciya-chy-seks-robota-chy-potribna-ukrayini-shvedska-model
Джерело	травень 2018, текстове джерело на сайті Громадське радіо
Аргумент	проти легалізації, за Шведську модель
Самоідентифікація автора	гендерна експертка
Спосіб вербалізації наміру	Марія Дмитрієва ратує за введення Шведської моделі, є її відкритою активною прихильницею та пропагандисткою. Ту ситуацію, що існує у нас наразі як проституція вона описує як “гвалтування людини за гроші”. У своєму тексті вона звертається до позиції жінок і говорить від їх імені. Піднімаються значно більші теми, а не окремий аспект торгівлі людьми. Жінок шантажують, гвалтують, не поважають їх права, переслідують. Авторка використовує порівняння та метафори для донесення своєї думки та показу серйозності всієї ситуації. Державу вона бачить як сутенера, який не захищає жінок, а просто залишає їх на боротьбу самих. Держава покликана захищати та відстоювати права людини, але на ділі, збирає гроші та не переживає за долі жінок. Жінка при

	<p>легалізації перетворюється, за висловом пані Марії “на вагіну на ніжках”. Це порівняння свідчить наче про віддалення жінки від свого тіла, не володіння ним, а надання послуг. Чоловіки, що купують жіноче тіло, для неї є гвалтівниками за гроші, які шукають “м’яса”. Окремим пунктом також є звернення до користування “дитячим м’ясом”. Як і у інших феміністок тема дітей піднімається задля загострення уваги над проблематикою.</p>
Ми-вони	<p>ми- жінки, вони – сутенери та держава. Йде збільшена увага до аргументації, зокрема через метафори та порівняння. Латентний аргумент того, що держава стає сутенером та буде продавати усіх, навіть неповнолітніх.</p>

Політичні актори

Інтерв’ю з Ольгою Богомолець

Режим доступу	https://hromadske.radio/publications/yak-olga-bogomolec-maye-namir-zupynyty-vymyrannya-naciyi-i-yaku-naciyu-maye-na-uvazi
Джерело	лютий 2019, текстове джерело на сайті Громадське радіо
Аргумент	Проти легалізації
Самоідентифікація автора	докторка медичних наук, народна депутатка
Спосіб вербалізації наміру	<p>Проституцію бачить як перешкодження розвиткові людського потенціалу. Додання слова категорично ще більше посилює супротив. Також вже присутні персональні номінації – ‘я вважаю, моя мета’. Авторка вважає, що проституція не дає жінці розвиватись і не приносить нічого країні. Аргумент проти сконцентрований навколо того, що не створені відповідні умови для жінок і вони повинні заробляти собі на базові потреби неприйнятним способом. Згадуються при цьому ‘хліб, діти, проживання’, тобто знову ж таки віднесення до родинних зв’язків і до найріднішого. Відповідальність має лягати на державу, а проституцію вона вважає “торгівлею свого тіла”. Тобто ще аргументами проти є те, що держава</p>

	не може регулювати це питання і жінка розглядається як тіло на продаж.
Ми-вони	немає особливого віднесення, але до вони належать ті, хто не є потенціально корисними державі. Латентним аргументом за може виступати те, що повинно бути державне врегулювання, яке можливе при переведенні проституції на легальну діяльність, при цьому також говориться про те, що не створені умови для цього, наче повинні бути нові робочі місця

Інтерв'ю з Вадимом Рабіновичем

Режим доступу	https://www.youtube.com/watch?v=5QF3aZas4E
Джерело	телеканал 112, відеоматеріал, коментар в ефірі, червень 2017 року
Аргумент	Проти легалізації
Самоідентифікація автора	народний депутат
Спосіб вербалізації наміру	Автор використовує дуже багато звернень та порівнянь з Європою, зазначаючи про те, що тема проституції є делікатною. Європа постає як певний ворог, що насаджує те, що в Україні не було, дослівно “єресь”. При цьому, за його словами Україна відстає у розвитку, тому Європа пояснює, як краще. Кожен хоче збагатитись на цій темі, прибрати “до карману”. Нам треба прагнути до соціального стандарту Європи, а не переймати те, що “нам намагаються вбити в мізки”. Немає ніякого різноманіття у аргументах, є один основний, у якому нічого не зазначено про долю жінок, що залучені до проституції, лише те, що це нам не потрібно, нав'язано, і діяльність є бізнесом і прибутком для когось.
Ми-вони	вони- Європа, ми- Україна. Латентний аргумент за може формуватись з того, що коли комусь вигідно, то аргументація може бути зміненою на ту, що буде переймати традиції Європи.

Інтерв'ю з Дмитром Добродомовим

Режим доступу	https://www.youtube.com/watch?v=itiWs0U3e8A
Джерело	квітень 2019 року, телеканал 112, відеоматеріал, коментар у ток-шоу
Аргумент	Проти легалізації
Самоідентифікація автора	український політик
Спосіб вербалізації наміру	Автор не є проти того, щоб бюджет країни поповнювався і для цього можна використати досвід Європейських країн, але Україна є досить різною у економічному та правовому аспектах. Але, він проти, тому що це суперечить християнству, моралі, а також автором було двічі потворено слово “у бідному суспільстві”, наче зазначаючи, що це головна перепона легалізації. Він також зазначив, що дівчата захочуть “заробити легкі гроші”. Повторився аргумент Тамари Марценюк, що хто ж захоче, щоб їх доньки цим займались. Це знову відсилає до особистісного, сімейного аспекту, що своїх дітей шкода, а чужих – ні.
Ми-вони	розуміючі громадяни – ті, кому не шкода дітей

Інтерв'ю з Юрієм Кармазіним

Режим доступу	https://www.youtube.com/watch?v=skwFB70fzos
Джерело	відеоматеріал, телеканал Зік, коментар в ефірі, березень 2019 року
Аргумент	Проти легалізації
Самоідентифікація автора	екс-народний депутат, політичний діяч, суддя
Спосіб вербалізації наміру	основна аргументація звернена до того, що ніхто не знаю про свій статус, чи вони ВІЛ-позитивні чи негативні, адже прихована фаза може зберігатись протягом 6 місяців. Але, ця фаза може бути у будь-кого, тим більше, жінки у проституції, у більшості користуються презервативами. Тому цей аргумент

	<p>більше відноситься до тих, хто не відповідально підходить до безпеки. На думку автора, найбільше продвигають модель легалізації саме правоохоронці. Він використав певне порівняння всього цього – “ісчадія ада”, тобто спостерігається певна релігійна тематика, що продовжується тим, що пан Юрій говорить, що легалізація проституції це “проти Бога і українського народу”, але чим вона проти – не пояснено. Також аргументовано, що автор досліджував проблеми детально, але представлена аргументація про це не свідчить.</p>
Ми-вони	<p>Релігійні люди – жінки, що знаходяться у проституції, що передають хвороби. Аргумент щодо більшого поширення хвороб може бути поширений серед усіх груп, але і справді, жінки у проституції більше підвержені ризикам захворіти, зокрема і через клієнта.</p>

Інтерв'ю з Андрієм Немировським

Режим доступу	http://grushevskogo5.com/interview/nemirovskiy-obyasnil-zachem-podal-zakonoproekt-o-legalizatsii-prostitutsii/
Джерело	видання Грушевського, 5, текстовий матеріал, жовтень 2015 року
Аргумент	За легалізацію
Самоідентифікація автора	народний депутат
Спосіб вербалізації наміру	<p>у своїх намірах подати законопроект автор хотів донести до суспільства про проблему проституції, а саме її негативні наслідки: торгівля людьми, ВІЧ-інфекція, сутенерство. Автор навмисно використав перебільшення, наголосивши на тому, що у цій сфері в Україні “півмільйона осіб”. У нас немає офіційних даних, адже ця сфера знаходиться в тіні, але інший депутат говорив про 200 тисяч осіб, невідомо скільки ще вивозиться за кордон і стає жертвами сексуального рабства. Пан Андрій також наголосив на проблемі того, що правоохоронці беруть хабарі за те, щоб сутенери і далі працювали, і ніхто при цьому не думає про долю жінок. Тобто, Немировським була наголошена увага на тому, що ініціатива появи законопроекту виникла через те, що жінки</p>

	<p>Дніпропетровщини говорили про те, як їх били та знущались, а поліція ніяк не реагувала на їх звернення. Він також підтвердив те, що сфера знаходиться в тіньовому секторі. Проблема на його думку у нашому менталітеті, що буде негатив на спротив, але потім всі зрадіють тому, що борделі будуть не в центрі Києва, а десь на виїзді. Дивно те, що він так переймається долею жінок і прагне саме до легалізації проституції, а не іншої моделі.</p>
Ми-вони	<p>вони – правоохоронці, ми – ті, хто допомагає тим, хто постраждав від проституції. Аргументація актора є неоднозначною, адже не розписано, чому ці аргументи будуть кращими.</p>

Інтерв'ю з Юрієм Луценко

Режим доступу	https://www.youtube.com/watch?v=eadtIw7h39Q
Джерело	інтерв'ю у Дмитра Гордона, 2019 рік, відеоматеріал
Аргумент	За легалізацію
Самоідентифікація автора	екс-голова МВС та екс-генеральний прокурор України
Спосіб вербалізації наміру	<p>Він виступає за легалізацію проституції в Україні, аргументуючи це тим, що проституція є джерелом корупції. Легалізація проституції є, на його думку, непростим рішенням, яке є неправильним з релігійної точки зору, але потрібним для суспільства. Головна мета – зробити реалії найменш небезпечними, і це рішення є важким. Вводилась риторика, що це буде більш “вигідно” для суспільства. Не було приведено аргументів, у чому ця вигода полягає. Більш безпечні реалії були пов'язані з тим, що не буде так багато злочинів, адже останні, такі як злочини серійних маніяків, за думкою Луценко, здійснюються через сексуальне незадоволення. Це можливо йому як екс-прокурору видніше, але точно не прибавляє ваги аргументації. Також підкріплює тим, що давно розроблено західною наукою, але навіть на Заході</p>

	існують дуже різні моделі. Тому він за введення цього закону
Ми-вони	силовики, що наживаються – вони, ми- ті, хто намагається зробити щонайкраще для країни.

Інтерв'ю з Денисом Ярославським

Режим доступу	https://www.youtube.com/watch?v=2UzA5SJQLbw
Джерело	112 канал, відеоматеріал, коментар у ток-шоу, грудень 2019 року
Аргумент	За легалізацію
Самоідентифікація автора	майор поліції
Спосіб вербалізації наміру	Аргументація полягає в тому, щоб вивести проституцію з тіні, а не закривати на неї очі. Також поширена торгівля людьми, гроші забираються сутенерами, немає безпеки. Є звернення про жінок, що вони отримують половину коштів, бо решту забирають сутенери або правоохоронці і повинні не боятись прийти до правоохоронців і заявити про злочин. Держава буде отримувати прибуток, борделі та сутенери будуть на контролі. Використовує порівняння у зверненні, що залишення в тіні - то “хаос”. Відчутна аргументація як від людини, що залучена до правових структур.
Ми-вони	відчутна більше позиція вони – це правоохоронці, які залишають проституцію в тіні і беруть хабарі

Інтерв'ю з Вадимом Трояном

Режим доступу	https://www.segodnya.ua/criminal/rassledovat-prestupleniya-v-ukraine-budut-detektivy-intervyu-s-pervym-zamglavy-nacpolicii-vadimom-troyanom-726294.html
Джерело	текстове джерело, газета Сьогодні, 2016 рік
Аргумент	За проституцію
Самоідентифікація автора	екс-заступник міністра внутрішніх справ

Спосіб вербалізації наміру	Легалізація, адже боротьба є неможливою, що доведено у багатьох країнах. Але як доведено і ким, коли – немає такої інформації. Підвищена увага до того, щоб усе було сформовано по закону. Про жінок нічого не зазначено, окрім того, що вони є жертвами торгівлі людьми.
Ми-вони	закон-торгівці людьми. Існує латентний аргумент за то, якщо все буде існувати за законом, то буде менше жертв торгівлі людьми.

Інтерв'ю з Миловановим Тимофієм

Режим доступу	https://www.slovoidilo.ua/2020/02/05/novyna/polityka/myl-ovanov-vsi-roblyat-vyhlyad-prostyuczii-nemaye.-tak-nepravylno
Джерело	Джерело: Слово і діло, інтерв'ю, текстове джерело, лютий 2020 року
Аргумент	За легалізацію
Самоідентифікація автора	екс-міністр розвитку торгівлі, економіки та сільського господарства.
Спосіб вербалізації наміру	Виступає за легалізацію, але говорить про те, що це питання повинно супроводжуватись обговоренням з людьми. Потрібно не закривати очі на те, що є, адже сектор є нелегальним. Йде звернення до жінок, що вони є незахищеними, часто можуть стати жертвами торгівлі людьми або секс рабіннями. Він підводить ініціативу до суспільства, яке повинно прийняти рішення, хоча воно може бути й неетичним. Як проявлення особистої позиції в тексті, що легалізація є більш ефективною. “Головне, щоб людьми не торгували”- це основний посил аргументації.
Ми-вони	ми-суспільство, вони – торгівці людьми

Громадський сектор

Інтерв'ю з Аліною Сарнацькою

Режим доступу	https://hromadske.radio/podcasts/hromadska-hvylya/prostyuciya-chy-seks-roboty-chy-potribna-ukrayini-shvedska-model
----------------------	---

Джерело	травень 2018, текстове джерело на сайті Громадське радіо
Аргумент	проти Шведської моделі, за декриміналізацію
Самоідентифікація автора	колишня секс-працівниця, активістка організації «Легалайф Україна»
Спосіб вербалізації наміру	як колишня секс-працівниця, авторка говорить з позиції тієї, хто пройшов через це, тому її аргументація буде відрізнятися від інших. Вона виступає проти Шведської моделі, яка заведе проституцію в тінь та збільшить стигматизованість по відношенню до жінок, тому що буде важко знайти клієнта та ця діяльність буде ще й досі засуджуватись суспільством. Ще одним недоліком вона бачить те, що шантаж по відношенню до жінок буде продовжуватись зі сторони правоохоронців, які будуть хотіти розкривати справи та шукати клієнтів. Щодо декриміналізації вона вважає, що вона зробить життя жінок безпечнішим. Декриміналізація схожа з легалізацією, тому аргументами за пані Аліна вважає зменшення стигми по відношенню до жінок та при легальності – не боятися звертатися за допомогою до поліції. Вона говорить не лише від себе, а й від позиції тих жінок, з ким вона безпосередньо працює і основним аргументом до зняття з них відповідальності є збільшення рівня безпеки.
Ми-вони	ми-жінки, що залучені до проституції – вони-ті, хто їх шантажують

Інтерв'ю з Дмитром Сінченко

Режим доступу	https://opinionua.com/en/2019/02/01/prostitution-in-ukraine-2/
Джерело	текстове джерело, сайт Opinion
Аргумент	За легалізацію
Самоідентифікація автора	голова НГО Асоціація політичних наук

Спосіб вербалізації наміру	перелічує майже усі аргументи, що зазначають люди, що є прихильниками легалізації проституції – це боротьба з торгівлею людьми, перемога над корупцією, доходи до бюджету, захист прав тих, хто залучений до діяльності. Це також на його думку знизить рівень злочинності та передачу венеричних хвороб. Якихось суто нових аргументів не було виявлено, але автор зазначає, що не бачить ніяких негативних пунктів на шляху до легалізації.
Ми-вони	Не артикульована, визначена лише позиція автора

Інтерв'ю з Третьяковою Галиною

Режим доступу	https://opinionua.com/en/2019/02/01/prostitution-in-ukraine-2/
Джерело	текстове джерело, сайт Opinion
Аргумент	За легалізацію
Самоідентифікація автора	керівниця Інституту громадських свобод
Спосіб вербалізації наміру	говорячи про підтримку проституції авторка не тільки говорить про те, що це її особиста думка, але й що її команда Інституту її підтримує. Легалізація призведе до того, що не буде поширюватись корупція, буде поповнюватись бюджет, а також створені легальні нові робочі місця. Сама індустрія підштовхне поширення та прилив туризму, готельного бізнесу. Це вона бачить як розвиток держави загалом.
Ми-вони	колектив команди Інституту – вони – не артикульовано, зазначено лише, чому за.

Інтерв'ю з Галиною Шиян

Режим доступу	http://tvoemisto.tv/news/yak_u_lvovi_reaguyut_na_uzakonennya_prostytutsii_5_dumok_73069.html
Джерело	Твоє місто, вересень 2015 року, текстове джерело

Аргумент	За легалізацію
Самоідентифікація автора	письменниця
Спосіб вербалізації наміру	проституцію вона називає як надання секс-послуг, у яких не бачить щось поганого. Аргументація будується на тому, що проституція вийде з тіні і це часта практика у Європі. Тобто також, не є особливого розуміння того, а як і що саме відбувається в Європі, але якщо Європа – то це добре.
Ми-вони	Не артикульовано

Інтерв'ю з Юрієм Підлісним

Режим доступу	http://tvoemisto.tv/news/yak_u_lvovi_reaguyut_na_uzakonennya_prostytutsii_5_dumok_73069.html
Джерело	Твоє місто, вересень 2015 року, текстове джерело
Аргумент	Проти легалізації
Самоідентифікація автора	заступник голови Львівської держадміністрації, викладач УКУ
Спосіб вербалізації наміру	він протиставляє свою думку тим, хто є прихильником легалізації проституції, адже людина стає товаром. Це також знімає відповідальність з тих, хто торгує людьми. Аргументацію про те, що це принесе податки державі, збільшить робочі місця, захистить права, забезпечить здоров'я він не вважає позитивними. Навіть надаючи релігійності, говорячи, що це все “від лукавого”.
Ми-вони	Ми- ті, хто не підтримує легалізацію, вони – торговці людьми, прихильники легалізації

Релігійний сектор

Інтерв'ю з Олександром Дедюхіним

Режим доступу	https://frazua.com/news/284091-svjaschennik-ptsu-predlozhl-legalizirovat-prostitutsiju
----------------------	---

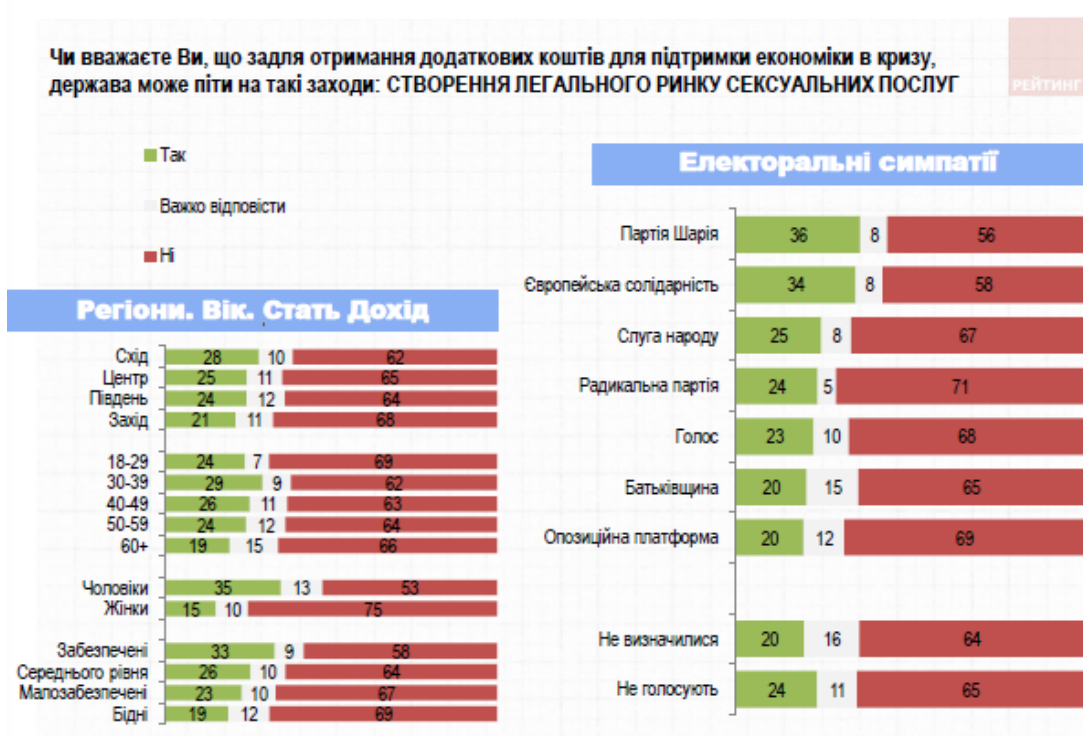
Джерело	Фраза.юа, листопад 2019 року, текстове джерело
Аргумент	За легалізацію
Самоідентифікація автора	священник ПЦУ, настоятель Свято-Миколаївського храму в Полтаві
Спосіб вербалізації наміру	у своєму зверненні він підтримав згоду про те, що проституція має бути легалізована. Адже після скандалу з Яременко він прокоментував, що йому платять люди гроші за те, щоб він приймав законопроекти, а не замовляв жінок, що залучені до проституції. Це він назвав “блудом”. Було додано те, що стало би простіше всім, якби він зайнявся би проектом про легалізацію проституції. Але кому від цього було би простіше – не зрозуміло.
Ми-вони	вони – це депутати, що не займаються своїми прямими обов’язками, ми – ті, хто платять їм за це гроші.

Інтерв’ю з Ростиславом Пендюком

Режим доступу	http://tvoemisto.tv/news/yak_u_lvovi_reaguyut_na_uzakonennya_prostyuttsii_5_dumok_73069.html
Джерело	Твоє місто, вересень 2015 року, текстове джерело
Аргумент	Проти легалізації
Самоідентифікація автора	голова патріаршої комісії у справах молоді, УГКЦ
Спосіб вербалізації наміру	говорячи від імені церкви пан Пендюк стверджує, що у принципі церква не може підтримувати цю ініціативу. За думкою священника у проституції немає нічого священного чи святого, тим більше, коли йдеться про торгівлю людьми. Адже люди створені до чогось великого, а ця діяльність на це не спрямована.
Ми-вони	ми-священні люди, що притримуються божих заповідей – грішники, та ті, хто залучений до торгівлі людьми

Додаток Е. Дослідження України на карантині соціологічною групою Рейтинг

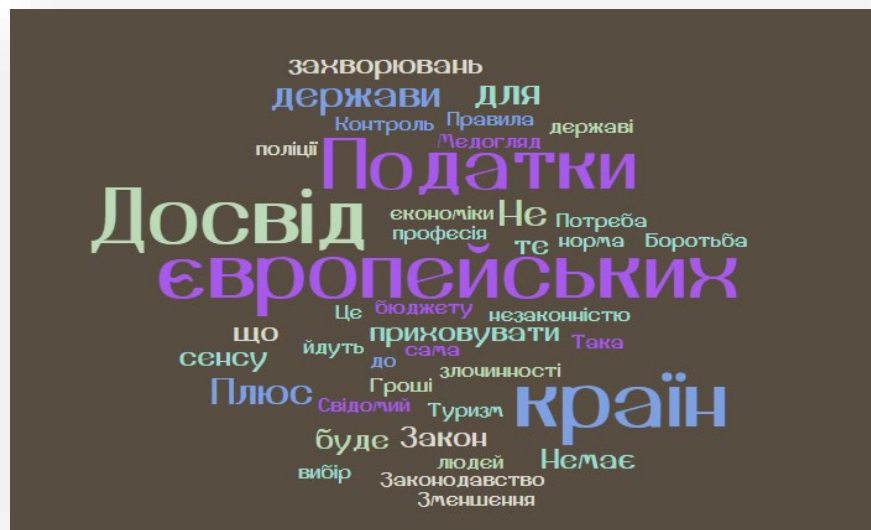
Рис.6. “Україна на карантині: моніторинг суспільних настроїв”, соціологічна група “Рейтинг”

Джерело: [Україна, 2020]

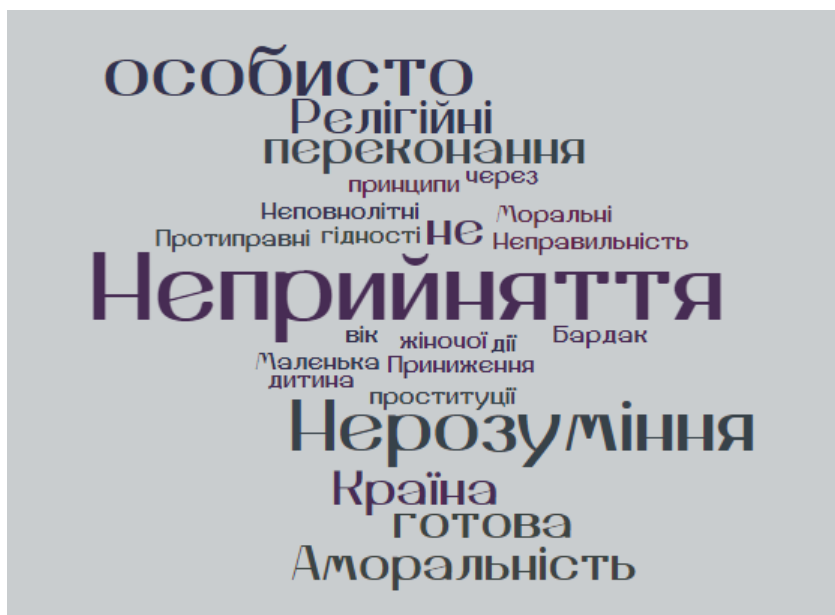
Додаток Є. Авторська розробка WordItOut

Рис.7. Аргументи прихильників легалізації проституції в Україні

Джерело: авторська розробка на основі програми WordItOut

Рис.8 Аргументи противників легалізації проституції в Україні

Джерело: авторська розробка на основі програми WordItOut

Додаток 3. Дослідження відповідей громадян

Коментарі людей щодо питання: Чи підтримуєте Ви легалізацію проституції в Україні?

<https://www.youtube.com/watch?v=Nb3VeAS9Nvs>

Телеканал Прямий – жовтень 2017 року – Питання чи потрібно це Україні?

10 респондентів

+ - за легалізацію проституції, - проти легалізації проституції

	Жінка	Чоловік
Молодь	+Будет много туристов у нас, будет немного по правилам. Все будет продолжаться, это наша страна +це свідомий вибір кожної жінки, закон має її підтримувати	-В ближайшее время настроить не получится
Середній вік	-Я віруюча людина, вважаю це непотрібним, суто зі своїх переконань. Це буде спокушати людей до протиправних дій.	+За границей в Амстердаме це нормально +Щоб гроші отримала держава, це нормально,

	+Если был бы закон, то платили бы налоги, а это уже немаловажный вопрос	як у цивілізованих країнах
Пенсійний вік	-Не переварюю їх, не розумію і не хочу розуміти - не потрібно, йдуть малоліткі	+Будуть слідкувати, щоб не було захворювань

2 матеріал

Джерело: https://www.youtube.com/watch?v=OEpx_9lx7_A

березень 2017 року

Медиагрупа накіпело

19 респондентів

+ - за легалізацію проституції, - проти легалізації проституції

	Жінка	Чоловік
Молодь	+чтобы платили налоги, так как остальные нормальные люди это делают. +если кто-то нуждается, то почему бы и нет -нет, унижает честь женщины, это не принято, для меня лично +если с позиции экономики, то в принципе да, но с моральной точки зрения может быть не этично -моральное разложение нации	+адаптирует сегмент в сторону государства, это хорошие налоги +им же платят за лишение всех обязательств, всех проблем
Середній вік	+Да, конечно, все, что сейчас незаконно, нужно легализовать. По опыту европейских стран, и будет легче с преступностью - не надо, у меня растет маленький ребенок, сын +да, но не сейчас, общество незрелое для этого шага. Но по опыту западных стран – нормально	+Да, заставит медосмотр проходить +лучше в бюджет деньги, чем полицейским
Пенсійний вік	-я в том возрасте, когда поколение не приемлет этого. Но это выбор людей + скорее да, чем нет. Если существует, то зачем глаза закрывать	+Зачем скрывать то, что есть на самом деле -и так бардак

	+трудно сказати, напевно нужно, пусть платят налоги -я напевно старого виховання, нет однозначно +возможно, така же професія як и любая другая	
--	---	--

3 матеріал:

Джерело: <https://www.youtube.com/watch?v=qWYnYXnbFmI>

Вересень, 2018

Трк вікка

14 респондентів

+ - за легалізацію проституції, - проти легалізації проституції

	Жінка	Чоловік
Молодь	+дуже добре, менше людей буде хворіти венеричними захворюваннями. Також практикується закордоном	-неправильно займатися цим -не потрібне
Середній вік	-погано ставлюся, бо це ненормально для мене, такий вид заробітку -категорично проти, суперечить точці зору Бога +буде плюс державі +тому що легалізовано в Європі, Україні теж потрібно	+Наскільки знаю, то в Європі в країнах легально, якщо вони зробили і працює, по законодавству, платяться податки, то де добре, всі щасливі -негативно, це аморальність, хтось має на цьому великі гроші, це моя особиста думка +позитивно, у деяких країнах це давно вважається нормальним, будуть податки платити і користь бюджету
Пенсійний вік	-делікатна тема, проти проституції як явища -негативно, мої моральні принципи -не стане краще жити	?референдум робить і люди скажуть